

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport

DECRET 107/2022, de 5 d'agost, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum d'Educació Secundària Obligatoria. [2022/7573]

Índex

Preàmbul

Títol I. Disposicions comunes

Capítol únic. Disposicions preliminars

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

Article 2. Definicions

Article 3. L'etapa d'educació secundària obligatòria en el marc del sistema educatiu

Article 4. Finalitats de l'etapa

Article 5. Principis generals

Article 6. Principis pedagògics

Article 7. Objectius

Títol II. Ordenació de l'etapa d'educació secundària obligatòria

Capítol I. Estructura del currículum

Article 8. El currículum de l'educació secundària obligatòria

Article 9. Elements del currículum

Article 10. Matèries de l'educació secundària obligatòria de 1r a 3r curs

Article 11. Organització de les matèries per àmbits

Article 12. Matèries de l'educació secundària obligatòria de 4t curs

Article 13. Distribució de les hores lectives

Article 14. Ensenyament de llengües

Article 15. Projectes interdisciplinaris

Article 16. Tallers de reforç i tallers d'aprofundiment

Capítol II. Cicles formatius de grau bàsic

Article 17. Els cicles formatius de grau bàsic

Capítol III. Programes pedagògics

Article 18. Programes de diversificació curricular

Article 19. Programa d'aula compartida

Títol III. Gestió pedagògica

Capítol I. Autonomia i gestió pedagògica dels centres

Article 20. Autonomia de centre

Article 21. Concreció curricular de centre i propostes pedagògiques

Article 22. Programacions d'aula

Article 23. Jornada escolar

Article 24. Recursos i materials didàctics

Article 25. Espai escolar

Article 26. Equips educatius

Article 27. Tutoria i orientació educativa i professional

Article 28. Continuïtat entre etapes

Capítol II. Resposta educativa per a la inclusió

Article 29. Mesures de resposta educativa per a la inclusió

Article 30. Mesures per a l'alumnat que compagina els estudis d'educació secundària obligatòria amb la condició d'esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit o amb la condició de personal tècnic, entrenador, arbitral o jutge d'elit de la Comunitat Valenciana

Article 31. Mesures per a l'alumnat que compagina els estudis d'educació secundària obligatòria i els ensenyaments professionals de dansa

Article 32. Mesures per a l'alumnat que compagina els estudis d'educació secundària obligatòria i els ensenyaments professionals de música

Títol IV. Avaluació, promoció, titulació i documents oficials d'avaluació

Capítol I. Avaluació, promoció i titulació

Article 33. Caràcter de l'avaluació

Article 34. Referents en l'avaluació

Article 35. Atenció a les diferències individuals en l'avaluació

Article 36. Sessions d'avaluació, avaluació final i resultats d'avaluació

Article 37. Dret de l'alumnat a una avaluació objectiva

Conselleria de Educación, Cultura y Deporte

DECRETO 107/2022, de 5 de agosto, del Consell, por el que se establece la ordenación y el currículo de Educación Secundaria Obligatoria. [2022/7573]

Índice

Preámbulo

Título I. Disposiciones comunes

Capítulo único. Disposiciones preliminares

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

Artículo 2. Definiciones

Artículo 3. La etapa de educación secundaria obligatoria en el marco del sistema educativo

Artículo 4. Finalidades de la etapa

Artículo 5. Principios generales

Artículo 6. Principios pedagógicos

Artículo 7. Objetivos

Título II. Ordenación de la etapa de educación secundaria obligatoria

Capítulo I. Estructura del currículo

Artículo 8. El currículo de la educación secundaria obligatoria

Artículo 9. Elementos del currículo

Artículo 10. Materias de la educación secundaria obligatoria de 1.er a 3.er curso

Artículo 11. Organización de las materias por ámbitos

Artículo 12. Materias de la educación secundaria obligatoria de 4.º curso

Artículo 13. Distribución de las horas lectivas

Artículo 14. Enseñanza de lenguas

Artículo 15. Proyectos interdisciplinarios

Artículo 16. Talleres de refuerzo y talleres de profundización

Capítulo II. Ciclos formativos de grado básico

Artículo 17. Los ciclos formativos de grado básico

Capítulo III. Programas pedagógicos

Artículo 18. Programas de diversificación curricular

Artículo 19. Programa de aula compartida

Título III. Gestión pedagógica

Capítulo I. Autonomía y gestión pedagógica de los centros

Artículo 20. Autonomía de centro

Artículo 21. Concreción curricular de centro y propuestas pedagógicas

Artículo 22. Programaciones de aula

Artículo 23. Jornada escolar

Artículo 24. Recursos y materiales didácticos

Artículo 25. Espacio escolar

Artículo 26. Equipos educativos

Artículo 27. Tutoría y orientación educativa y profesional

Artículo 28. Continuidad entre etapas

Capítulo II. Respuesta educativa para la inclusión

Artículo 29. Medidas de respuesta educativa para la inclusión

Artículo 30. Medidas para el alumnado que compagina los estudios de educación secundaria obligatoria con la condición de deportista de alto nivel, de alto rendimiento o de élite, o con la condición de personal técnico, entrenador, arbitral o juez de élite de la Comunitat Valenciana

Artículo 31. Medidas para el alumnado que compagina los estudios de educación secundaria obligatoria y las enseñanzas profesionales de danza

Artículo 32. Medidas para el alumnado que compagina los estudios de educación secundaria obligatoria y las enseñanzas profesionales de música

Título IV. Evaluación, promoción, titulación y documentos oficiales de evaluación

Capítulo I. Evaluación, promoción y titulación

Artículo 33. Carácter de la evaluación

Artículo 34. Referentes en la evaluación

Artículo 35. Atención a las diferencias individuales en la evaluación

Artículo 36. Sesiones de evaluación, evaluación final y resultados de evaluación

Artículo 37. Derecho del alumnado a una evaluación objetiva

Article 38. Participació de l'alumnat i de les persones representants legals de l'alumnat

Article 39. Comunicació amb les famílies

Article 40. Avaluació de diagnòstic

Article 41. Promoció

Article 42. Titulació

Capítol II. Documents oficials d'avaluació

Article 43. Documents i informes d'avaluació

Article 44. Actes d'avaluació

Article 45. Expedient acadèmic

Article 46. Historial acadèmic

Article 47. Consell orientador

Article 48. Informe personal per trasllat

Article 49. Custòdia i arxivament dels documents d'avaluació

Article 50. Autenticitat, seguretat i confidencialitat

Disposicions addicionals

Primera. Ensenyaments de religió

Segona. Calendari escolar

Tercera. Adscripció de les matèries optatives a les especialitats docents

Quarta. Condicions de formació inicial per al professorat dels centres privats per a la impartició de la matèria Valencià: llengua i literatura

Cinquena. Condicions de formació inicial per al professorat dels centres privats per a exercir la funció d'orientació

Sisena. Educació de persones adultes

Setena. Premis extraordinaris

Huitena. Obligacions administratives dels centres de titularitat privada

Disposicions transitòries

Primera. Currículum de segon i quart curs per al curs escolar 2022-2023

Segona. Documents d'avaluació de segon i quart curs per al curs escolar 2022-2023

Tercera. Normativa transitòria per a l'educació de persones adultes

Quarta. Proves lliures per a l'obtenció del títol de graduat en educació secundària obligatòria

Disposicions derogatòries

Única. Derogació normativa

Disposicions finals

Primera. Aplicació i desplegament

Segona. Calendari d'implantació

Tercera. Entrada en vigor

Annexos

Annex I. Competències clau

Annex II. Perfil d'eixida

Annex III. Currículum de les matèries comunes i d'opció d'educació secundària obligatòria

Annex IV. Currículum de les matèries optatives d'educació secundària obligatòria

Annex V. Distribució de les hores lectives de l'educació secundària obligatòria

Annex VI. Distribució de les hores lectives dels programes de diversificació curricular de 3r i 4t curs d'educació secundària obligatòria

Annex VII. Informe d'idoneïtat per a la incorporació al Programa de diversificació curricular de 3r curs de l'educació secundària obligatòria

Annex VIII. Informe d'idoneïtat per a la incorporació al Programa de diversificació curricular de 4t curs de l'educació secundària obligatòria

Annex IX. Informe d'idoneïtat per a la incorporació al Programa d'aula compartida

Annex X. educació secundària obligatòria: Informe d'avaluació

Annex XI. Certificació oficial del nombre d'anys cursats i del nivell d'adquisició de competències de l'educació secundària obligatòria

Annex XII. Actes d'avaluació

Annex XIII. Expedient acadèmic en l'etapa d'educació secundària obligatòria

Annex XIV. Historial acadèmic en l'etapa d'educació secundària obligatòria

Artículo 38. Participación del alumnado y de las personas representantes legales del alumnado

Artículo 39. Comunicación con las familias

Artículo 40. Evaluación de diagnóstico

Artículo 41. Promoción

Artículo 42. Titulación

Capítulo II. Documentos oficiales de evaluación

Artículo 43. Documentos e informes de evaluación

Artículo 44. Actas de evaluación

Artículo 45. Expediente académico

Artículo 46. Historial académico

Artículo 47. Consejo orientador

Artículo 48. Informe personal por traslado

Artículo 49. Custodia y archivo de los documentos de evaluación

Artículo 50. Autenticidad, seguridad y confidencialidad

Disposiciones adicionales

Primera. Enseñanzas de religión

Segunda. Calendario escolar

Tercera. Adscripción de las materias optativas a las especialidades docentes

Cuarta. Condiciones de formación inicial para el profesorado de los centros privados para la impartición de la materia Valenciano: lengua y literatura

Quinta. Condiciones de formación inicial para el profesorado de los centros privados para ejercer la función de orientación

Sexta. Educación de personas adultas

Séptima. Premios extraordinarios

Octava. Obligaciones administrativas de los centros de titularidad privada

Disposiciones transitorias

Primera. Currículo de segundo y cuarto curso para el curso escolar 2022-2023

Segunda. Documentos de evaluación de segundo y cuarto curso para el curso escolar 2022-2023

Tercera. Normativa transitoria para la educación de personas adultas

Cuarta. Pruebas libres para la obtención del título de graduado en educación secundaria obligatoria

Disposiciones derogatorias

Única. Derogación normativa

Disposiciones finales

Primera. Aplicación y desarrollo

Segunda. Calendario de implantación

Tercera. Entrada en vigor

Anexos

Anexo I. Competencias clave

Anexo II. Perfil de salida

Anexo III. Currículo de las materias comunes y de opción de educación secundaria obligatoria

Anexo IV. Currículo de las materias optativas de educación secundaria obligatoria

Anexo V. Distribución de las horas lectivas de la educación secundaria obligatoria

Anexo VI. Distribución de las horas lectivas de los programas de diversificación curricular de 3.º y 4.º curso de la educación secundaria obligatoria

Anexo VII. Informe de idoneidad para la incorporación en el programa de diversificación curricular de 3.º curso de la educación secundaria obligatoria

Anexo VIII. Informe de idoneidad para la incorporación en el programa de diversificación curricular de 4.º curso de la educación secundaria obligatoria

Anexo IX. Informe de idoneidad para la incorporación en el programa de aula compartida

Anexo X. educación secundaria obligatoria: Informe de evaluación

Anexo XI. Certificación oficial del número de años cursados y del nivel de adquisición de competencias de la educación secundaria obligatoria

Anexo XII. Actas de evaluación

Anexo XIII. Expediente académico en la etapa de educación secundaria obligatoria

Anexo XIV. Historial académico en la etapa de educación secundaria obligatoria

Annex XV. Consell orientador per a l'alumnat de 2n curs de l'etapa d'educació secundària obligatòria

Annex XVI. Consell orientador per a l'alumnat de 4t curs o que conclou la seua escolarització en l'etapa d'educació secundària obligatòria

Annex XVII. Consell orientador per a l'alumnat de 3r curs de l'etapa d'educació secundària obligatòria per a la incorporació a un cicle formatiu de grau bàsic

Annex XVIII. Informe personal per trasllat en educació secundària obligatòria

Annex XIX. Actes d'avaluació final del 1r i 2n nivell del cicle II de la formació de persones adultes

Annex XX. Certificat d'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria de la formació de persones adultes

PREÀMBUL

I

L'article 53.1 de la Llei orgànica 5/1982, d'1 de juliol, d'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, disposa que és competència exclusiva de la Generalitat la regulació i administració de l'ensenyament en tota la seua extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, sense perjudici del que disposa l'article 27 de la Constitució espanyola i les lleis orgàniques que, d'acord amb l'apartat 1 de l'article 81 d'aquella, el desenvolupen, i de les facultats que atribueix a l'Estat el número 30 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució espanyola, per a dictar normativa bàsica en matèria d'educació.

La Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, introdueix en la redacció anterior de la norma canvis importants, molts dels quals derivats, tal com indica la mateixa llei en el seu preàmbul, de la conveniència de revisar les mesures previstes en el text original a fi d'adaptar el sistema educatiu als reptes i desafiaments del segle XXI d'acord amb els objectius fixats per la Unió Europea i la UNESCO per a la dècada 2020-2030.

Esta llei defineix el currículum en l'article 6, apartat 1, com «el conjunt d'objectius, competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cadascun dels ensenyaments regulats en esta llei». I en l'apartat 2 del mateix article s'especifica quin n'és l'objectiu: «El currículum anirà orientat a facilitar el desenvolupament educatiu dels alumnes i les alumnes garantint la seua formació integral, contribuint al ple desenvolupament de la seua personalitat i preparant-los per a l'exercici ple dels drets humans i d'una ciutadania activa i democràtica en la societat actual. En cap cas pot suposar una barrera que genera abandonament escolar o impedisca l'accés i gaudi del dret a l'educació».

En l'article 22.1 assenyalava que «l'etapa d'educació secundària obligatòria comprèn quatre cursos, que se seguiran ordinàriament entre els dotze i els setze anys d'edat», i en el 22.2 que «la finalitat de l'Educació Secundària consisteix a aconseguir que els alumnes i les alumnes adquirisquen els elements bàsics de la cultura, especialment en els seus aspectes humanístic, artístic, científicotecnològic i motriu; desenvolupar i consolidar en ells els hàbits d'estudi i de treball, així com hàbits de vida saludables, preparant-los per a la seua incorporació a estudis posteriors i per a la seua inserció laboral; i formar-los per a l'exercici dels seus drets i obligacions de la vida com a ciutadans».

D'altra banda, en el capítol III del títol preliminar, que regula el currículum i la distribució de competències, s'estableix en l'article 6.3 que «amb la finalitat d'assegurar una formació comuna i garantir la validesa dels títols corresponents, el Govern, amb consulta prèvia a les comunitats autònomes, fixarà, en relació amb els objectius, competències, continguts i criteris d'avaluació, els aspectes bàsics del currículum que constitueixen els ensenyaments mínims».

Finalment, l'article 6 bis, respecte a la distribució de competències, reconeix en l'apartat c que correspon al Govern la fixació dels ensenyaments mínims de cadascun dels ensenyaments regulats en la mateixa llei.

Així doncs, les administracions educatives, d'acord amb l'article 6.5, «són les responsables d'establir el currículum corresponent per

Anexo XV. Consejo orientador para el alumnado de 2.º curso de la etapa de educación secundaria obligatoria

Anexo XVI. Consejo orientador para el alumnado de 4.º curso o que concluye su escolarización en la etapa de educación secundaria obligatoria

Anexo XVII. Consejo orientador para el alumnado de 3.º curso de la etapa de educación secundaria obligatoria para la incorporación a un ciclo formativo de grado básico

Anexo XVIII. Informe personal por traslado en educación secundaria obligatoria

Anexo XIX. Actas de evaluación final del 1.º y 2.º nivel del ciclo II de la formación de personas adultas

Anexo XX. Certificado de obtención del título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria de la formación de personas adultas

PREÁMBULO

I

El artículo 53.1 de la Ley orgánica 5/1982, de 1 de julio, del Estatuto de Autonomía de la Comunitat Valenciana, dispone que es competencia exclusiva de la Generalitat la regulación y la administración de la enseñanza en toda su extensión, niveles y grados, modalidades y especialidades, sin perjuicio de lo que dispone el artículo 27 de la Constitución Española y las leyes orgánicas que, conforme al apartado 1 del artículo 81 de aquella, lo desarrollan, y de las facultades que atribuye al Estado el número 30 del apartado 1 del artículo 149 de la Constitución Española, para dictar normativa básica en materia de educación.

La Ley orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de educación, introduce en la redacción anterior de la norma cambios importantes, muchos de estos derivados, tal como indica la misma ley en su exposición de motivos, de la conveniencia de revisar las medidas previstas en el texto original con el fin de adaptar el sistema educativo a los retos y los desafíos del siglo XXI de acuerdo con los objetivos fijados por la Unión Europea y la UNESCO para la década 2020-2030.

Esta ley define el currículum en el artículo 6, apartado 1, como «el conjunto de objetivos, competencias, contenidos, métodos pedagógicos y criterios de evaluación de cada una de las enseñanzas reguladas en la presente ley». Y en el apartado 2 de este se especifica cuál es el objetivo: «El currículum irá orientado a facilitar el desarrollo educativo de los alumnos y las alumnas, garantizando su formación integral, contribuyendo al pleno desarrollo de su personalidad y preparándolos para el ejercicio pleno de los derechos humanos, de una ciudadanía activa y democrática en la sociedad actual. En ningún caso podrá suponer una barrera que genere abandono escolar o impida el acceso y disfrute del derecho a la educación».

En el artículo 22.1 señala que «la etapa de Educación Secundaria Obligatoria comprende cuatro cursos, que se seguirán ordinariamente entre los doce y los dieciséis años de edad», y en el 22.2, que «la finalidad de la Educación Secundaria consiste en conseguir que los alumnos y alumnas adquieran los elementos básicos de la cultura, especialmente en los aspectos humanístico, artístico, científico-tecnológico y motriz; desarrollar y consolidar en ellos los hábitos de estudio y de trabajo, así como hábitos de vida saludables, preparándolos para su incorporación a estudios posteriores, para su inserción laboral y formarlos para el ejercicio de sus derechos y obligaciones de la vida como ciudadanos».

Por otro lado, en el capítulo III del título preliminar, que regula el currículum y la distribución de competencias, se establece en el artículo 6.3 que «con el fin de asegurar una formación común y garantizar la validez de los títulos correspondientes, el Gobierno, previa consulta a las comunidades autónomas, deberá fijar, en relación con los objetivos, las competencias, los contenidos y los criterios de evaluación, los aspectos básicos del currículum, que constituyen las enseñanzas mínimas».

Finalmente, el artículo 6 bis, respecto al reparto de competencias, en el apartado c, reconoce que corresponde al Gobierno fijar las enseñanzas mínimas de cada una de las enseñanzas reguladas en la misma ley.

Así pues, las administraciones educativas, de acuerdo con el artículo 6.5, «serán las responsables de establecer el currículum correspondiente

al seu àmbit territorial, del qual han de formar part els aspectes bàsics abans esmentats. Finalment, correspon als mateixos centres desenvolupar i completar, si és el cas, el currículum de les diferents etapes i cicles en l'ús de la seua autonomia i tal com es recull en la mateixa llei en el capítol II del seu títol V».

En conseqüència, s'ha publicat el Reial decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació secundària obligatòria, que defineix, entre altres aspectes, els objectius, fins i principis generals i pedagògics del conjunt de l'etapa, així com les competències clau i el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic.

El Reial decret 217/2022 recull en el seu preàmbul que la nova redacció de la llei subratlla, en primer lloc, la necessitat de propiciar l'aprenentatge competencial, autònom, significatiu i reflexiu en totes les matèries. En els tres primers cursos, es fixa quines han de ser estes matèries i permet la seua integració en àmbits. En l'últim curs de l'etapa, en canvi, s'indica que correspon al Govern, amb consulta prèvia a les comunitats autònomes, determinar la resta de matèries no obligatòries entre les quals ha d'optar l'alumnat. A fi de facilitar esta elecció i tenint en compte el caràcter orientador d'aquest curs, s'estableix que estes matèries poden agrupar-se en diferents opcions, orientades cap a les diferents modalitats de batxillerat i els diversos camps de la formació professional.

La concreció en termes competencials dels fins i principis del conjunt de l'etapa es recull en el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic, en el qual s'identifiquen les competències clau i el seu grau de desenvolupament previst en finalitzar l'etapa. D'altra banda, per a cadascuna de les matèries, es fixen les competències específiques previstes per a l'etapa, així com els criteris d'avaluació i els continguts enunciats en forma de sabers bàsics.

A més, amb la finalitat de facilitar al professorat la seua pròpia pràctica, es proposa una definició de situació d'aprenentatge i s'enuncien orientacions per al seu disseny.

Finalment, s'estableix per a les diferents matèries l'horari escolar que correspon als ensenyaments mínims, d'acord amb la proporció establida en l'article 6.4 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, després de la seua modificació.

El reial decret esmentat ha derogat l'anterior Reial decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'educació secundària obligatòria i del batxillerat. També ha derogat el Reial decret 984/2021, de 16 de novembre, pel qual es regulen l'avaluació i la promoció en l'Educació Primària, així com l'avaluació, la promoció i la titulació en l'educació secundària obligatòria, el batxillerat i la formació professional, en tot el que es referisca a l'educació secundària obligatòria i, en particular, el seu capítol III i els articles 24 i 26.1, si bé manté la seua aplicació en la disposició transitòria segona per al curs escolar 2022-2023 en aquells cursos o nivells en els quals no haja tingut encara lloc la implantació de les modificacions indicades en la seua disposició final tercera.

A més la disposició final primera del Reial decret 217/2022 estableix el seu caràcter bàsic, a excepció de l'annex III sobre les situacions d'aprenentatge, que no té el caràcter de normativa bàsica.

La disposició final tercera determina que el que es disposa en este reial decret s'implantarà per als cursos primer i tercer en el curs escolar 2022-2023, i per als cursos segon i quart en el curs 2023-2024.

És procedent ara determinar el currículum corresponent a l'àmbit autonòmic relatiu a l'etapa d'educació secundària obligatòria, per a donar resposta als reptes i a les circumstàncies actuals del sistema educatiu, a fi de completar així el marc legal establert pel Reial decret 217/2022 i reflectir tots els aspectes bàsics d'aquest reial decret.

La Llei 4/1983, de 23 de novembre, de la Generalitat, d'ús i ensenyament del valencià, estableix com a objectiu específic protegir la recuperació del valencià, llengua pròpia de la Comunitat Valenciana, i garantir-ne l'ús normal i oficial. En l'àmbit de l'ensenyament, l'article 19 determina que l'alumnat, en acabar l'escolarització, ha d'estar capacitat per a utilitzar, oralment i per escrit, el valencià en igualtat amb el castellà.

D'altra banda, un dels eixos que articula el sistema educatiu valencià, a través de la legislació tant estatal com autonòmica, és la

para su ámbito territorial, del que formarán parte los aspectos básicos mencionados anteriormente. Finalmente, corresponderá a los mismos centros desarrollar y completar, en su caso, el currículo de las diferentes etapas y ciclos en el uso de su autonomía, y tal y como se recoge en la misma ley, en el capítulo II del título V».

En consecuencia, se ha publicado el Real decreto 217/2022, de 29 de marzo, por el que se establecen la ordenación y las enseñanzas mínimas de la Educación Secundaria Obligatoria, que define, entre otros aspectos, los objetivos, los fines y los principios generales y pedagógicos del conjunto de la etapa, así como las competencias clave y el perfil de salida del alumnado al final de la enseñanza básica.

Este Real decreto 217/2022 recoge en su preámbulo que la nueva redacción de la ley subraya, en primer lugar, la necesidad de propiciar el aprendizaje competencial, autónomo, significativo y reflexivo en todas las materias. En los tres primeros cursos se fija cuáles tendrán que ser estas materias, y se permite así su integración en ámbitos. En el último curso de la etapa, en cambio, se indica que corresponderá al Gobierno, previa consulta a las comunidades autónomas, determinar el resto de materias no obligatorias entre las que tendrá que optar el alumnado. A fin de facilitar esta elección y teniendo en cuenta el carácter orientador de este curso, se establece que estas materias podrán agruparse en diferentes opciones, orientadas hacia las diferentes modalidades de Bachillerato y los diversos campos de la Formación Profesional.

La concreción en términos competenciales de los fines y los principios del conjunto de la etapa se recoge en el perfil de salida del alumnado al final de la enseñanza básica, en el que se identifican las competencias clave y el grado de desarrollo de las mismas previsto al finalizar la etapa. Por otro lado, para cada una de las materias se fijan las competencias específicas previstas para la etapa, así como los criterios de evaluación y los contenidos enunciados en forma de saberes básicos.

Además, con el fin de facilitar al profesorado su propia práctica, se propone una definición de situación de aprendizaje y se enuncian orientaciones para su diseño.

Finalmente, se establece para las diferentes materias el horario escolar que corresponde a las enseñanzas mínimas, de acuerdo con la proporción establecida en el artículo 6.4 de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, después de su modificación.

El mencionado real decreto ha derogado el anterior Real decreto 1105/2014, de 26 de diciembre, por el que se establece el currículo básico de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato. También ha derogado el Real decreto 984/2021, de 16 de noviembre, por el que se regulan la evaluación y la promoción en la Educación Primaria, así como la evaluación, la promoción y la titulación en la Educación Secundaria Obligatoria, el Bachillerato y la Formación Profesional, en todo lo referente a la Educación Secundaria Obligatoria y, en particular, el capítulo III y los artículos 24 y 26.1, si bien mantiene su aplicación en la disposición transitoria segunda para el curso escolar 2022-2023, en aquellos cursos o niveles en los que no haya tenido todavía lugar la implantación de las modificaciones indicadas en la disposición final tercera.

Además, la disposición final primera del Real decreto 217/2022, establece su carácter básico, a excepción del anexo III, sobre las situaciones de aprendizaje, que carece del carácter de normativa básica.

La disposición final tercera determina que lo dispuesto en este real decreto se implantará para los cursos primero y tercero en el curso escolar 2022-2023, y para los cursos segundo y cuarto en el curso 2023-2024.

Procede ahora determinar el currículo correspondiente al ámbito autonómico relativo a la etapa de educación secundaria obligatoria, para dar respuesta a los retos y a las circunstancias actuales del sistema educativo, y completar, así, el marco legal establecido por el Real decreto 217/2022, y reflejar todos los aspectos básicos de este real decreto.

La Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de la Generalitat, de uso y enseñanza del valenciano, establece como objetivo específico proteger la recuperación del valenciano, lengua propia de la Comunitat Valenciana, y garantizar su uso normal y oficial. En el ámbito de la enseñanza, el artículo 19 determina que el alumnado, al acabar la escolarización, tiene que estar capacitado para utilizar, oralmente y por escrito, el valenciano en igualdad con el castellano.

Por otra parte, uno de los ejes que articula el sistema educativo valenciano, a través de la legislación, tanto estatal como autonómica, es

presència de les dues llengües oficials i la necessitat d'aprendre-les i dominar-les.

La Llei 4/2018, de 21 de febrer, de la Generalitat, per la qual es regula i promou el plurilingüisme en el sistema educatiu valencià, té com a objecte regular l'ensenyament i l'ús vehicular de les llengües curriculars, assegurar el domini de les competències plurilingües i interculturals de l'alumnat valencià i promoure la presència en l'itinerari educatiu de llengües no curriculars existents en els centres educatius.

A més a més, estableix un programa plurilingüe únic per a tot l'alumnat i per a tot el territori valencià, que té com a objectius garantir a l'alumnat l'assoliment d'una competència plurilingüe, així com la igualtat d'oportunitats de l'alumnat valencià i la seua integració en el sistema educatiu i en la societat valenciana, i garantir la normalització de l'ús social i institucional del valencià dins del sistema educatiu.

Este decret recull els avanços i les principals actuacions aprovades recentment per la normativa següent: la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i adolescència davant de la violència, i la Llei 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la infància i l'adolescència.

II

En la línia de la Recomanació 2018/C189/01, del Consell de la Unió Europea, de 22 de maig de 2018, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent, en la qual s'estableix que el pilar europeu de drets socials considera com a primer principi que tota persona té dret a una educació, una formació i un aprenentatge permanent inclusivament i de qualitat, a fi de mantindre i adquirir capacitats que permeten a l'alumnat participar plenament en la societat i gestionar amb èxit les transicions en el mercat laboral, es determina l'objectiu d'aquest currículum.

En l'actualitat han canviat els requisits en matèria de competències, ja que cada vegada són més els llocs de treball que han sigut automatitzats, les tecnologies tenen una major rellevància en tots els àmbits del treball i de la vida, i les competències emprenedores, socials i cíviques cobren més importància per a poder assegurar la resiliència i la capacitat per a adaptar-se al canvi.

En este sentit, una vegada fixats els ensenyaments comuns i definides les competències que l'alumnat ha d'assolir en finalitzar esta etapa educativa pel Reial decret 217/2022, de 29 de març, s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria per a l'àmbit de la Comunitat Valenciana mitjançant este decret, en el qual es proposa un nou enfocament tant en l'aprenentatge com en l'avaluació. Per a això, s'ha tingut en compte la necessitat d'afavorir l'aprenentatge competencial, autònom, significatiu i reflexiu a totes les matèries, així com la necessitat d'aquesta etapa de proporcionar a l'alumnat eines per a afrontar tant la seua incorporació a estudis posteriors com la seua inserció laboral; i formar-los per a l'exercici d'una ciutadania activa.

De manera que el currículum de l'educació secundària obligatòria de la Comunitat Valenciana contribueix perquè l'alumnat d'aquesta etapa, d'una banda, compregua i respecte els aspectes culturals, històrics, socials, artístics, econòmics, tecnològics i científics del seu entorn més pròxim, i d'altra banda, desenvolupe aprenentatges significatius que puga aplicar en la seua vida quotidiana, i finalment, adquirisca formació relativa als drets i obligacions de la ciutadania que afavorisca una convivència sense discriminacions per raó de gènere, ètnia, religió, llibertat sexual, ideologia o grup familiar. A més a més, en este decret cobra una rellevant importància la reflexió i consciència de diferents models de vida, sostenibles i saludables, que fan referència tant a l'emergència climàtica com a la salut mental i física.

Així doncs, la finalitat d'aquesta etapa és aconseguir que l'alumnat obtinga la base per a realitzar el seu projecte de vida, personal, social i professional, i que, en acabar l'educació bàsica, compregua i valore la realitat que l'envolta, així com el seu propi comportament, de manera que tot l'alumnat accedisca als coneixements imprescindibles per a la seua incorporació al món laboral o per a prosseguir el seu itinerari acadèmic.

En este sentit, en este nou model curricular, el perfil d'eixida de l'alumnat adquireix un paper fonamental, es tracta d'un element cur-

la presencia de las dos lenguas oficiales y la necesidad de aprenderlas y dominarlas.

La Ley 4/2018, de 21 de febrero, de la Generalitat, por la que se regula y se promueve el plurilingüismo en el sistema educativo valenciano, tiene por objeto regular la enseñanza y el uso vehicular de las lenguas curriculares, asegurar el dominio de las competencias plurilingües e interculturales del alumnado valenciano y promover la presencia en el itinerario educativo de las lenguas no curriculares existentes en los centros educativos.

Además, establece un programa plurilingüe único para todo el alumnado y para todo el territorio valenciano, que tiene como objetivos garantizar al alumnado el logro de una competencia plurilingüe, así como la igualdad de oportunidades del alumnado valenciano y su integración en el sistema educativo y en la sociedad valenciana, y garantizar la normalización del uso social e institucional del valenciano dentro del sistema educativo.

Este decreto recoge los avances y las principales actuaciones aprobadas recientemente por la siguiente normativa: la Ley orgánica 8/2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia ante la violencia, y la Ley 26/2018, de 21 de diciembre, de la Generalitat, de derechos y garantías de la infancia y adolescencia.

II

En la línea de la Recomendación 2018/C189/01, del Consejo de la Unión Europea, de 22 de mayo de 2018, relativa a las competencias clave para el aprendizaje permanente, en la que se establece que el pilar europeo de derechos sociales considera como primer principio que toda persona tiene derecho a una educación, una formación y un aprendizaje permanente inclusivament i de qualitat, a fin de mantener y adquirir capacidades que permitan al alumnado participar plenament en la sociedad y gestionar con éxito las transiciones en el mercado laboral, se determina el objetivo de este currículo.

En la actualidad han cambiado los requisitos en materia de competencias, ya que cada vez son más los puestos de trabajo que han sido automatizados, las tecnologías tienen más relevancia en todos los ámbitos del trabajo y de la vida, y las competencias emprenedoras, sociales y cívicas cobran más importancia para poder asegurar la resiliencia y la capacidad para adaptarse al cambio.

En este sentido, una vez fijadas las enseñanzas comunes y definidas las competencias que el alumnado tiene que lograr al finalizar esta etapa educativa por el Real decreto 217/2022, de 29 de marzo, se establece el currículo de la Educación Secundaria Obligatoria en el ámbito de la Comunitat Valenciana mediante este decreto, que propone un nuevo enfoque tanto en el aprendizaje como la evaluación. Para ello se ha tenido en cuenta la necesidad de favorecer el aprendizaje competencial, autónomo, significativo y reflexivo en todas las materias, así como la necesidad de esta etapa de proporcionar al alumnado herramientas para afrontar tanto su incorporación a estudios posteriores como su inserción laboral, y formarlos para el ejercicio de una ciudadanía activa.

De manera que el currículum de la educación secundaria obligatoria de la Comunitat Valenciana contribuye a que, por un lado, el alumnado de esta etapa compregua y respete los aspectos culturales, históricos, sociales, artísticos, económicos, tecnológicos y científicos de su entorno más próximo, y, por otro, desarrolle aprendizajes significativos que pueda aplicar en su vida cotidiana, y finalmente, que adquiriera formación relativa a los derechos y obligaciones de la ciudadanía, que favorezca una convivencia sin discriminaciones por razón de género, etnia, religión, libertad sexual, ideología o grupo familiar. Además, en este decreto cobra relevante importancia la reflexión y la conciencia de diferentes modelos de vida, sostenibles y saludables, que hacen referencia a la emergencia climática y a la salud mental y física.

Así pues, la finalidad de esta etapa es conseguir que el alumnado obtinga la base para realitzar su proyecto de vida, personal, social y profesional, y que, al acabar la educación básica, compregua i valore la realitat que le rodea, así como su propio comportamiento, de forma que todo el alumnado acceda a los conocimientos imprescindibles para su incorporación al mundo laboral o para proseguir su itinerario académico.

Al respecto, en este nuevo modelo curricular, el perfil de salida del alumnado adquireix un paper fonamental; se trata de un elemento

ricular que identifica les competències clau que tot l'alumnat, sense excepció, ha d'haver adquirit i desenvolupat en finalitzar esta etapa educativa, i és, per tant, l'element central i de referència per a la presa de decisions curriculars, estratègies i orientacions metodològiques. El perfil d'eixida es basa fonamentalment en la Recomanació 2018/C189/01, del Consell de la Unió Europea, de 22 de maig de 2018, entre altres reptes i desafiaments globals; en este context les competències clau són un pilar essencial per a aproximar-se a situacions, qüestions i problemes de la vida quotidiana, com també per a proporcionar la base per a dissenyar situacions d'aprenentatge significatives i rellevants. Entre les competències clau s'integren capacitats com el pensament crític, la resolució de problemes, el treball en equip, les capacitats de comunicació i negociació, les capacitats analítiques, la creativitat i les capacitats interculturals. En el marc de referència de la Recomanació 2018/C189/01, del Consell de la Unió Europea, de 22 de maig de 2018, les huit competències clau són les següents: competència en lectoescriptura; competència multilingüe; competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria; competència digital; competència personal, social i d'aprendre a aprendre; competència ciutadana; competència emprenedora, i competència en consciència i expressió culturals.

L'orientació educativa i professional en esta etapa adquireix importància, com a recurs que permetrà als i les docents i a les famílies evitar en l'alumnat l'abandonament escolar precoç. En acabar segon i quart curs, l'alumnat rebrà un consell orientador individualitzat al qual s'adjuntarà un informe sobre el grau d'assoliment dels objectius i d'adquisició de les competències establides, així com una proposta de l'opció més adequada per a continuar la seua formació, que pot incloure la incorporació a un programa de diversificació curricular o a un cicle formatiu de grau bàsic. En este sentit, els programes de diversificació curricular estan orientats a la consecució del títol de graduat en educació secundària obligatòria per part dels qui presenten dificultats rellevants d'aprenentatge després d'haver rebut, si és el cas, mesures de suport en el primer o segon curs d'aquesta etapa, o als qui esta mesura d'atenció a la diversitat els siga favorable per a l'obtenció del títol.

Amb la finalitat de poder impartir les matèries de forma integrada i interdisciplinària i d'atorgar una adaptació de l'alumnat provinent de l'Educació Primària, els centres educatius poden organitzar les matèries de l'educació secundària obligatòria per àmbits agrupant aquelles que es consideren més apropiades, en aplicació de l'autonomia pedagògica i organitzativa dels centres; esta mesura es pot aplicar en segon i tercer curs d'aquesta etapa i, en tot cas, s'ha d'aplicar en el primer curs. L'organització per àmbits permet integrar els sabers bàsics de les diferents matèries de manera que s'augmente el pensament crític i reflexiu de l'alumnat. Esta organització es podrà desenvolupar per mitjà del model educatiu de la codocència, que ajuda a atendre d'una manera més eficient la diversitat de l'aula i a propiciar processos de millora en el centre.

Així mateix, el currículum d'aquesta etapa preveu el treball per projectes interdisciplinaris en la primera línia pedagògica, per mitjà dels quals s'integren diferents disciplines i metodologies amb l'objectiu de promoure un aprenentatge competencial. En este sentit, els projectes interdisciplinaris s'han de desenvolupar per part de tot l'alumnat en primer, segon i tercer curs i per l'alumnat de quart curs que els trie com a optativa.

Per acabar, es recull la mesura establida en el Reial decret 217/2022, de 29 de març, en referència a l'eliminació de l'avaluació extraordinària.

III

Este decret consta d'un preàmbul, 4 títols, capítols i 50 articles. Així mateix consta de 8 disposicions addicionals, 3 disposicions transitòries, una única disposició derogatòria i 3 disposicions finals. A més, consta de 20 annexos: l'annex I, que recull les competències clau; l'annex II, el perfil d'eixida de l'educació bàsica; l'annex III, que fixa el currículum de les matèries comunes i d'opció; l'annex IV, que fixa el currículum de les matèries optatives; l'annex V, que descriu la distribució horària de l'etapa; l'annex VI, que descriu la distribució horària dels programes de diversificació curricular; l'annex VII, que recull el model d'informe

curricular que identifica las competencias clave que todo el alumnado, sin excepción, tiene que haber adquirido y desarrollado al finalizar esta etapa educativa, y es, por lo tanto, el elemento central y de referencia para la toma de decisiones curriculares, estrategias y orientaciones metodológicas. El perfil de salida se basa fundamentalmente en la Recomendación 2018/C189/01, del Consejo de la Unión Europea, de 22 de mayo de 2018, entre otros retos y desafíos globales, y en este contexto las competencias clave son un pilar esencial para aproximarse a situaciones, cuestiones y problemas de la vida cotidiana, así como para proporcionar la base para diseñar situaciones de aprendizaje significativas y relevantes. Entre las competencias clave se integran capacidades como el pensamiento crítico, la resolución de problemas, el trabajo en equipo, las capacidades de comunicación y negociación, las capacidades analíticas, la creatividad y las capacidades interculturales. En el marco de referencia de la Recomendación 2018/C189/01, del Consejo de la Unión Europea, de 22 de mayo de 2018, las ocho competencias clave siguientes: competencia en lectoescritura; competencia multilingüe; competencia matemática y competencia en ciencia, tecnología e ingeniería; competencia digital; competencia personal, social y de aprender a aprender; competencia ciudadana; competencia emprenedora y competencia en conciencia y expresión culturales.

La orientación educativa y profesional en esta etapa adquiere importancia, como recurso que permitirá a los docentes y las docentes y a las familias evitar en el alumnado el abandono escolar prematuro. Al finalizar segundo y cuarto curso el alumnado recibirá un consejo orientador individualizado al cual se adjuntará un informe sobre el grado de logro de los objetivos y de adquisición de las competencias establecidas, así como una propuesta de la opción más adecuada para continuar su formación, que podrá incluir la incorporación a un programa de diversificación curricular o a un ciclo formativo de grado básico. Al respecto, los programas de diversificación curricular están orientados a la consecución del título de graduado en educación secundaria obligatoria, por parte de quienes presentan dificultades relevantes de aprendizaje después de haber recibido, en su caso, medidas de apoyo en el primer o segundo curso de esta etapa, o a quienes les sea favorable esta medida de atención a la diversidad para obtener el título.

Con el fin de poder impartir las materias de forma integrada e interdisciplinaria y de otorgar una adaptación del alumnado proveniente de la educación primaria, los centros educativos podrán organizar las materias de la educación secundaria obligatoria por ámbitos agrupando las que se consideren más apropiadas, en aplicación de la autonomía pedagógica y organizativa de los centros; esta medida se podrá aplicar en el segundo y el tercer curso de esta etapa y, en todo caso, se tiene que aplicar en el primer curso. La organización por ámbitos permite integrar los saberes básicos de las diferentes materias de manera que se aumente el pensamiento crítico y reflexivo del alumnado. Esta organización se podrá desarrollar mediante el modelo educativo de la codocencia, el cual ayuda a atender de una manera más eficiente la diversidad del aula y propiciar procesos de mejora en el centro.

Así mismo, el currículo de esta etapa contempla el trabajo por proyectos interdisciplinarios en la primera línea pedagógica, mediante los cuales se integran diferentes disciplinas y metodologías con el objetivo de promover un aprendizaje competencial. En este sentido, los proyectos interdisciplinarios los tiene que desarrollar todo el alumnado en primer, segundo y tercer curso, y el alumnado de cuarto curso que lo elija como optativa.

Por último, se recoge la medida establecida en el Real decreto 217/2022, de 29 de marzo, en referencia a la eliminación de la evaluación extraordinaria.

III

Este decreto consta de un preámbulo, 4 títulos, capítulos y 50 artículos. Así mismo, consta de 8 disposiciones adicionales, 3 disposiciones transitorias, una única disposición derogatoria y 3 disposiciones finales. Además, consta de 20 anexos: el anexo I, que recoge las competencias clave; el anexo II, el perfil de salida de la educación básica; el anexo III, que fija el currículo de las materias comunes y de opción; el anexo IV, que fija el currículo de las materias optativas; el anexo V, que describe la distribución horaria de la etapa; el anexo VI, que describe la distribución horaria de los programas de diversificación curricular; el

d' idoneïtat del Programa de diversificació curricular de 3r curs; l'annex VIII, que recull l'informe anterior per al 4t curs; l'annex IX, que recull l'informe d' idoneïtat del Programa d'aula compartida; l'annex X, que recull l'informe d'avaluació; l'annex XI, que recull la certificació oficial de nivell d'adquisició de competències de l'educació secundària obligatòria; l'annex XII, les actes d'avaluació; l'annex XIII, l'expedient acadèmic; l'annex XIV, l'historial acadèmic; l'annex XV, el model de consell orientador per a 2n curs; l'annex XVI, el model de consell orientador per a 4t curs; l'annex XVII, el model de consell orientador per als cicles formatius de grau bàsic; l'annex XVIII, amb el model d'informe personal per trasllat i els dos últims, que estan relacionats amb la formació de persones adultes; l'annex XIX, d'actes d'avaluació final del 1r i 2n nivell del cicle II, i l'annex XX, que recull el certificat d'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.

El títol I està dedicat a les disposicions comunes en un capítol únic. El títol II regula l'ordenació de l'educació secundària obligatòria i està organitzat en tres capítols: el primer estableix l'estructura del currículum; el segon, els cicles formatius de grau bàsic, i el tercer, els programes pedagògics. El títol III, de gestió pedagògica, s'organitza en un primer capítol d'autonomia i gestió pedagògica dels centres i un segon capítol de resposta educativa per a la inclusió. Finalment, el títol IV té un capítol que regula l'avaluació, promoció i titulació i un altre que recull els documents oficials d'avaluació.

IV

Este decret s'adequa als principis de bona regulació previstos en l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Pel que fa als principis de necessitat i eficàcia, es tracta d'una norma necessària per a la regulació dels ensenyaments d'educació secundària obligatòria de manera detallada i s'adequa a l'objectiu de desenvolupar la normativa bàsica conforme a la nova redacció de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, després de les modificacions introduïdes per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, i al Reial decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació secundària obligatòria.

Tot això aconsella que la norma autonòmica de desenvolupament no siga una revisió parcial dels decrets vigents que regulen els continguts educatius de l'educació secundària obligatòria, sinó que es tracte de l'aprovació d'un nou decret que derogue i substituïska l'anterior.

Així doncs, este decret conté la regulació imprescindible per a atendre les necessitats de l'alumnat, ja que defineix els objectius, fins, principis generals i pedagògics del conjunt de l'etapa i les competències clau que s'han de desenvolupar des de l'inici de l'etapa.

D'acord amb el principi de proporcionalitat, este decret conté la regulació adequada i imprescindible de l'estructura d'aquests ensenyaments i les peculiaritats d'aquesta etapa i estableix les obligacions necessàries a fi d'atendre l'objectiu que es persegueix en no haver-hi cap alternativa reguladora menys restrictiva de drets.

És conforme al principi de seguretat jurídica, ja que afavoreix un marc normatiu estable, previsible, clar i de certesa, que facilita el seu coneixement i comprensió. Resulta coherent amb l'ordenament jurídic, ja que respon al repartiment competencial establert en la Constitució espanyola i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, assumeix de manera coherent els mandats disposats en la normativa estatal bàsica, en la normativa autonòmica i en la normativa europea. S'ha tingut en compte l'acompliment efectiu dels drets de la infància d'acord amb el que s'estableix en la Convenció sobre els Drets del Xiquet de les Nacions Unides de 1989, així com la coherència de la regulació amb el Marc estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació (ET 2020) de la Unió Europea. Així mateix, els currículums es basen en l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible de l'ONU, i les competències clau que apareixen en el decret són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les establides en la Recomanació del Consell

anexo VII, que recoge el modelo de informe de idoneidad del Programa de diversificación curricular de 3.º curso; el anexo VIII, que recoge el informe anterior para el 4.º curso; el anexo IX, que recoge el informe de idoneidad del Programa de aula compartida; el anexo X, que recoge el informe de evaluación; el anexo XI, que recoge la certificación oficial de nivel de adquisición de competencias de la educación secundaria obligatoria; el anexo XII, las actas de evaluación; el anexo XIII, el expediente académico; el anexo XIV, el historial académico; el anexo XV, el modelo de consejo orientador para 2.º curso; el anexo XVI, el modelo de consejo orientador para 4.º curso; el anexo XVII, el modelo de consejo orientador para los ciclos formativos de grado básico; el anexo XVIII, con el modelo de informe personal por traslado y los dos últimos, que están relacionados con la formación de personas adultas; el anexo XIX, de actas de evaluación final del 1.º y 2.º nivel del ciclo II, y el anexo XX, que recoge el certificado de obtención del título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria.

El título I está dedicado a las disposiciones comunes en un capítulo único. El título II regula la ordenación de la educación secundaria obligatoria y está organizado en tres capítulos. El primero establece la estructura del currículo; el segundo, los ciclos formativos de grado básico, y el tercero, los programas pedagógicos. El título III de gestión pedagógica se organiza en un primer capítulo de autonomía y gestión pedagógica de los centros y un segundo capítulo de respuesta educativa para la inclusión. Por último, el título IV tiene un capítulo que regula la evaluación, la promoción y la titulación, y otro que recoge los documentos oficiales de evaluación.

IV

Este decreto se adecua a los principios de buena regulación previstos en el artículo 129 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del procedimiento administrativo común de las administraciones públicas.

En cuanto a los principios de necesidad y eficacia, se trata de una norma necesaria para la regulación de las enseñanzas de educación secundaria obligatoria de manera detallada y se adecua al objetivo de desarrollar la normativa básica de acuerdo con la nueva redacción de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, después de las modificaciones introducidas por la Ley orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, y el Real decreto 217/2022, de 29 de marzo, por el que se establecen la ordenación y las enseñanzas mínimas de la educación secundaria obligatoria.

Todo lo anterior aconseja que la norma autonómica de desarrollo no sea una revisión parcial de los vigentes decretos que regulan los contenidos educativos de la educación secundaria obligatoria, sino que se trate de la aprobación de un nuevo decreto que derogue y sustituya al anterior.

Así pues, este decreto contiene la regulación imprescindible para atender a las necesidades del alumnado, puesto que define los objetivos, los fines, los principios generales y pedagógicos del conjunto de la etapa y las competencias clave que se tienen que desarrollar desde el inicio de la etapa.

De acuerdo con el principio de proporcionalidad, este decreto contiene la regulación adecuada e imprescindible de la estructura de estas enseñanzas y las peculiaridades de esta etapa, y establece las obligaciones necesarias a fin de atender al objetivo que se persigue por el hecho de no existir ninguna alternativa reguladora menos restrictiva de derechos.

Es conforme al principio de seguridad jurídica, puesto que favorece un marco normativo estable, predecible, claro y de certeza, que facilita su conocimiento y comprensión. Resulta coherente con el ordenamiento jurídico, ya que responde al reparto competencial establecido en la Constitución Española y en el Estatuto de Autonomía de la Comunitat Valenciana, asume de manera coherente los mandatos dispuestos en la normativa estatal básica, en la normativa autonómica y en la normativa europea. Se ha tenido en cuenta el cumplimiento efectivo de los derechos de la infancia de acuerdo con lo establecido en la Convención sobre los Derechos del Niño las Naciones Unidas de 1989, así como la coherencia de la regulación con el Marco estratégico para la cooperación europea en el ámbito de la educación y la formación (ET 2020) de la Unión Europea. Así mismo, los currículos se basan en la Agenda 2030 para el Desarrollo Sostenible de la ONU, y las competencias clave que aparecen en el decreto son la adaptación al Sistema Educativo Espa-

de la Unió Europea de 22 de maig de 2018, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.

Respecte al principi d'eficiència, la regulació que es planteja ha tingut en consideració com a principi inspirador la reducció de càrregues administratives implícites en l'aplicació d'aquesta norma, s'han disposat les estructures d'organització, de funcionament i de participació del conjunt de la comunitat educativa, que han sigut considerades adequades, oportunes i imprescindibles per al compliment de l'objectiu que persegueix la norma i el desenvolupament de l'autonomia de gestió dels centres educatius, tenint en compte la racionalització dels recursos públics disponibles fins i tot a través de la gestió telemàtica i la interconnexió de sistemes informàtics.

Compleix també el principi de transparència, ja que identifica clarament el seu propòsit i durant el procediment d'elaboració de la norma s'ha permès la participació activa dels potencials destinataris a través del tràmit d'audiència i informació pública i per mitjà de la participació activa de les persones destinatàries del decret en l'elaboració d'aquest, a través de la negociació en tots els àmbits de participació: mesa sectorial d'educació, mesa de mares i pares i dictamen del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana.

V

Correspon al Consell, fent ús de les seues competències establir els elements del currículum que la normativa bàsica indica i concretar els aspectes de l'ordenació acadèmica que li corresponen d'acord amb la distribució competencial recollida en l'article 6.5 i en la disposició final sisena de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

En conseqüència, d'acord amb el que es disposa en l'article 28.c de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Consell, amb l'informe previ del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana, conforme al Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, a proposta de la consellera d'Educació, Cultura i Esport, amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió de 5 d'agost,

DECRETE

TÍTOL I

Disposicions comunes

CAPÍTOL ÚNIC

Disposicions preliminars

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

1. Este decret té per objecte establir el currículum de l'educació secundària obligatòria, així com desplegar els aspectes de l'ordenació general d'aquest ensenyament establits en el capítol III del títol I de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, i en el Reial decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'educació secundària obligatòria.

2. Este decret és d'aplicació en els centres educatius públics i privats de la Comunitat Valenciana autoritzats per a impartir els ensenyaments d'educació secundària obligatòria regulats en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

Article 2. Definicions

Per a l'aplicació d'aquest decret és necessari definir els conceptes següents d'acord amb el que estableix l'article 2 del Reial decret 217/2022:

1. Objectius: assoliments que s'espera que l'alumnat haja aconseguit en finalitzar l'etapa i la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau.

2. Competències clau: assoliments que es consideren imprescindibles perquè l'alumnat pugua progressar amb garanties d'èxit en el seu itinerari formatiu i afrontar els principals reptes i desafiaments globals i locals. Les competències clau apareixen recollides en el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic i són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les competències clau establides en la Recomena-

ñol de las establecidas en la Recomendación del Consejo de la Unión Europea de 22 de mayo de 2018, relativa a las competencias clave para el aprendizaje permanente.

Con respecto al principio de eficiencia, la regulación que se plantea ha tenido en consideración como principio inspirador la reducción de cargas administrativas implícitas en la aplicación de esta norma; se han dispuesto las estructuras de organización, de funcionamiento y de participación del conjunto de la comunidad educativa, que se han considerado adecuadas, oportunas e imprescindibles para el cumplimiento del objetivo que persigue la norma y el desarrollo de la autonomía de gestión de los centros educativos, teniendo en cuenta la racionalización de los recursos públicos disponibles a través de la gestión telemática y la interconexión de sistemas informáticos.

Cumple también con el principio de transparencia, ya que identifica claramente su propósito y durante el procedimiento de elaboración de la norma se ha permitido la participación activa de los potenciales destinatarios a través del trámite de audiencia e información pública y mediante la participación activa de las personas destinatarias del decreto en la elaboración de este, a través de la negociación en todos los ámbitos de participación: mesa sectorial de educación, mesa de madres y padres, y el dictamen del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana.

V

Corresponde al Consell, en uso de sus competencias, establecer los elementos del currículo que indica la normativa básica y concretar los aspectos de la ordenación académica que le corresponden de acuerdo con la distribución competencial recogida en el artículo 6.5 y en la disposición final sexta de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo.

En consecuencia, de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 28c de la Ley 5/1983, de 30 de diciembre, del Consell, previo informe del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana, conforme al Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana, a propuesta de la consellera de Educación, Cultura y Deporte, previa deliberación del Consell, en la reunión de 5 de agosto,

DECRETO

TÍTULO I

Disposiciones comunes

CAPÍTULO ÚNICO

Disposiciones preliminares

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

1. Este decreto tiene como objeto establecer el currículo de la educación secundaria obligatoria, así como desarrollar los aspectos de la ordenación general de esta enseñanza establecidos en el capítulo III del título I de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de educación, y en el Real decreto 217/2022, de 29 de marzo, por el que se establece el currículo básico de la educación secundaria obligatoria.

2. Este decreto es aplicable en los centros educativos públicos y privados de la Comunitat Valenciana autorizados para impartir las enseñanzas de educación secundaria obligatoria que regula la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo.

Artículo 2. Definiciones

Para aplicar este decreto, es necesario definir los conceptos siguientes de acuerdo con lo que establece el artículo 2 del Real decreto 217/2022:

1. Objetivos: logros que se espera que el alumnado haya conseguido al finalizar la etapa y cuya consecución está vinculada a la adquisición de las competencias clave.

2. Competencias clave: desempeños que se consideran imprescindibles para que el alumnado pueda progresar con garantías de éxito en su itinerario formativo, y afrontar los principales retos y desafíos globales y locales. Las competencias clave aparecen recogidas en el perfil de salida del alumnado al final de la enseñanza básica y son la adaptación al sistema educativo español de las competencias clave establecidas en

ció del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.

3. Perfil d'eixida: fixa les competències clau que l'alumnat ha d'aver assolit i desenvolupat en finalitzar l'educació bàsica. Constitueix el referent últim de l'acompliment competencial, tant en l'avaluació de les diferents etapes i modalitats de la formació bàsica com per a la titulació de graduat en educació secundària obligatòria. Fonamenta la resta de decisions curriculars, així com les estratègies i orientacions metodològiques en la pràctica lectiva.

4. Competències específiques: assoliments que l'alumnat ha de poder desplegar en activitats o en situacions l'abordatge de les quals requereix els sabers bàsics de cada matèria o àmbit. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre, d'una banda, el perfil d'eixida de l'alumnat i, d'altra banda, els sabers bàsics de les matèries o àmbits i els criteris d'avaluació. El seu desenvolupament s'ha de produir per mitjà de les situacions d'aprenentatge contextualitzades en les quals cada alumne o alumna haurà de resoldre.

5. Criteris d'avaluació: referents que indiquen els nivells d'acompliment esperats en l'alumnat en les situacions o activitats d'aprenentatge que requereixen el desplegament de les competències específiques de cada matèria o àmbit en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge.

6. Sabers bàsics: coneixements, destreses i actituds que constitueixen els continguts propis d'una matèria o àmbit l'aprenentatge del qual és necessari per a l'adquisició de les competències específiques. L'ordre d'aquests sabers, tal com s'especifiquen en cada una de les matèries, no comporta cap seqüenciació d'aprenentatge. D'acord amb els criteris de la concreció curricular de centre, reconeixent la diversitat en el grup, el context educatiu o altres criteris pedagògics, l'equip educatiu pot aprofundir en uns més que en altres, a més d'agrupar-los i articular-los.

7. Situacions d'aprenentatge: situacions i activitats que impliquen el desplegament per part de l'alumnat d'actuacions associades a les competències específiques i a les competències clau i que contribueixen a la seua adquisició i desenvolupament. La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix mobilitzar tota mena de coneixements implicats en les competències específiques, com ara els conceptes, els procediments, les actituds i els valors.

Article 3. L'etapa d'educació secundària obligatòria en el marc del sistema educatiu

D'acord amb el que estableix l'article 3 del Reial decret 217/2022:

1. L'educació secundària obligatòria és una etapa educativa que constitueix, juntament amb l'educació primària i els cicles formatius de grau bàsic, l'educació bàsica.

2. Esta etapa comprén quatre cursos i s'organitza en matèries i en àmbits.

3. El quart curs té caràcter orientador, tant per als estudis postobligatoris com per a la incorporació a la vida laboral.

Article 4. Finalitats de l'etapa

D'acord amb el que estableix l'article 4 del Reial decret 217/2022:

1. La finalitat de l'educació secundària obligatòria consisteix a aconseguir que l'alumnat adquireisca els elements bàsics de la cultura, especialment en els seus aspectes humanístic, artístic, científicotecnològic i motriu; desenvolupar i consolidar en ells els hàbits d'estudi i de treball, així com hàbits de vida saludables, preparant-los per a la seua incorporació a estudis posteriors i per a la seua inserció laboral; i formar-los per a l'exercici dels seus drets i obligacions com a ciutadans i ciutadanes.

2. El desenvolupament curricular d'aquesta etapa ha de contribuir a l'evolució personal, emocional i social de tot l'alumnat de forma equilibrada i des d'una perspectiva inclusiva, fomentant la ciutadania democràtica i la consciència global, amb voluntat d'educar persones crítiques i compromeses en la millora del seu entorn i en la consecució d'un futur sostenible per a tots d'acord amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

la Recomendación del Consejo de la Unión Europea, de 22 de mayo de 2018, relativa a las competencias clave para el aprendizaje permanente.

3. Perfil de salida: fija las competencias clave que el alumnado tiene que haber logrado y desarrollado al finalizar la educación básica. Constituye el referente último del desempeño competencial, tanto en la evaluación de las diferentes etapas y modalidades de la formación básica como para el título de graduado en educación secundaria obligatoria. Fundamenta el resto de las decisiones curriculares, así como las estrategias y las orientaciones metodológicas en la práctica lectiva.

4. Competencias específicas: desempeños que el alumnado debe poder desplegar en actividades o en situaciones cuyo abordaje requiere de los saberes básicos de cada materia o ámbito. Las competencias específicas constituyen un elemento de conexión entre, por una parte, el perfil de salida del alumnado, y, por otra, los saberes básicos de las materias o ámbitos y los criterios de evaluación. Su desarrollo se tiene que producir mediante las situaciones de aprendizaje contextualizadas en las que cada alumno o alumna tendrá que resolver.

5. Criterios de evaluación: referentes que indican los niveles de desempeño esperados en el alumnado en las situaciones o actividades de aprendizaje que requieren el despliegue de las competencias específicas de cada materia o ámbito en un momento determinado de su proceso de aprendizaje.

6. Saberes básicos: conocimientos, destrezas y actitudes que constituyen los contenidos propios de una materia o un ámbito cuyo aprendizaje es necesario para adquirir las competencias específicas. El orden de estos saberes, tal y como se especifican en cada una de las materias, no conlleva ninguna secuenciación de aprendizaje. De acuerdo con los criterios de la concreción curricular de centro, reconociendo la diversidad en el grupo, el contexto educativo u otros criterios pedagógicos, el equipo educativo puede profundizar en unos más que en otros, además de agruparlos y articularlos.

7. Situaciones de aprendizaje: situaciones y actividades que implican el despliegue por parte del alumnado de actuaciones asociadas a las competencias específicas y a las competencias clave y que contribuyen a su adquisición y desarrollo. La capacidad de actuación del alumnado al enfrentarse a una situación de aprendizaje requiere movilizar todo tipo de conocimientos implicados en las competencias específicas, como son los conceptos, los procedimientos, las actitudes y los valores

Artículo 3. La etapa de educación secundaria obligatoria en el marco del sistema educativo

De acuerdo con lo que establece el artículo 3 del Real decreto 217/2022:

1. La educación secundaria obligatoria es una etapa educativa que constituye, junto con la educación primaria y los ciclos formativos de grado básico, la educación básica.

2. Esta etapa comprende cuatro cursos y se organiza en materias y en ámbitos.

3. El cuarto curso tiene carácter orientador, tanto para los estudios postobligatorios como para la incorporación en la vida laboral.

Artículo 4. Finalidades de la etapa

De acuerdo con lo que establece el artículo 4 del Real decreto 217/2022:

1. La finalidad de la educación secundaria obligatoria consiste en conseguir que el alumnado adquiera los elementos básicos de la cultura, especialmente en los aspectos humanístico, artístico, científico-tecnológico y motriz; desarrollar y consolidar en ellos los hábitos de estudio y de trabajo, así como hábitos de vida saludables, prepararlos para su incorporación a estudios posteriores y para su inserción laboral y formarlos para el ejercicio de sus derechos y obligaciones como ciudadanos y ciudadanas.

2. El desarrollo curricular de esta etapa tiene que contribuir a la evolución personal, emocional y social de todo el alumnado de forma equilibrada y desde una perspectiva inclusiva, fomentando la ciudadanía democrática y la conciencia global, con voluntad de educar a personas críticas y comprometidas en la mejora de su entorno y de conseguir un futuro sostenible para todos de acuerdo con los Objetivos de Desarrollo Sostenible.

Article 5. Principis generals

D'acord amb el que estableix l'article 5 del Reial decret 217/2022:

1. L'educació secundària obligatòria té caràcter obligatori i gratuït i en règim ordinari s'ha de cursar, amb caràcter general, entre els dotze i els setze anys d'edat, si bé els alumnes i les alumnes tenen dret a romandre en l'etapa fins als divuit anys d'edat complerts l'any en què finalitza el curs. Este límit de permanència es pot ampliar de manera excepcional en els supòsits a què es refereixen els articles 35.4 i 41.6 d'aquest decret.

2. En l'educació bàsica, conformada per les etapes d'educació Primària i d'educació secundària obligatòria i els cicles formatius de grau bàsic, s'ha de mantindre la coherència entre etapes i també amb l'etapa postobligatòria. Per tant, cal garantir-ne la coordinació pedagògica per a una continuïtat adequada per a atendre les característiques pròpies de cada etapa i de cada alumne o alumna.

3. En esta etapa cal parar atenció a l'orientació educativa, personal i professional de l'alumnat. En este àmbit s'ha d'incorporar, entre altres aspectes, la perspectiva de gènere i interseccional. Així mateix, s'ha d'atendre l'alumnat que presente necessitats específiques de suport educatiu.

4. L'educació secundària obligatòria s'ha d'organitzar d'acord amb els principis d'educació comuna i inclusiva i d'atenció a la diversitat de l'alumnat. Els centres, en l'exercici de la seua autonomia, han d'adoptar les mesures d'atenció a la diversitat adients, tant organitzatives com curriculars, d'acord amb els nivells de resposta per a la inclusió que s'estableixen en el sistema educatiu valencià.

5. Entre les mesures assenyalades en l'apartat anterior s'han d'incloure les que garantisquen l'accessibilitat, les adequacions i personalitzacions del currículum, la integració de matèries en àmbits, els agrupaments flexibles, els desdoblaments de grups, l'oferta de matèries optatives, els programes de reforç i les mesures de suport personalitzat per a l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu.

6. Així mateix, s'ha de parar especial atenció a la potenciació de l'aprenentatge de caràcter significatiu per al desenvolupament de les competències específiques a través de la integració de diverses experiències o situacions d'aprenentatge, i així promoure l'autonomia i la reflexió. Els centres han de treballar conjuntament amb les famílies o representants legals per a donar suport al procés educatiu dels seus fills, filles, tutelats o tutelades.

7. Les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adapten a esta finalitat s'han de regir pels principis del disseny universal de l'aprenentatge (DUA).

Article 6. Principis pedagògics

D'acord amb el que estableix l'article 6 del Reial decret 217/2022:

1. Els centres han d'elaborar les seues propostes pedagògiques per a tot l'alumnat d'aquesta etapa atenent la seua diversitat. Així mateix, s'han de fer servir mètodes que tinguen en compte diverses maneres de representació i expressió i els diferents ritmes d'aprenentatge de l'alumnat, que afavorisquen la capacitat d'aprendre per si mateixos i que promoguen el treball en equip.

2. En esta etapa cal parar atenció a l'adquisició i el desenvolupament de les competències clau incloses en el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic i s'ha de fomentar la correcta expressió oral i escrita i l'ús de les matemàtiques en context. A fi de promoure l'hàbit de la lectura, s'ha de dedicar un temps a la lectura en la pràctica docent de totes les matèries.

3. Els aprenentatges que tinguen caràcter instrumental per a l'adquisició d'altres competències han de rebre especial consideració tenint sempre com a referència els ensenyaments mínims previstos en el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic.

4. Per a fomentar la integració de les competències treballades, s'ha de dedicar un temps de l'horari lectiu a la realització de projectes significatius i rellevants i a la resolució col·laborativa de problemes, reforçant l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat.

5. Sense perjudici del seu tractament específic, la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, la competència digital, l'emprenedoria social i empresarial, el foment de l'esperit crític i científic, l'educació emocional i en valors, la igualtat de gènere i la

Artículo 5. Principios generales

De acuerdo con lo que establece el artículo 5 del Real decreto 217/2022:

1. La educación secundaria obligatoria tiene carácter obligatorio y gratuito y en régimen ordinario se tiene que cursar, con carácter general, entre los doce y los dieciséis años, si bien los alumnos y alumnas tienen derecho a permanecer en la etapa hasta los dieciocho años cumplidos el año en que finalice el curso. Este límite de permanencia se puede ampliar de manera excepcional en los supuestos a los que se refieren los artículos 35.4 y 41.6 de este decreto.

2. En la educación básica, conformada por las etapas de educación primaria y de educación secundaria obligatoria y los ciclos formativos de grado básico, se tiene que mantener la coherencia entre etapas y también con la etapa postobligatoria. Por lo tanto, hay que garantizar la coordinación pedagógica para una continuidad adecuada para atender las características propias de cada etapa y de cada alumno o alumna.

3. En esta etapa se tiene que prestar atención a la orientación educativa, personal y profesional del alumnado. En este ámbito se tiene que incorporar, entre otros aspectos, la perspectiva de género e interseccional. Así mismo, se tiene que atender al alumnado que presente necesidades específicas de apoyo educativo.

4. La educación secundaria obligatoria se organizará de acuerdo con los principios de educación común e inclusiva y de atención a la diversidad del alumnado. Los centros, en el ejercicio de su autonomía, adoptarán las medidas de atención a la diversidad adecuadas, tanto organizativas como curriculares, de acuerdo con los niveles de respuesta para la inclusión que se establecen en el sistema educativo valenciano.

5. Entre las medidas señaladas en el apartado anterior, se contemplarán las que garanticen la accesibilidad, las adecuaciones y las personalizaciones del currículo, la integración de materias en ámbitos, los agrupamientos flexibles, los desdoblamientos de grupos, la oferta de materias optativas, los programas de refuerzo y las medidas de apoyo personalizado para el alumnado con necesidad específica de apoyo educativo.

6. Así mismo, se pondrá especial atención en la potenciación del aprendizaje de carácter significativo para el desarrollo de las competencias específicas a través de la integración de varias experiencias o situaciones de aprendizaje, y así promover la autonomía y la reflexión. Los centros trabajarán conjuntamente con las familias o representantes legales para apoyar el proceso educativo de sus hijos, hijas, tutelados o tuteladas.

7. Las medidas organizativas, metodológicas y curriculares que se adopten con este objetivo se regirán por los principios del diseño universal para el aprendizaje (DUA).

Artículo 6. Principios pedagógicos

De acuerdo con lo que establece el artículo 6 del Real decreto 217/2022:

1. Los centros elaborarán sus propuestas pedagógicas para todo el alumnado de esta etapa atendiendo a su diversidad. Así mismo, se tienen que emplear métodos que tengan en cuenta varias maneras de representación y expresión y los diferentes ritmos de aprendizaje del alumnado, que favorezcan la capacidad de aprender por sí mismos y que promuevan el trabajo en equipo.

2. En esta etapa se prestará atención a la adquisición y el desarrollo de las competencias clave incluidas en el perfil de salida del alumnado al final de la enseñanza básica y se fomentará la correcta expresión oral y escrita y el uso de las matemáticas en contexto. A fin de promover el hábito de la lectura, se dedicará un tiempo a la lectura en la práctica docente de todas las materias.

3. Los aprendizajes que tengan carácter instrumental para la adquisición de otras competencias recibirán especial consideración, teniendo siempre como referencia las enseñanzas mínimas previstas en el perfil de salida del alumnado al final de la enseñanza básica.

4. Con el objetivo de fomentar la integración de las competencias trabajadas, se dedicará un tiempo del horario lectivo a proyectos significativos y relevantes y a la resolución colaborativa de problemas, reforzando la autoestima, la autonomía, la reflexión y la responsabilidad.

5. Sin perjuicio de su tratamiento específico, la comprensión lectora, la expresión oral y escrita, la comunicación audiovisual, la competencia digital, el emprendimiento social y empresarial, el fomento del espíritu crítico y científico, la educación emocional y en valores, la

creativitat s'han de treballar en totes les matèries de forma transversal i a través dels diversos projectes interdisciplinaris. En tot cas, s'han de fomentar de manera transversal l'educació per a la salut, l'educació afectiva sexual, la formació estètica, l'educació per a la sostenibilitat i el consum responsable, el respecte mutu i la cooperació entre iguals.

6. Des de totes les matèries o àmbits s'ha de promoure la ciutadania democràtica i la consciència global, amb voluntat d'educar persones crítiques i compromeses en la millora del seu entorn i en la consecució d'un futur sostenible per a tots d'acord amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

7. En el procés d'aprenentatge de les llengües estrangeres, les llengües oficials del nostre àmbit autonòmic s'han d'utilitzar només com a suport. En este procés cal prioritzar la comprensió, la mediació, l'expressió i la interacció oral en la llengua estrangera, així com la creació de situacions d'aprenentatge que faciliten a l'alumnat la transferibilitat de les competències assolides i l'adquisició d'aprenentatges significatius.

8. La llengua és l'instrument d'adquisició i construcció del coneixement. És per això que l'ús de les llengües oficials, el valencià, com a llengua pròpia, i el castellà, com a llengua cooficial, i les llengües estrangeres com a llengües vehiculars d'ensenyament posa el focus en la importància de les possibilitats comunicatives de totes estes a través de metodologies basades en l'aprenentatge integrat de llengües i continguts.

9. S'ha de garantir l'atenció personalitzada de l'alumnat que manifesta dificultats específiques d'aprenentatge o d'inclusió en l'activitat ordinària dels centres, altes capacitats intel·lectuals i alumnat amb discapacitat, així com la detecció precoç de les dificultats en l'aprenentatge i la posada en marxa de mecanismes de suport i flexibilització, alternatives metodològiques i altres mesures adequades.

10. La conselleria competent en matèria d'educació ha de promoure les mesures necessàries perquè la tutoria personal de l'alumnat i l'orientació educativa, psicopedagògica i professional constituïsquen un element fonamental en l'ordenació d'aquesta etapa.

Article 7. Objectius

D'acord amb el que estableix l'article 7 del Reial decret 217/2022, l'educació secundària obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que els permeten:

1. Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg refermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

2. Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.

3. Valorar i respectar les diferències de gèneres i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones.

4. Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.

5. Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització.

6. Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.

7. Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per a aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.

8. Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en les llengües oficials, el valencià, com a llengua pròpia, i el castellà, com a llengua cooficial, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.

igualdad de género y la creatividad se trabajarán en todas las materias de forma transversal y a través de los varios proyectos interdisciplinarios. En todo caso se fomentarán de manera transversal la educación para la salud, la educación afectiva y sexual, la formación estética, la educación para la sostenibilidad y el consumo responsable, el respeto mutuo y la cooperación entre iguales.

6. Desde todas las materias o ámbitos se promoverá la ciudadanía democrática y la conciencia global, con voluntad de educar personas críticas y comprometidas en la mejora de su entorno y al conseguir un futuro sostenible para todos de acuerdo con los Objetivos de Desarrollo Sostenible.

7. En el proceso de aprendizaje de las lenguas extranjeras, las lenguas oficiales de nuestro ámbito autonómico se utilizarán solo como apoyo. En este proceso, hay que priorizar la comprensión, la mediación, la expresión y la interacción oral en la lengua extranjera, así como la creación de situaciones de aprendizaje que faciliten al alumnado la transferibilidad de las competencias adquiridas y la adquisición de un aprendizaje significativo.

8. La lengua es el instrumento de adquisición y construcción del conocimiento. Es por ello que el uso de las lenguas oficiales, el valenciano como lengua propia y el castellano como lengua cooficial, y las lenguas extranjeras como lenguas vehiculares de enseñanza, pone el foco en la importancia de las posibilidades comunicativas de todas estas a través de metodologías basadas en el aprendizaje integrado de lenguas y contenidos.

9. Se garantizará la atención personalizada del alumnado que manifiesta dificultades específicas de aprendizaje o de inclusión en la actividad ordinaria de los centros, altas capacidades intelectuales y alumnado con discapacidad, así como la detección temprana de las dificultades en el aprendizaje y la puesta en marcha de mecanismos de apoyo y flexibilización, alternativas metodológicas y otras medidas adecuadas.

10. La conselleria competente en materia de educación promoverá las medidas necesarias para que la tutoría personal del alumnado y la orientación educativa, psicopedagógica y profesional constituyan un elemento fundamental en la ordenación de esta etapa.

Artículo 7. Objetivos

De acuerdo con lo que establece el artículo 7 del Real decreto 217/2022, la educación secundaria obligatoria contribuirá a desarrollar en el alumnado las capacidades que le permita:

1. Asumir responsablemente sus deberes, conocer y ejercer sus derechos en el respeto a los otros, practicar la tolerancia, la cooperación y la solidaridad entre las personas y grupos, ejercitarse en el diálogo afianzando los derechos humanos como valores comunes de una sociedad plural y prepararse para el ejercicio de la ciudadanía democrática.

2. Desarrollar y consolidar hábitos de disciplina, estudio y trabajo individual y en equipo como condición necesaria para una realización eficaz de las tareas del aprendizaje y como medio de desarrollo personal.

3. Valorar y respetar las diferencias de géneros y la igualdad de derechos y oportunidades entre ellos. Rechazar los estereotipos que suponen discriminación entre hombres y mujeres.

4. Fortalecer sus capacidades afectivas en todos los ámbitos de la personalidad y en sus relaciones con los otros, así como rechazar la violencia, los prejuicios de cualquier tipo, los comportamientos sexistas y resolver pacíficamente los conflictos.

5. Desarrollar destrezas básicas en la utilización de las fuentes de información para, con sentido crítico, adquirir nuevos conocimientos. Desarrollar las competencias tecnológicas básicas y avanzar en una reflexión ética sobre su funcionamiento y utilización.

6. Concebir el conocimiento científico como un saber integrado, que se estructura en diferentes disciplinas, así como conocer y aplicar los métodos para identificar los problemas en los diversos campos del conocimiento y de la experiencia.

7. Desarrollar el espíritu emprendedor y la confianza en sí mismo, la participación, el sentido crítico, la iniciativa personal y la capacidad para aprender a aprender, planificar, tomar decisiones y asumir responsabilidades.

8. Comprender y expresar con corrección, oralmente y por escrito, en las lenguas oficiales, el valenciano como lengua propia y el castellano como lengua cooficial, textos y mensajes complejos, e iniciarse en el conocimiento, la lectura y el estudio de la literatura.

9. Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.

10. Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, incloses les llengües familiars, així com el patrimoni artístic i cultural, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat del món, que també s'ha de valorar i respectar.

11. Conèixer i acceptar el funcionament del seu cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat.

12. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals, i el medi ambient, i contribuir a la conservació i millora.

13. Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

14. Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

TÍTOL II

Ordenació de l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria

CAPÍTOL I

Estructura del currículum

Article 8. El currículum de l'educació secundària obligatòria

1. El currículum és l'eix de l'ensenyament, l'aprenentatge i l'avaluació, alhora que determina els elements clau del sistema educatiu. Esta definició és determinant per a la coherència entre la resta d'elements.

2. El currículum establert en este decret i la concreció curricular que realitzen els centres en els seus projectes educatius han de tindre com a referents, d'una banda, les competències clau incloses i el perfil d'eixida de l'alumnat al terme de l'ensenyament bàsic i, d'altra banda, les competències específiques, els sabers bàsics i els criteris d'avaluació de les matèries.

3. Les competències clau s'estableixen en l'annex I d'aquest decret.

4. El perfil d'eixida s'estableix en l'annex II d'aquest decret.

Article 9. Elements del currículum

1. En el currículum de cada matèria es defineixen les competències específiques, els sabers bàsics, els criteris d'avaluació i les situacions d'aprenentatge. La definició de tots estos elements s'indica en l'article 2 d'aquest decret.

2. En l'annex III d'aquest decret es fixa el currículum de les matèries comunes d'acord amb l'ordre següent.

Primer, la presentació de la matèria.

Segon, la definició de les competències específiques pròpies de cada matèria i la descripció de cadascuna.

Tercer, les connexions de les competències específiques entre si, amb les competències específiques d'altres matèries i amb les competències clau.

Quart, els sabers bàsics de cada matèria.

Cinquè, amb caràcter orientatiu es presenten alguns criteris per a dissenyar situacions d'aprenentatge a partir de contextos, projectes, reptes o circumstàncies que impliquen les capacitats i les actuacions referides en les competències específiques.

Sisé, els criteris d'avaluació de cada competència específica.

3. En l'annex IV es fixa el currículum de cada matèria optativa en el mateix ordre que s'indica en el punt 2 anterior.

4. Els centres, fent ús de la seua autonomia, han de desenvolupar, completar, adequar i concretar el currículum establert en este decret i adaptar-lo a les característiques socioeducatives del seu alumnat i el seu entorn. Cal tindre en compte que els centres han d'establir la gradació dels diferents elements del currículum per a cada nivell que no estiga concretat en este decret.

9. Comprender y expresarse en una o más lenguas extranjeras de manera apropiada.

10. Conocer, valorar y respetar los aspectos básicos de la cultura y la historia propias y de los demás, incluyendo las lenguas familiares, así como el patrimonio artístico y cultural, como muestra del multilingüismo y de la multiculturalidad del mundo, que también se tiene que valorar y respetar.

11. Conocer y aceptar el funcionamiento del propio cuerpo y el de los demás, respetar las diferencias, afianzar los hábitos de atención y salud corporales e incorporar la educación física y la práctica del deporte para favorecer el desarrollo personal y social. Conocer y valorar la dimensión humana de la sexualidad en toda su diversidad.

12. Valorar críticamente los hábitos sociales relacionados con la salud, el consumo, el cuidado, la empatía y el respeto hacia los seres vivos, especialmente los animales, y el medio ambiente, y contribuir así a su conservación y mejora.

13. Apreciar la creación artística y comprender el lenguaje de las diferentes manifestaciones artísticas, utilizando varios medios de expresión y representación.

14. Tomar conciencia de las problemáticas que tiene planteadas la humanidad y que se concretan en los Objetivos de Desarrollo Sostenible.

TÍTULO II

Ordenación de la etapa de Educación Secundaria Obligatoria

CAPÍTULO I

Estructura del currículo

Artículo 8. El currículo de la educación secundaria obligatoria

1. El currículo es el eje de la enseñanza, el aprendizaje y la evaluación, a la vez que determina los elementos clave del sistema educativo. Esta definición es determinante para la coherencia entre el resto de los elementos.

2. El currículo establecido en este decreto y la concreción curricular que realizan los centros en sus proyectos educativos deben tener como referentes, por un lado, las competencias clave incluidas y el perfil de salida del alumnado al término de la enseñanza básica y, por otro lado, las competencias específicas, los saberes básicos y los criterios de evaluación de las materias.

3. Las competencias clave se establecen en el anexo I de este decreto.

4. El perfil de salida se establece en el anexo II de este decreto.

Artículo 9. Elementos del currículo

1. En el currículo de cada materia se definen las competencias específicas, los saberes básicos, los criterios de evaluación y las situaciones de aprendizaje. La definición de todos estos elementos se indica en el artículo 2 de este decreto.

2. En el anexo III de este decreto se fija el currículo de las materias comunes de acuerdo con el orden siguiente.

Primero, la presentación de la materia.

Segundo, la definición de las competencias específicas propias de cada materia y la descripción de cada una de ellas.

Tercero, las conexiones de las competencias específicas entre sí, con las competencias específicas de otras materias y con las competencias clave.

Cuarto, los saberes básicos de cada materia.

Quinto, con carácter orientativo, se presentan algunos criterios para diseñar situaciones de aprendizaje a partir de contextos, proyectos, retos o circunstancias que implican las capacidades y las actuaciones referidas en las competencias específicas.

Sexto, los criterios de evaluación de cada competencia específica.

3. En el anexo IV se fija el currículo de cada materia optativa en el mismo orden que el punto 2 anterior.

4. Los centros, en el uso de su autonomía, deben desarrollar, completar, adecuar y concretar el currículo establecido en este decreto, adaptándolo a las características socioeducativas de su alumnado y su entorno. Hay que tener en cuenta que los centros tienen que establecer la gradación de los diferentes elementos del currículo para cada nivel que no esté concretado en este decreto.

5. La conselleria competent en matèria d'educació ha d'establir mesures de suport, acompanyament i formació per a afavorir la implantació i el desenvolupament en els centres educatius del currículum regulat en este decret.

Article 10. Matèries de l'educació secundària obligatòria de 1r a 3r curs

D'acord amb el que estableix l'article 8 del Reial decret 217/2022:

1. Les matèries comunes dels tres primers cursos són les següents:

- Biologia i Geologia
- Educació Física
- Educació Plàstica, Visual i Audiovisual
- Física i Química
- Geografia i Història
- Valencià: Llengua i Literatura
- Llengua Castellana i Literatura
- Llengua Estrangera
- Matemàtiques
- Música
- Tecnologia i Digitalització

2. En cadascun dels tres cursos tot l'alumnat ha de cursar les matèries comunes següents:

- Educació Física
- Geografia i Història
- Valencià: Llengua i Literatura
- Llengua Castellana i Literatura
- Matemàtiques
- Llengua Estrangera

3. A més de les hores lectives setmanals de les matèries indicades en els punts 1 i 2 d'aquest article, els centres educatius disposen d'un temps lectiu específic per al desenvolupament de projectes interdisciplinaris i un temps destinat a la tutoria.

4. A més, l'alumnat ha de cursar la matèria Música en els cursos 1r i 2n; les matèries Biologia i Geologia i Tecnologia i Digitalització en els cursos 1r i 3r; i les matèries Física i Química i Educació Plàstica, Visual i Audiovisual en els cursos 2n i 3r.

5. Així mateix, l'alumnat ha de cursar una matèria optativa en cadascun dels tres cursos. L'oferta de matèries optatives per part del centre s'ha d'ajustar al catàleg següent:

- Segona Llengua Estrangera, Tallers de Reforç i Tallers d'Aprofundiment en cadascun dels tres cursos.
- Competència Comunicativa Oral en Llengua Estrangera, Laboratori d'Arts Escèniques, Laboratori de Creació Audiovisual i Taller de Relacions Digitals Responsables, en 1r curs.
- Emprenedoria Social i Sostenible en 2n curs.
- Programació, Intel·ligència Artificial i Robòtica I, en 2n i 3r curs.

e) Creativitat Musical, Cultura Clàssica, Programació, Intel·ligència Artificial i Robòtica II i Taller d'Economia, en 3r curs.

Per a impartir les matèries optatives del catàleg esmentat anteriorment, la direcció dels centres educatius públics, d'acord amb les funcions atribuïdes al Claustre i al Consell Escolar establides en la normativa que regula l'organització i el funcionament dels centres públics que imparteixen ensenyaments d'educació secundària obligatòria, batxillerat i formació professional, i la titularitat dels centres privats han d'establir l'oferta de les matèries optatives. A este efecte, als centres educatius públics han d'atendre els criteris de la demanda de l'alumnat, la disponibilitat de professorat amb destinació definitiva al centre, el caràcter progressiu del currículum de determinades matèries al llarg dels diferents cursos i també les possibilitats organitzatives i la disponibilitat de recursos.

Entre estes matèries optatives, els centres han d'oferir, almenys, Creativitat Musical, Cultura Clàssica, Programació, Intel·ligència Artificial i Robòtica I i II, Segona Llengua Estrangera, Tallers de Reforç i Tallers d'Aprofundiment, en els cursos indicats i sempre que hi haja disponibilitat horària del professorat amb destinació definitiva en el centre i no supose un augment de la plantilla prevista.

5. La conselleria competente en materia de educación tiene que establecer medidas de apoyo, acompañamiento y formación para favorecer la implantación y el desarrollo en los centros educativos del currículo regulado en este decreto.

Artículo 10. Materias de la educación secundaria obligatoria de 1.er a 3.er curso

De acuerdo con lo que establece el artículo 8 del Real decreto 217/2022:

1. Las materias comunes de los tres primeros cursos son las siguientes:

- Biología y Geología
- Educación Física
- Educación Plástica, Visual y Audiovisual
- Física y Química
- Geografía e Historia
- Valenciano: Lengua y Literatura
- Lengua Castellana y Literatura
- Lengua Extranjera
- Matemáticas
- Música
- Tecnología y Digitalización

2. En cada uno de los tres cursos todo el alumnado tiene que cursar las materias comunes siguientes:

- Educación Física
- Geografía e Historia
- Valenciano: Lengua y Literatura
- Lengua Castellana y Literatura
- Matemáticas
- Lengua Extranjera

3. Además de las horas lectivas semanales de las materias indicadas en los puntos 1 y 2 de este artículo, los centros educativos disponen de un tiempo lectivo específico para el desarrollo de proyectos interdisciplinarios y un tiempo destinado a la tutoría.

4. Además, el alumnado debe cursar la materia Música en los cursos 1.º y 2.º; las materias Biología y Geología y Tecnología y Digitalización en los cursos 1.º y 3.º, y las materias Física y Química y Educación Plástica, Visual y Audiovisual en los cursos 2.º y 3.º.

5. Así mismo, el alumnado debe cursar una materia optativa en cada uno de los tres cursos. La oferta de materias optativas por parte del centro se tiene que ajustar al catálogo siguiente:

- Segunda Lengua Extranjera, Talleres de Refuerzo y Talleres de Profundización en cada uno de los tres cursos.
- Competencia Comunicativa Oral en Lengua Extranjera, Laboratorio de Artes Escénicas, Laboratorio de Creación Audiovisual y Taller de Relaciones Digitales Responsables, en 1.º curso.
- Emprendimiento Social y Sostenible en 2.º curso.
- Programación, Inteligencia Artificial y Robótica I, en 2.º y 3.º curso.

e) Creatividad Musical, Cultura Clásica, Programación, Inteligencia Artificial y Robótica II y Taller de Economía, en 3.º curso.

Para impartir las materias optativas del catálogo mencionado anteriormente, la dirección de los centros educativos públicos, de acuerdo con las funciones atribuidas al Claustro y al Consejo Escolar establecidas en la normativa que regula la organización y el funcionamiento de los centros públicos que imparten enseñanzas de educación secundaria obligatoria, Bachillerato y Formación Profesional, y la titularidad de los centros privados, deben establecer la oferta de las materias optativas. A tal efecto, en los centros educativos públicos deberán atenderse los criterios de la demanda del alumnado, la disponibilidad de profesorado con destino definitivo en el centro, el carácter progresivo del currículo de determinadas materias a lo largo de los diferentes cursos y también las posibilidades organizativas y la disponibilidad de recursos.

De entre estas materias optativas, los centros deben ofrecer, al menos, Creatividad Musical, Cultura Clásica, Programación, Inteligencia Artificial y Robótica I y II, Segunda Lengua Extranjera, Talleres de Refuerzo y Talleres de Profundización, en los cursos indicados y siempre que haya disponibilidad horaria del profesorado con destino definitivo en el centro y no suponga un aumento de la plantilla prevista.

Article 11. Organització de les matèries per àmbits

1. Els centres educatius, en funció de la pròpia realitat, del seu projecte educatiu i en exercici de la seua autonomia, poden establir àmbits de coneixement agrupant les matèries que consideren més apropiades per a oferir a l'alumnat una impartició integrada i interdisciplinària. Esta organització curricular ha de contribuir, des de la mateixa estructura del currículum i des de la metodologia de treball, a la consecució dels objectius següents:

a) Consolidar i reforçar els aprenentatges essencials per a un adequat desenvolupament de les competències específiques de l'educació secundària obligatòria i l'assoliment del perfil d'eixida de l'alumnat.

b) Motivar l'alumnat cap als aprenentatges actius a través de metodologies innovadores, tant en el cas de l'alumnat amb majors dificultats d'aprenentatge com de l'alumnat amb major capacitat i motivació per a aprendre.

c) Promoure estratègies que faciliten la coordinació i el treball conjunt dels equips educatius que imparteixen classe a un mateix grup d'alumnes.

d) Promoure la codocència del professorat de diferents matèries.

2. Els àmbits que decidisca autònomament cada centre han d'incloure les competències específiques, els sabers bàsics i els criteris d'avaluació de les matèries que s'hi integren.

3. L'agrupació per àmbits de coneixement s'ha d'aplicar per al primer curs de l'etapa en tots els centres educatius sostinguts amb fons públics degudament autoritzats.

4. En el segon i tercer curs de l'etapa també es pot dur a terme una agrupació per àmbits si així ho determinen els centres en l'àmbit de la seua autonomia curricular, pedagògica i organitzativa.

5. L'organització curricular dels àmbits ha de ser una proposta flexible d'agrupació de matèries per àmbits de coneixement. Els centres han de concretar la proposta en funció de les seues característiques, de les necessitats de l'alumnat i de l'avaluació del treball realitzat durant el curs anterior. Esta organització curricular ha de permetre diferents possibilitats d'agrupació de diverses matèries en àmbits, amb les condicions que s'indiquen a continuació:

a) En els casos en què s'agrupen dues matèries en un àmbit, s'han d'assignar estes hores a un dels dos departaments didàctics implicats i cal procurar una distribució equilibrada dels diferents grups del curs corresponent entre els dos departaments.

b) En els casos en què s'agrupen tres o més matèries en un àmbit de coneixement, els centres poden adjudicar este àmbit als dos departaments didàctics implicats que el centre considere més adequats.

c) Els casos *a)* i *b)* d'aquest apartat 5 es poden desenvolupar en règim de codocència, amb la participació simultània de més d'un professor o d'una professora en la mateixa aula.

d) Si algun centre considera adequat introduir una matèria optativa en un àmbit, esta s'ha d'impartir al conjunt de l'alumnat d'aquest grup.

e) Respecte a la constitució dels àmbits de primer curs, la suma dels àmbits que cada centre haja decidit organitzar més el nombre de matèries no agrupades no ha de ser superior a 8. En esta suma no s'han de considerar els projectes interdisciplinaris.

f) Respecte a la constitució dels àmbits de segon i tercer curs, els centres poden constituir els àmbits que consideren necessaris sense haver d'aplicar cap limitació respecte al nombre de les matèries incloses i a les matèries no agrupades en els àmbits.

g) Els projectes interdisciplinaris no han de formar part dels àmbits constituïts.

h) Cal aplicar l'estructura curricular que s'adopte a tots els grups dels cursos corresponents.

i) Les hores lectives setmanals per a impartir cada àmbit han de ser, amb caràcter general, la suma de les hores lectives setmanals de les matèries que componen l'àmbit.

j) A l'hora de distribuir les matèries per àmbits d'aprenentatge, cal atendre el que estableix el Projecte lingüístic de centre autoritzat del Programa d'educació plurilingüe i intercultural (PEPLI) pel que fa a metodologia i llengua vehicular.

Artículo 11. Organización de las materias por ámbitos

1. Los centros educativos, en función de la propia realidad, de su proyecto educativo y en ejercicio de su autonomía, pueden establecer ámbitos de conocimiento agrupando las materias que consideren más apropiadas para ofrecer al alumnado una impartición integrada e interdisciplinaria. Esta organización curricular ha de contribuir, desde la misma estructura del currículo y desde la metodología de trabajo, a la consecución de los objetivos siguientes:

a) Consolidar y reforzar los aprendizajes esenciales para un desarrollo adecuado de las competencias específicas de la educación secundaria obligatoria y el logro del perfil de salida del alumnado.

b) Motivar al alumnado hacia los aprendizajes activos a través de metodologías innovadoras, tanto en el caso del alumnado con mayores dificultades de aprendizaje como el alumnado con mayor capacidad y motivación para aprender.

c) Promover estrategias que faciliten la coordinación y el trabajo conjunto de los equipos educativos que dan clase a un mismo grupo de alumnos.

d) Promover la codocencia del profesorado de diferentes materias.

2. Los ámbitos que decida autónomamente cada centro tienen que incluir las competencias específicas, los saberes y los criterios de evaluación de las materias que se integran.

3. La agrupación por ámbitos de conocimiento se debe aplicar para el primer curso de la etapa en todos los centros educativos sostenidos con fondos públicos debidamente autorizados.

4. En el segundo y tercer curso de la etapa también se puede llevar a cabo una agrupación por ámbitos si así lo determinan los centros en el ámbito de su autonomía curricular, pedagógica y organizativa.

5. La organización curricular de los ámbitos ha de ser una propuesta flexible de agrupación de materias por ámbitos de conocimiento. La propuesta se debe concretar por parte de los centros en función de sus características, de las necesidades del alumnado y de la evaluación del trabajo realizado durante el curso anterior. Esta organización curricular ha de permitir diferentes posibilidades de agrupación de varias materias en ámbitos, con las condiciones que se indican a continuación:

a) En los casos en que se agrupan dos materias en un ámbito, se asignarán estas horas a uno de los dos departamentos didácticos implicados y se debe procurar una distribución equilibrada de los diferentes grupos del curso correspondiente entre los dos departamentos.

b) En los casos en que se agrupan tres o más materias en un ámbito de conocimiento, los centros pueden adjudicar este ámbito a los dos departamentos didácticos implicados que el centro considere más adecuados.

c) Los casos *a)* y *b)* de este apartado 5 se pueden desarrollar en régimen de codocencia, con la participación simultánea de más de un profesor o de una profesora en la misma aula.

d) Si algún centro considera adecuado introducir una materia optativa en un ámbito, esta se debe impartir al conjunto del alumnado de este grupo.

e) Respecto a la constitución de los ámbitos de primer curso, la suma de los ámbitos que cada centro haya decidido organizar más el número de materias no agrupadas no debe ser superior a 8. En esta suma no se tienen que considerar los proyectos interdisciplinarios.

f) Respecto a la constitución de los ámbitos de segundo y tercer curso, los centros pueden constituir los ámbitos que consideren necesarios, sin tener que aplicar ninguna limitación respecto al número de las materias incluidas y a las materias no agrupadas en los ámbitos.

g) Los proyectos interdisciplinarios no tienen que formar parte de los ámbitos constituidos.

h) La estructura curricular que se adopte se debe aplicar a todos los grupos del curso correspondiente.

i) Las horas lectivas semanales para impartir cada ámbito tienen que ser, con carácter general, la suma de las horas lectivas semanales de las materias que componen el ámbito.

j) A la hora de distribuir las materias por ámbitos de aprendizaje, hay que tener en cuenta lo que establece el Proyecto lingüístico de centro autorizado del Programa de educación plurilingüe e intercultural (PEPLI) en cuanto a metodología y lengua vehicular.

Article 12. Matèries de l'educació secundària obligatòria de 4t curs

D'acord amb el que estableix l'article 9 del Reial decret 217/2022:

1. L'alumnat de 4t curs ha de cursar les matèries comunes següents:

- Educació en Valors Cívics i Ètics
- Educació Física
- Geografia i Història
- Valencià: Llengua i Literatura
- Llengua Castellana i Literatura
- Llengua Estrangera
- Matemàtiques A o Matemàtiques B, segons l'elecció de l'estudiant

2. A més, l'alumnat de 4t curs ha de cursar tres matèries d'opció a triar entre les següents:

- Biologia i Geologia
- Digitalització
- Economia i Emprenedoria
- Expressió Artística
- Física i Química
- Formació i Orientació Personal i Professional
- Llatí
- Música
- Segona Llengua Estrangera
- Tecnologia

3. Atés el caràcter orientador del 4t curs, tant per als estudis postobligatoris com per a la incorporació a la vida laboral, els centres poden establir agrupacions de les matèries d'opció de l'apartat segon d'aquest article orientades a les diferents modalitats de batxillerat i als diversos camps de la formació professional, fomentant la presència equilibrada dels dos gèneres en les diferents branques d'estudi.

4. Els centres han d'oferir totes les matèries d'opció de l'apartat segon d'aquest article. No obstant això, per a impartir-les es requereix un nombre mínim d'alumnes matriculat que la direcció general competent en matèria de centres docents ha de determinar per a cada curs escolar per mitjà de resolució.

5. Així mateix, l'alumnat de 4t curs ha de cursar una matèria optativa. L'oferta de matèries optatives per part del centre s'ha d'ajustar al catàleg següent:

- Arts Escèniques
- Competència Comunicativa Oral en Primera Llengua Estrangera
- Filosofia
- Projectes Interdisciplinaris
- Segona Llengua Estrangera
- Tallers d'Aprofundiment
- Tallers de Reforç

Per a impartir les matèries optatives del catàleg esmentat anteriorment, la direcció dels centres educatius públics, d'acord amb les funcions atribuïdes al Claustre i al Consell Escolar establides en la normativa que regula l'organització i el funcionament dels centres públics que imparteixen ensenyaments d'educació secundària obligatòria, batxillerat i formació professional, i la titularitat dels centres privats han d'establir l'oferta de les matèries optatives. A este efecte, als centres educatius públics han d'atendre els criteris de la demanda de l'alumnat, la disponibilitat de professorat amb destinació definitiva al centre, el caràcter progressiu del currículum de determinades matèries al llarg dels diferents cursos i també les possibilitats organitzatives i la disponibilitat de recursos.

Entre estes matèries optatives, els centres han d'oferir, almenys, Projectes Interdisciplinaris, Segona Llengua Estrangera, Tallers de Reforç i Tallers d'Aprofundiment, en els centres educatius públics i en els cursos indicats i sempre que hi haja disponibilitat horària del professorat amb destinació definitiva en el centre i no supose un augment de la plantilla prevista.

Article 13. Distribució de les hores lectives

L'organització de l'educació secundària obligatòria i la distribució de les hores lectives setmanals per a impartir cada una de les matèries, els projectes interdisciplinaris i la tutoria en els nivells

Artículo 12. Materias de la educación secundaria obligatoria de 4.º curso

De acuerdo con lo que establece el artículo 9 del Real decreto 217/2022:

1. El alumnado de 4.º curso debe cursar las materias comunes siguientes:

- Educación en Valores Cívicos y Éticos
- Educación Física
- Geografía e Historia
- Valenciano: Lengua y Literatura
- Lengua Castellana y Literatura
- Lengua Extranjera
- Matemáticas A o Matemáticas B, según la elección del estudiante

2. Además, el alumnado de 4.º curso tiene que cursar tres materias de opción a elegir entre las siguientes:

- Biología y Geología
- Digitalización
- Economía y Emprendimiento
- Expresión Artística
- Física y Química
- Formación y Orientación Personal y Profesional
- Latín
- Música
- Segunda Lengua Extranjera
- Tecnología

3. Dado el carácter orientador del 4.º curso, tanto para los estudios postobligatorios como para la incorporación a la vida laboral, los centros pueden establecer agrupaciones de las materias de opción del apartado segundo de este artículo orientadas a las diferentes modalidades de Bachillerato y a los varios campos de la Formación Profesional, fomentando la presencia equilibrada de ambos géneros en las diferentes ramas de estudio.

4. Los centros deben ofrecer todas las materias de opción del apartado segundo de este artículo. Sin embargo, para impartirlas se requiere un número mínimo de alumnos matriculados que la dirección general competente en materia de centros docentes debe determinar para cada curso escolar mediante resolución.

5. Así mismo, el alumnado de 4.º curso tiene que cursar una materia optativa. La oferta de materias optativas por parte del centro se debe ajustar al catálogo siguiente:

- Artes Escénicas
- Competencia Comunicativa Oral en Primera Lengua Extranjera
- Filosofía
- Proyectos Interdisciplinarios
- Segunda Lengua Extranjera
- Taller de Profundización
- Taller de Refuerzo

Para impartir las materias optativas del catálogo mencionado anteriormente, la dirección de los centros educativos públicos, de acuerdo con las funciones atribuïdas al Claustro y al Consejo Escolar establecidas en la normativa que regula la organización y el funcionamiento de los centros públicos que imparten enseñanzas de educación secundaria obligatoria, bachillerato y formación profesional, y la titularidad de los centros privados, deben establecer la oferta de las materias optativas. A tal efecto, en los centros educativos públicos deberán atenderse los criterios de la demanda del alumnado, la disponibilidad de profesorado con destino definitivo en el centro, el carácter progresivo del currículum de determinadas materias a lo largo de los diferentes cursos y también las posibilidades organizativas y la disponibilidad de recursos.

De entre estas materias optativas, los centros tienen que ofrecer, al menos, proyectos interdisciplinarios, Segunda Lengua Extranjera, Talleres de Refuerzo y Talleres de Profundización en los centros educativos públicos y en los cursos indicados y siempre que haya disponibilidad horaria del profesorado con destino definitivo en el centro y no suponga un aumento de la plantilla prevista.

Artículo 13. Distribución de las horas lectivas

La organización de la educación secundaria obligatoria y la distribución de las horas lectivas semanales para impartir cada una de las materias, los proyectos interdisciplinarios y la tutoría en los correspon-

corresponents de l'educació secundària obligatòria són els que figuren en l'annex V.

Article 14. Ensenyament de llengües

1. S'ha de garantir la presència de les llengües familiars no curriculars en l'itinerari educatiu, a través de la concreció del Projecte lingüístic de cada centre, per mitjà de mesures i actuacions que promoguen actituds positives cap a la interculturalitat i que afavorisquen l'assoliment de la competència lingüística i de la competència plurilingüe.

2. Cada centre educatiu determina el Projecte lingüístic de centre (PLC) que concreta i adequa el Programa d'educació plurilingüe i intercultural (PEPLI) atenent el context socioeducatiu i demolingüístic per a assegurar-ne els objectius, conforme a l'article 15 de la Llei 4/2018 i la resta de la normativa que li siga aplicable.

3. En el Pla d'ensenyament i ús de les llengües del PLC es determina la proporció d'ús vehicular de les llengües oficials, el valencià i el castellà, i de la llengua estrangera. A més, s'hi concreta la metodologia que s'ha de fer servir a l'hora d'ensenyar les llengües i que ha de fonamentar-se en el tractament integrat de les llengües i el tractament integrat de les llengües i els continguts.

4. Les llengües vehiculars han d'estar presents en situacions comunicatives quotidianes, funcionals, lúdiques i participatives que requerisquen interacció oral. S'han de recrear contextos reals per a afavorir el procés natural d'adquisició de les llengües per part de l'alumnat.

Article 15. Projectes interdisciplinaris

1. Els projectes interdisciplinaris integren competències, sabers, mètodes o formes de comunicació de dues o més matèries establides per a comprendre un fenomen, resoldre un problema o crear un producte, alhora que crea un vincle entre l'àmbit de coneixement i el seu entorn sociocultural.

2. En cada projecte, l'alumnat ha de seguir un procés que inclou la investigació, la creativitat, la presa de decisions, l'ús d'estratègies i la comunicació i transferència del coneixement en formats diversos.

3. Els centres han de decidir els projectes interdisciplinaris que es desenvoluparan en cadascun dels grups i han de procurar la implicació dels diferents departaments didàctics en la impartició d'aquests.

4. El professor o professora que estiga impartint projectes interdisciplinaris pot desenvolupar un o diversos projectes en cada grup al llarg del curs.

5. Les competències que cal desenvolupar en els projectes interdisciplinaris són una decisió autònoma de cada centre i cal definir-les d'acord amb el que es disposa en l'article 9.2 d'aquest decret.

6. En els cursos de primer a tercer els centres disposen del temps lectiu específic indicat en l'annex V per a vertebrar els projectes interdisciplinaris.

7. Els projectes interdisciplinaris els ha de desenvolupar tot l'alumnat de 1r, 2n i 3r curs i l'alumnat de 4t curs que els trie com a optativa.

Article 16. Tallers de Reforç i Tallers d'Aprofundiment

1. Els centres tenen autonomia per a definir els Tallers de Reforç i els Tallers d'Aprofundiment que s'ofereixen en cada curs.

2. Els Tallers de Reforç són matèries optatives el currículum de les quals és una decisió autònoma de cada centre. Quan es dissenyen cal tindre en compte el currículum de la matèria de referència.

3. Els Tallers d'Aprofundiment són matèries optatives el currículum de les quals és una decisió autònoma de cada centre. Quan es dissenyen cal prendre com a referència les competències clau i els grans desafiaments del segle XXI.

4. El currículum de cada taller de reforç i cada taller d'aprofundiment ha de definir-se de manera competencial, d'acord amb l'article 9.2 d'aquest decret.

dientes niveles de la educación secundaria obligatoria es la que figura en el anexo V.

Artículo 14. Enseñanza de lenguas

1. Se debe garantizar la presencia de las lenguas familiares no curriculares en el itinerario educativo, a través de la concreción del Proyecto lingüístico de cada centro, mediante medidas y actuaciones que promuevan actitudes positivas hacia la interculturalidad y que favorezcan el logro de la competencia lingüística y de la competencia plurilingüe.

2. Cada centro educativo determina el Proyecto lingüístico de centro (PLC) que concreta y adecua el Programa de educación plurilingüe e intercultural (PEPLI), atendiendo al contexto socioeducativo y demolingüístico para asegurar los objetivos, conforme al artículo 15 de la Ley 4/2018 i el resto de la normativa que le sea de aplicación.

3. En el Plan de enseñanza y uso de las lenguas del PLC se determina la proporción de uso vehicular de las lenguas oficiales, el valenciano y el castellano, y de la lengua extranjera. Además, se concreta la metodología que se tiene que emplear a la hora de enseñar las lenguas y que tiene que fundamentarse en el tratamiento integrado de las lenguas y el tratamiento integrado de las lenguas y los contenidos.

4. Las lenguas vehiculares han de estar presentes en situaciones comunicativas cotidianas, funcionales, lúdicas y participativas que requieran interacción oral. Se deben recrear contextos reales para favorecer el proceso natural de adquisición de las lenguas por parte del alumnado.

Artículo 15. Proyectos interdisciplinarios

1. Los proyectos interdisciplinarios integran competencias, saberes, métodos o formas de comunicación de dos o más materias, para comprender un fenómeno, resolver un problema o crear un producto, a la vez que crean un vínculo entre el ámbito de conocimiento y su entorno sociocultural.

2. En cada proyecto, el alumnado debe seguir un proceso que incluye la investigación, la creatividad, la toma de decisiones, el uso de estrategias y la comunicación y transferencia del conocimiento en varios formatos.

3. Los centros han de decidir los proyectos interdisciplinarios que se desarrollarán en cada uno de los grupos y deben procurar la implicación de los diferentes departamentos didácticos en la impartición de estos.

4. El profesor o profesora que esté impartiendo proyectos interdisciplinarios puede desarrollar uno o varios proyectos en cada grupo a lo largo del curso.

5. Las competencias a desarrollar en los proyectos interdisciplinarios son una decisión autónoma de cada centro y hay que definir las de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 9.2 de este decreto.

6. En los cursos de primero a tercero los centros disponen del tiempo lectivo específico indicado en el anexo V para vertebrar los proyectos interdisciplinarios.

7. Los proyectos interdisciplinarios se tienen que desarrollar por parte de todo el alumnado de 1.º, 2.º y 3.º curso y el alumnado de 4.º curso que lo elija como optativa.

Artículo 16. Talleres de Refuerzo y Talleres de Profundización

1. Los centros tienen autonomía para definir los Talleres de Refuerzo y los Talleres de Profundización que se ofrecen en cada curso.

2. Los Talleres de Refuerzo son materias optativas cuyo currículum es una decisión autónoma de cada centro. Al diseñarlos hay que tener en cuenta el currículum de la materia de referencia.

3. Los Talleres de Profundización son materias optativas cuyo currículum es una decisión autónoma de cada centro. Al diseñarlos se deben tomar como referencia las competencias clave y los grandes desafíos del siglo XXI.

4. El currículum de cada taller de refuerzo y cada taller de profundización tiene que definirse de manera competencial, de acuerdo con el artículo 9.2 de este decreto.

CAPÍTOL II
Cicles formatius de grau bàsic

Article 17. Els cicles formatius de grau bàsic

D'acord amb el que estableix l'article 25 del Reial decret 217/2022:

1. Els cicles formatius de grau bàsic formen part de l'educació bàsica, conjuntament amb l'educació primària i l'educació secundària obligatòria. Complementen l'oferta formativa de la formació professional, conjuntament amb els cicles formatius de grau mitjà i de grau superior.

2. Estos cicles es dirigeixen, preferentment, a l'alumnat especialment motivat pels aprenentatges professionals i que presenten més possibilitats d'aprenentatge i d'assoliment de les competències de l'educació secundària obligatòria en un entorn vinculat al món professional.

3. Per a accedir a un cicle formatiu de grau bàsic, cal complir simultàniament els requisits següents:

a) Tindre quinze anys complits o complir-los durant l'any natural en el qual accedeix al cicle.

b) Haver cursat tercer de l'educació secundària obligatòria. Excepcionalment es podrà accedir després de cursar segon de l'educació secundària obligatòria.

c) Haver rebut, en el consell orientador, una recomanació de l'equip educatiu de l'educació secundària obligatòria en este sentit, d'acord amb el disposat en l'article 47 d'aquest decret.

4. La superació de la totalitat dels mòduls inclosos en un cicle formatiu de grau bàsic permet l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria i del títol de tècnica o tècnic bàsic en l'especialitat corresponent que acredite les competències professionals adquirides.

5. Els cicles formatius de grau bàsic han de facilitar l'adquisició de les competències específiques de les matèries, així com les competències clau incloses en el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'educació bàsica, per mitjà de l'organització dels ensenyaments que s'estableix tot seguit:

a) Àmbit de Comunicació i Ciències Socials, que inclou els aprenentatges essencials corresponents a les matèries de Llengua Castellana, Llengua Estrangera d'Iniciació Professional, Ciències Socials i Valencià.

b) Àmbit de Ciències Aplicades, que inclou els aprenentatges essencials corresponents a les matèries de Matemàtiques Aplicades i Ciències Aplicades.

c) Àmbit Professional, que ha d'incloure almenys la formació necessària per a obtenir un certificat professional de grau C vinculat a estàndards de competència de nivell 1 d'acord amb l'article 44 de la Llei orgànica 3/2022, de 31 de març, d'ordenació i integració de la formació professional.

CAPÍTOL III
Programes pedagògics

Article 18. Programes de diversificació curricular

D'acord amb el que estableix l'article 24 del Reial decret 217/2022:

1. Definició.

Els programes de diversificació curricular (PDC) estan orientats a la consecució del títol de graduat en educació secundària obligatòria per part dels qui presenten dificultats rellevants d'aprenentatge després d'haver rebut, si és el cas, mesures de suport en el primer o segon curs d'aquesta etapa, o als qui esta mesura d'atenció a la diversitat els siga favorable per a l'obtenció del títol.

2. Accés.

a) Els requisits d'accés a estos programes són els següents:

a.1) L'alumnat que es trobe en una de les situacions següents podrà accedir al Programa de diversificació curricular del 3r curs de l'educació secundària obligatòria:

a.1.1) Ha cursat 2n curs de l'ESO, no està en condicions de promocionar al curs següent i l'equip educatiu el proposa perquè curse el programa PDC de 3r curs de l'ESO per considerar que este programa és l'opció més adequada per a finalitzar amb èxit l'etapa i obtenir el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.

CAPÍTULO II
Ciclos formativos de grado básico

Artículo 17. Los ciclos formativos de grado básico

De acuerdo con lo que establece el artículo 25 del Real decreto 217/2022:

1. Los ciclos formativos de grado básico forman parte de la educación básica, junto con la educación primaria y la educación secundaria obligatoria. Complementan la oferta formativa de la formación profesional, junto con los ciclos formativos de grado medio y de grado superior.

2. Estos ciclos se dirigen, preferentemente, al alumnado especialmente motivado por los aprendizajes profesionales y que presentan más posibilidades de aprendizaje y de logro de las competencias de la educación secundaria obligatoria en un entorno vinculado al mundo profesional.

3. Para acceder a un ciclo formativo de grado básico hay que cumplir simultáneamente los requisitos siguientes:

a) Tener quince años cumplidos o cumplirlos durante el año natural en el cual accede al ciclo.

b) Haber cursado tercero de la educación secundaria obligatoria. Excepcionalmente, se podrá acceder después de cursar segundo de la educación secundaria obligatoria.

c) Haber recibido, en el consejo orientador, una recomendación del equipo educativo de la educación secundaria obligatoria en este sentido, de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 47 de este decreto.

4. La superación de la totalidad de los módulos incluidos en un ciclo formativo de grado básico permite la obtención del título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria y del título de técnica o técnico básico en la especialidad correspondiente, que acredite las competencias profesionales adquiridas.

5. Los ciclos formativos de grado básico deben facilitar la adquisición de las competencias específicas de las materias, así como las competencias clave incluidas en el perfil de salida del alumnado al final de la educación básica, por medio de la organización de las enseñanzas que se establece a continuación:

a) Ámbito de comunicación y ciencias sociales, que incluye los aprendizajes esenciales correspondientes a las materias de Lengua Castellana, Lengua Extranjera de Iniciación Profesional, Ciencias Sociales y Valenciano.

b) Ámbito de ciencias aplicadas, que incluye los aprendizajes esenciales correspondientes a las materias de Matemáticas Aplicadas y Ciencias Aplicadas.

c) Ámbito profesional, que tiene que incluir al menos la formación necesaria para obtener un certificado profesional de grado C vinculados a estándares de competencia nivel 1 de acuerdo con el artículo 44 de la Ley orgánica 3/2022, de 31 de marzo, de ordenación e integración de la Formación Profesional.

CAPÍTULO III
Programas pedagógicos

Artículo 18. Programas de diversificación curricular

De acuerdo con lo que establece el artículo 24 del Real decreto 217/2022:

1. Definición.

Los programas de diversificación curricular (PDC) están orientados a la consecución del título de graduado en educación secundaria obligatoria por parte de quienes presentan dificultades relevantes de aprendizaje después de haber recibido, si es el caso, medidas de apoyo en el primer o segundo curso de esta etapa, o a quienes esta medida de atención a la diversidad les sea favorable para la obtención del título.

2. Acceso.

a) Los requisitos de acceso a estos programas son los siguientes:

a.1) El alumnado que se encuentre en una de las situaciones siguientes podrá acceder al programa de diversificación curricular del 3.º curso de la educación secundaria obligatoria:

a.1.1) Ha cursado 2.º curso de la ESO, no está en condiciones de promocionar al curso siguiente y el equipo educativo lo propone para que curse el programa PDC de 3.º curso de la ESO por considerar que este programa es la opción más adecuada para finalizar con éxito la etapa y obtener el título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria.

a.1.2) Ha cursat 3r curs de l'ESO, no està en condicions de promocionar al curs següent i l'equip educatiu el proposa perquè curse el programa PDC de 3r curs de l'ESO per considerar que este programa és l'opció més adequada per a finalitzar amb èxit l'etapa i obtindre el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.

a.2) Excepcionalment, pot accedir al Programa de diversificació curricular del 4t curs de l'educació secundària obligatòria, l'alumnat que ha cursat 4t curs de l'ESO, no està en condicions de titular i l'equip educatiu el proposa perquè curse el programa PDC de 4t curs de l'ESO per considerar que este programa és l'opció més adequada per a finalitzar amb èxit l'etapa i obtindre el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria, sense excedir els límits de permanència previstos en els articles 5.1, 35.4 i 41.6 d'aquest decret.

b) La incorporació a estos programes requereix, a més de l'avaluació acadèmica, l'informe d'idoneïtat de la mesura d'acord amb els termes establits en els annexos VII i VIII, que cal realitzar una vegada oït el mateix alumne o alumna, i ha de comptar amb la conformitat de les mares, pares, tutors o tutors legals. Este informe ha de ser signat per la família i pel tutor o tutora i ha de quedar registrat en l'expedient de l'alumne o alumna.

c) Amb caràcter general, els programes de diversificació curricular es duran a terme en dos anys, des de tercer curs fins al final de l'etapa.

3. Organització dels programes de diversificació curricular.

Els programes de diversificació curricular s'han d'organitzar d'acord amb els àmbits i matèries que s'indiquen tot seguit:

a) Àmbits i matèries del Programa de diversificació curricular del 3r curs de l'educació secundària obligatòria.

a.1) Àmbit Lingüístic i Social: ha d'incloure els aprenentatges essencials corresponents a les matèries Valencià: Llengua i Literatura, Llengua Castellana i Literatura i Geografia i Història.

a.2) Àmbit Científic: ha d'incloure els aprenentatges essencials corresponents a les matèries Matemàtiques, Biologia i Geologia i Física i Química.

a.3) Àmbit Pràctic: ha d'incloure els aprenentatges essencials corresponents a la matèria Tecnologia i Digitalització i aspectes bàsics relatius a l'orientació i iniciació professional.

a.4) Llengua Estrangera, Educació Física i una matèria optativa.

a.5) A més de les hores lectives setmanals dels àmbits i matèries indicats en els punts a.1), a.2), a.3) i a.4) d'aquest article, els centres educatius disposen d'un temps lectiu específic per al desenvolupament de projectes interdisciplinaris.

b) Àmbits i matèries del Programa de diversificació curricular del 4t curs de l'educació secundària obligatòria.

b.1) Àmbit Lingüístic i Social: ha d'incloure els aprenentatges essencials corresponents a les matèries Valencià: Llengua i Literatura, Llengua Castellana i Literatura i Geografia i Història.

b.2) Àmbit Científic: ha d'incloure els aprenentatges essencials corresponents a les matèries Matemàtiques, Biologia i Geologia i Física i Química.

b.3) Àmbit Pràctic: ha d'incloure els aprenentatges essencials corresponents a les matèries Tecnologia, Digitalització i Formació i Orientació Personal i Professional.

b.4) Llengua Estrangera, Educació Física, Educació en Valors Cívics i Ètics i una matèria optativa.

c) A més de les matèries indicades en els apartats a) i b) anteriors, l'alumnat també ha de disposar d'un temps destinat a la tutoria, que ha de ser cursada en el seu grup del programa de diversificació curricular.

d) Pel que fa a l'àmbit Pràctic, el Departament d'Orientació Educativa i Professional ha de col·laborar amb el professorat d'aquest àmbit per a definir els aspectes bàsics relatius a l'orientació i iniciació professional d'acord amb les característiques i necessitats del grup.

e) L'alumnat ha de cursar les matèries que figuren en els apartats a.4) i b.4) i ha desenvolupar els projectes interdisciplinaris de l'apartat a.5) en el seu grup de referència.

f) L'organització i la distribució de les hores lectives setmanals d'aquests programes són les que figuren en l'annex VI d'aquest decret.

a.1.2) Ha cursado 3.º curso de la ESO, no está en condiciones de promocionar al curso siguiente y el equipo educativo lo propone para que curse el programa PDC de 3.º curso de la ESO por considerar que este programa es la opción más adecuada para finalizar con éxito la etapa y obtener el título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria.

a.2) Excepcionalmente, podrá acceder al programa de diversificación curricular del 4.º curso de la educación secundaria obligatoria, el alumnado que ha cursado 4.º curso de la ESO, no está en condiciones de titular y el equipo educativo lo propone para que curse el programa PDC de 4.º curso de la ESO por considerar que este programa es la opción más adecuada para finalizar con éxito la etapa y obtener el título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria, sin exceder los límites de permanencia previstos en los artículos 5.1, 35.4 y 41.6 de este decreto.

b) La incorporación en estos programas requiere, además de la evaluación académica, del informe de idoneidad de la medida de acuerdo con los términos establecidos en los anexos VII y VIII, que se debe realizar una vez oído al propio alumno o alumna, y tiene que contar con la conformidad de las madres, padres, tutoras o tutores legales. Este informe debe ser firmado por la familia y por el tutor o tutora y tiene que quedar registrado en el expediente del alumno o alumna.

c) Con carácter general, los programas de diversificación curricular se llevarán a cabo en dos años, desde tercer curso hasta el final de la etapa.

3. Organización de los programas de diversificación curricular.

Los programas de diversificación curricular se tienen que organizar de acuerdo con los ámbitos y las materias que se indican a continuación:

a) Ámbitos y materias del programa de diversificación curricular del 3.º curso de la educación secundaria obligatoria.

a.1) Ámbito Lingüístico y Social: debe incluir los aprendizajes esenciales correspondientes a las materias Valenciano: Lengua y Literatura, Lengua Castellana y Literatura y Geografía e Historia.

a.2) Ámbito Científico: debe incluir los aprendizajes esenciales correspondientes a las materias Matemáticas, Biología y Geología y Física y Química.

a.3) Ámbito Práctico: tiene que incluir los aprendizajes esenciales correspondientes a la materia Tecnología y Digitalización y aspectos básicos relativos a la orientación e iniciación profesional.

a.4) Lengua Extranjera, Educación Física y una materia optativa.

a.5) Además de las horas lectivas semanales de los ámbitos y materias indicados en los puntos a.1), a.2), a.3) y a.4) de este artículo, los centros educativos disponen de un tiempo lectivo específico para el desarrollo de proyectos interdisciplinarios.

b) Ámbitos y materias del programa de diversificación curricular del 4.º curso de la educación secundaria obligatoria.

b.1) Ámbito Lingüístico y Social: debe incluir los aprendizajes esenciales correspondientes a las materias Valenciano: Lengua y Literatura, Lengua Castellana y Literatura y Geografía e Historia.

b.2) Ámbito Científico: debe incluir los aprendizajes esenciales correspondientes a las materias Matemáticas, Biología y Geología y Física y Química.

b.3) Ámbito Práctico: debe incluir los aprendizajes esenciales correspondientes a las materias Tecnología, Digitalización y Formación y Orientación Personal y Profesional.

b.4) Lengua Extranjera, Educación Física, Educación en Valores Cívicos y Éticos y una materia optativa.

c) Además de las materias indicadas en los apartados a) y b) anteriores, el alumnado también debe disponer de un tiempo destinado a la tutoría, que debe ser cursada en su grupo del programa de diversificación curricular.

d) En cuanto al ámbito Práctico, el Departamento de Orientación Educativa y Profesional tiene que colaborar con el profesorado de este ámbito para definir los aspectos básicos relativos a la orientación e iniciación profesional de acuerdo con las características y las necesidades del grupo.

e) El alumnado debe cursar las materias que figuran en los apartados a.4) y b.4) y debe desarrollar los proyectos interdisciplinarios del apartado a.5) en su grupo de referencia.

f) La organización y la distribución de las horas lectivas semanales de estos programas es la que figura en el anexo VI de este decreto.

Article 19. Programa d'aula compartida

1. Definició, condicions i objectius.

a) El Programa d'aula compartida (PAC) és un programa específic d'atenció a la diversitat que té com a finalitat previndre i reduir l'absentisme i l'abandó prematur del sistema educatiu adreçat als centres sostinguts amb fons públics que imparteixen educació secundària obligatòria.

b) Va dirigit a l'alumnat en risc d'exclusió social que presente conductes disruptives, dificultats d'adaptació al medi escolar i tendència a l'absentisme escolar crònic o a l'abandó escolar.

c) Este programa estableix un espai educatiu compartit dins d'un entorn formatiu, combinant les activitats lectives amb tallers o altres activitats pràctiques per a l'aproximació al món laboral.

d) El PAC pot establir-se entre un o més centres educatius d'una mateixa àrea geogràfica i corporacions locals o entitats col·laboradores amb experiència en el treball socioeducatiu amb adolescents en risc d'exclusió social.

e) Els objectius específics d'aquest programa són els següents:

e.1) Reduir l'absentisme escolar amb una oferta educativa diversa, adaptada a les diferents necessitats, interessos, motivacions i aspiracions de l'alumnat.

e.2) Previndre l'abandó escolar prematur i fomentar la integració socioeducativa de l'alumnat.

e.3) Reforçar les competències clau i les aptituds necessàries per a la prevenció i tractament dels comportaments disruptius.

e.4) Oferir un espai alternatiu que millore l'experiència educativa de l'alumnat.

e.5) Crear un entorn de cooperació dins d'una mateixa àrea geogràfica amb la participació de l'Administració educativa i altres entitats, tant públiques com privades.

e.6) Optimitzar el desenvolupament personal, intel·lectual, social i emocional de l'alumnat.

2. Accés.

f) Els requisits d'accés a este programa que ha de complir l'alumne o alumna són els següents:

a.1) Presenta un perfil amb dificultats d'adaptació al medi escolar i a l'entorn educatiu, amb risc d'exclusió social i de conductes disruptives o violentes. Té tendència a l'abandó escolar o a l'absentisme escolar crònic o molt accentuat. Compta amb escasses expectatives d'obtenir el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria, però té intenció d'integrar-se en el món laboral.

a.2) Ha cursat 1r curs de l'ESO, almenys una vegada.

a.3) Té entre 14 i 16 anys, o els compleix dins de l'any natural en què s'incorpora al programa.

a.4) Amb caràcter general, el centre educatiu ha d'haver aplicat prèviament altres mesures de resposta educativa dirigides a este alumnat sense haver aconseguit la seua adaptació al medi escolar.

g) La incorporació a este programa requereix, a més de l'avaluació acadèmica, la proposta favorable de l'equip educatiu de l'alumnat i l'autorització per part de la direcció del centre de l'informe d'idoneïtat de la mesura d'acord amb els termes establits en l'annex IX, on s'especifique el grau d'assoliment de les competències clau i les mesures de resposta adoptades amb anterioritat amb l'alumnat. Cal fer este informe una vegada oït el mateix alumne o alumna i ha de comptar amb la conformitat de les mares, pares, tutores o tutors legals. Així mateix ha de ser signat per la família i pel tutor o tutora i ha de quedar registrat en l'expedient de l'alumne o alumna.

h) Amb caràcter general, l'alumnat pot cursar este programa fins a acabar el curs escolar en què compleix el 16 anys. Excepcionalment, si l'aprofitament del programa és positiu i l'equip educatiu, amb l'assessorament del Departament d'Orientació Educativa i Professional, considera que és l'opció més adequada, la direcció del centre educatiu pot autoritzar que un alumne o alumna puga romandre un curs més en el programa.

i) Una vegada finalitzada la permanència en el programa, l'alumnat pot continuar la seua formació en el sistema educatiu o accedir al món laboral. Si es queda en el sistema educatiu, l'alumnat que mostre una disposició favorable a l'estudi podrà incorporar-se a un cicle formatiu de grau bàsic.

3. Organització del Programa d'aula compartida.

Artículo 19. Programa de aula compartida

1. Definición, condiciones y objetivos.

a) El Programa de aula compartida (PAC) es un programa específico de atención a la diversidad que tiene como finalidad prevenir y reducir el absentismo y el abandono prematuro del sistema educativo dirigido a los centros sostenidos con fondos públicos que imparten educación secundaria obligatoria.

b) Va dirigit al alumnado en riesgo de exclusión social que presente conductas disruptivas, dificultades de adaptación al medio escolar y tendencia al absentismo escolar crónico o al abandono escolar.

c) Este programa establece un espacio educativo compartido dentro de un entorno formativo, combinando las actividades lectivas con talleres u otras actividades prácticas para la aproximación al mundo laboral.

d) El PAC podrá establecerse entre uno o más centros educativos de una misma área geográfica y corporaciones locales o entidades colaboradoras con experiencia en el trabajo socioeducativo con adolescentes en riesgo de exclusión social.

e) Los objetivos específicos de este programa son los siguientes:

e.1) Reducir el absentismo escolar con una oferta educativa diversa, adaptada a las diferentes necesidades, intereses, motivaciones y aspiraciones del alumnado.

e.2) Prevenir el abandono escolar prematuro y fomentar la integración socioeducativa del alumnado.

e.3) Reforzar las competencias clave y las aptitudes necesarias para la prevención y el tratamiento de los comportamientos disruptivos.

e.4) Ofrecer un espacio alternativo que mejore la experiencia educativa del alumnado.

e.5) Crear un entorno de cooperación dentro de una misma área geográfica con la participación de la Administración educativa y otras entidades, tanto públicas como privadas.

e.6) Optimizar el desarrollo personal, intelectual, social y emocional del alumnado.

2. Acceso.

f) Los requisitos de acceso a este programa que debe cumplir el alumno o alumna son los siguientes:

a.1) Presenta un perfil con dificultades de adaptación al medio escolar y al entorno educativo, con riesgo de exclusión social y de conductas disruptivas o violentas. Tiene tendencia al abandono escolar o al absentismo escolar crónico o muy accentuado. Cuenta con escasas expectativas de obtener el título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria, pero tiene intención de integrarse al mundo laboral.

a.2) Ha cursado el 1.º curso de la ESO, al menos una vez.

a.3) Tiene entre 14 y 16 años, o los cumple dentro del año natural en el que se incorpora al programa.

a.4) Con carácter general, el centro educativo tiene que haber aplicado previamente otras medidas de respuesta educativa dirigidas a este alumnado sin haber conseguido que se adapte al medio escolar.

b) La incorporación a este programa requiere, además de la evaluación académica, la propuesta favorable del equipo educativo del alumnado y la autorización por parte de la dirección del centro del informe de idoneidad de la medida, de acuerdo con los términos establecidos en el anexo IX, donde se especifique el grado de logro de las competencias clave, así como las medidas de respuesta adoptadas con anterioridad con el alumnado. Este informe se debe realizar una vez oído el mismo alumno o alumna y debe contar con la conformidad de las madres, padres, tutoras o tutores legales. Así mismo, ha de ser firmado por la familia y por el tutor o tutora y ha de quedar registrado en el expediente del alumno o alumna.

c) Con carácter general, el alumnado puede cursar este programa hasta acabar el curso escolar en el que cumple 16 años. Excepcionalmente, si el aprovechamiento del programa es positivo y el equipo educativo con el asesoramiento del Departamento de Orientación Educativa y Profesional considera que es la opción más adecuada, la dirección del centro educativo podrá autorizar que un alumno o alumna pueda permanecer un curso más en el programa.

d) Una vez finalizada la permanencia en el programa, el alumnado podrá continuar su formación en el sistema educativo o acceder al mundo laboral. Si permanece en el sistema educativo, el alumnado que muestre una disposición favorable al estudio podrá incorporarse a un ciclo formativo de grado básico.

3. Organización del Programa de aula compartida.

a) Els centres educatius han de desenvolupar el programa en cooperació amb corporacions locals o entitats col·laboradores, amb l'autorització prèvia de la direcció general competent en matèria d'innovació educativa.

b) El grup del programa ha d'estar format per un mínim de 10 alumnes i un màxim de 16. No obstant això, la direcció general competent en matèria d'innovació educativa, amb l'informe previ de la inspecció educativa i d'acord amb els criteris que s'establisquen en les instruccions corresponents, pot autoritzar la constitució d'un grup amb un nombre d'alumnes diferent, especialment si el grup es forma amb alumnes residents en centres de menors dependents de la Conselleria.

c) El PAC s'ha d'organitzar amb els àmbits que s'indiquen tot seguit i amb una càrrega horària total corresponent al nivell educatiu en què estiga matriculat:

c.1) Àmbit acadèmic: ha d'incloure els aprenentatges essencials corresponents a les matèries del curs en què estiga matriculat l'alumnat del programa. Este àmbit ha de tindre una càrrega lectiva mínima de 10 hores setmanals i s'ha de desenvolupar en el centre educatiu. Per al disseny d'aquest àmbit s'han de prioritzar les situacions d'aprenentatge que promoguen l'assoliment de les habilitats necessàries per a l'adaptació i la inclusió dels alumnes i les alumnes al medi escolar ordinari, fomentant la participació en activitats amb el seu grup de referència.

c.2) Àmbit d'aula taller: ha de ser de caràcter eminentment pràctic i es pot desenvolupar en el centre educatiu o en els emplaçaments de les corporacions locals o entitats col·laboradores. Este àmbit ha de ser impartit per professionals externs designats per les corporacions locals o entitats col·laboradores i ha de comptar com a mínim amb la presència obligatòria d'un professor o professora d'un dels centres educatius.

c.3) Tutoria, que l'alumnat ha de cursar en el seu grup del PAC.

d) L'alumnat del PAC ha d'estar matriculat en un grup ordinari de referència i s'ha de distribuir de manera equilibrada entre els diferents grups del seu nivell.

e) Els centres educatius han de determinar la distribució i la càrrega horària més adequada. Per a la planificació d'aquesta distribució cal considerar que el nombre de desplaçaments ha de ser mínim.

f) La intervenció educativa es pot desenvolupar tant dins com fora de l'horari lectiu. En qualsevol cas, i sempre que la intervenció es desenvolupe en el centre educatiu, es requereix la presència d'un membre de l'equip directiu.

g) Qualsevol intervenció educativa, tant dins com fora del centre educatiu, s'ha de realitzar sota la tutela i responsabilitat almenys d'un docent i d'acord amb els requisits que la normativa vigent estableix sobre això.

h) Si el desplaçament de l'alumnat s'efectua dins de l'horari lectiu, cal que el professorat del programa l'acompanye. Estos desplaçaments s'han de computar dins l'horari lectiu del professorat.

4. Els aspectes relacionats amb el disseny i la concreció curricular, l'avaluació i la promoció, els recursos i els acords de col·laboració, el procediment de sol·licitud i l'autorització i el seguiment i l'avaluació del programa seran els que determine la conselleria competent en matèria d'educació.

TÍTOL III Gestió pedagògica

CAPÍTOL I

Autonomia i gestió pedagògica dels centres

Article 20. Autonomia de centre

D'acord amb el que estableix l'article 26 del Reial decret 217/2022:

1. La conselleria competent en matèria d'educació ha d'afavorir l'autonomia curricular, pedagògica i organitzativa dels centres, així com el treball en equip i la seua activitat investigadora a partir de la reflexió de la seua pràctica educativa.

2. Els centres educatius, en virtut de la seua autonomia, han de definir i concretar en el seu projecte educatiu, de manera conscient i

g) Los centros educativos tienen que desarrollar el programa en cooperación con corporaciones locales o entidades colaboradoras, previa autorización de la dirección general competente en materia de innovación educativa.

h) El grupo del programa debe estar formado por un mínimo de 10 alumnos y un máximo de 16. Sin embargo, la dirección general competente en materia de innovación educativa, con el informe previo de la inspección educativa y de acuerdo con los criterios que se establezcan en las instrucciones correspondientes, podrá autorizar la constitución de un grupo con un número de alumnos diferente, especialmente si el grupo se forma con alumnos residentes en centros de menores dependientes de la Conselleria.

i) El PAC se tiene que organizar con los ámbitos que se indican a continuación y con una carga horaria total correspondiente al nivel educativo en el que esté matriculado:

c.1) Ámbito académico: tiene que incluir los aprendizajes esenciales correspondientes en las materias del curso en el que esté matriculado el alumnado del programa. Este ámbito debe tener una carga lectiva mínima de 10 horas semanales y se tiene que desarrollar en el centro educativo. Para el diseño de este ámbito se deben priorizar las situaciones de aprendizaje que promuevan el logro de las habilidades necesarias para la adaptación y la inclusión de los alumnos y las alumnas al medio escolar ordinario, fomentando la participación en actividades con su grupo de referencia.

c.2) Ámbito de aula taller: tiene que ser de carácter eminentemente práctico y se puede desarrollar en el centro educativo o en los emplaçamientos de las corporaciones locales o entidades colaboradoras. Este ámbito debe ser impartido por profesionales externos designados por las corporaciones locales o entidades colaboradoras y debe contar como mínimo con la presencia obligatoria de un profesor o profesora de uno de los centros educativos.

c.3) Tutoría, que el alumnado tiene que cursar en su grupo del PAC.

j) El alumnado del PAC tiene que estar matriculado en un grupo ordinario de referencia y se tiene que distribuir de manera equilibrada entre los diferentes grupos de su nivel.

k) Los centros educativos deben determinar la distribución y la carga horaria más adecuada. Para la planificación de esta distribución hay que considerar que el número de desplazamientos tiene que ser mínimo.

l) La intervención educativa se podrá desarrollar tanto dentro como fuera del horario lectivo. En cualquier caso, y siempre que la intervención se desarrolle en el centro educativo, se requiere de la presencia de un miembro del equipo directivo.

m) Cualquier intervención educativa, sea dentro o fuera del centro educativo, se debe realizar bajo la tutela y responsabilidad de al menos un docente y de acuerdo con los requisitos que la normativa vigente establece al respeto.

n) Si el desplazamiento del alumnado se efectúa dentro del horario lectivo, el profesorado del programa los debe acompañar. Estos desplazamientos se deben computar dentro del horario lectivo del profesorado.

4. Los aspectos relacionados con el diseño y la concreción curricular, la evaluación y la promoción, los recursos y los acuerdos de colaboración, el procedimiento de solicitud y la autorización y el seguimiento y la evaluación del programa serán los que determine la conselleria competente en materia de educación.

TÍTULO III Gestión Pedagógica

CAPÍTULO I

Autonomía y gestión pedagógica de los centros

Artículo 20. Autonomía de centro

De acuerdo con lo que establece el artículo 26 del Real decreto 217/2022:

1. La conselleria competente en materia de educación tiene que favorecer la autonomía curricular, pedagógica y organizativa de los centros, así como el trabajo en equipo y su actividad investigadora a partir de la reflexión de su práctica educativa.

2. Los centros educativos, en virtud de su autonomía, han de definir y concretar en su proyecto educativo, de manera consciente y reflexi-

reflexiva, la seua línia pedagògica. Esta comprén el conjunt d'estratègies, procediments, tècniques i accions organitzades i planificades que, coordinades entre si, tenen la finalitat de facilitar l'aprenentatge cap a l'assoliment de les competències.

3. El Projecte educatiu de centre és la màxima expressió de la seua autonomia i, d'acord amb la normativa vigent, ha d'estar orientat a afavorir una atenció educativa inclusiva i de qualitat en un context d'equitat.

4. Els centres educatius, per mitjà del seu projecte educatiu, han de desenvolupar i adaptar el currículum afavorint l'elaboració de models oberts de programació docent i de recursos i materials didàctics, amb la finalitat de personalitzar i millorar les experiències d'aprenentatge de l'alumnat i d'adequar-lo a les diferents realitats educatives d'acord amb els principis DUA.

5. Els centres educatius tenen autonomia per a organitzar els grups i les matèries de manera flexible i per a adoptar les mesures organitzatives o d'atenció a la diversitat més adequades a les característiques del seu alumnat. Com a part d'aquestes mesures, poden establir organitzacions didàctiques que impliquen impartir conjuntament diferents matèries d'un mateix àmbit, d'acord amb el seu projecte educatiu i amb el que es disposa en este decret.

6. En l'exercici de la seua autonomia, els centres poden incorporar en el seu Projecte educatiu experimentacions, innovacions pedagògiques, programes educatius, línies de treball, formes d'organització, normes de convivència i ampliació del calendari escolar o de l'horari lectiu de matèries o àmbits, en el marc de la normativa vigent, inclosa la laboral, sense que en cap cas supose discriminació de cap tipus, ni s'imposen aportacions a les famílies o els tutors legals.

7. El Projecte educatiu, per mitjà del Projecte lingüístic de centre, ha d'assegurar el domini de les competències plurilingües i interculturals de l'alumnat valencià i promoure la presència en l'itinerari educatiu de llengües no curriculars existents en els centres educatius. S'ha d'elaborar tenint en compte les exigències, les expectatives, les possibilitats i les limitacions del context socioeducatiu i demolingüístic del centre i de l'entorn on el centre s'ubica.

8. Els centres educatius han d'establir compromisos amb la comunitat educativa i l'entorn per a facilitar el progrés educatiu de l'alumnat. Estos compromisos es poden concretar en propostes coordinades d'activitats educatives.

9. L'equip directiu ha de garantir la publicitat, la difusió i l'accés al projecte educatiu, per mitjans electrònics o telemàtics, a tots els membres de la comunitat educativa perquè en prenguen coneixement, sense perjudici de la seua inclusió en els taulers d'anuncis del centre.

Article 21. Concreció curricular de centre i propostes pedagògiques

1. Cada centre, en funció de les característiques socioeducatives del seu alumnat i el seu entorn, ha de desenvolupar i adaptar el currículum establert en este decret d'acord amb la línia pedagògica del centre, a través de tres nivells de concreció en els documents següents: concreció curricular de centre, propostes pedagògiques de departament i programacions d'aula.

2. Estos documents, fruit de la reflexió pedagògica, s'han de considerar instruments flexibles i oberts, en construcció, revisió i millora constants.

3. Respecte a la concreció curricular, s'han de tindre en compte les consideracions següents:

a) La concreció curricular és el document que recull les propostes pedagògiques dels diferents departaments didàctics.

b) La concreció curricular forma part del Projecte educatiu de centre.

c) El claustre, i en el cas dels centres privats l'òrgan amb competències anàlogues, ha d'aprovar i avaluar la concreció curricular per tal d'impulsar i desenvolupar els principis, els objectius i la línia pedagògica pròpia del centre educatiu per a un aprenentatge competencial orientat a l'exercici d'una ciutadania activa. Així mateix, la concreció curricular ha de garantir tant la continuïtat del procés educatiu de l'alumnat, com la seua incorporació al món laboral.

4. Respecte a les propostes pedagògiques, s'han de tindre en compte les consideracions següents:

va, su línea pedagógica. Esta comprende el conjunto de estrategias, procedimientos, técnicas y acciones organizadas y planificadas que, coordinadas entre sí, tienen la finalidad de facilitar el aprendizaje hacia el logro de las competencias.

3. El Proyecto educativo de centro es la máxima expresión de su autonomía y, de acuerdo con la normativa vigente, ha de estar orientado a favorecer una atención educativa inclusiva y de calidad en un contexto de equidad.

4. Los centros educativos, mediante su proyecto educativo, han de desarrollar y adaptar el currículo favoreciendo la elaboración de modelos abiertos de programación docente y de recursos y materiales didácticos, con el fin de personalizar y mejorar las experiencias de aprendizaje del alumnado y adecuarlo a sus diferentes realidades educativas de acuerdo con los principios DUA.

5. Los centros educativos tienen autonomía para organizar los grupos y las materias de manera flexible y para adoptar las medidas organizativas o de atención a la diversidad más adecuadas a las características de su alumnado. Como parte de estas medidas, pueden establecer organizaciones didácticas que impliquen impartir conjuntamente diferentes materias de un mismo ámbito, de acuerdo con su proyecto educativo y con lo dispuesto en este decreto.

6. En el ejercicio de su autonomía, los centros pueden incorporar en su Proyecto educativo experimentaciones, innovaciones pedagógicas, programas educativos, líneas de trabajo, formas de organización, normas de convivencia y ampliación del calendario escolar o del horario lectivo de materias o ámbitos, en el marco de la normativa vigente, incluida la laboral, sin que, en ningún caso, suponga discriminación de ningún tipo, ni se impongan aportaciones a las familias o a los tutores legales.

7. El Proyecto educativo, a través del Proyecto lingüístico de centro, tiene que asegurar el dominio de las competencias plurilingües e interculturales del alumnado valenciano y promover la presencia en el itinerario educativo de lenguas no curriculares existentes en los centros educativos. Se debe elaborar teniendo en cuenta las exigencias, las expectativas, las posibilidades y las limitaciones del contexto socioeducativo y demolingüístico del centro y del entorno donde el centro se ubica.

8. Los centros educativos tienen que establecer compromisos con la comunidad educativa y el entorno para facilitar el progreso educativo del alumnado. Estos compromisos se pueden concretar en propuestas coordinadas de actividades educativas.

9. El equipo directivo tiene que garantizar la publicidad, la difusión y el acceso al proyecto educativo, por medios electrónicos o telemáticos, a todos los miembros de la comunidad educativa para que tomen conocimiento de ello, sin perjuicio de su inclusión en los tablones de anuncios del centro.

Artículo 21. Concreción curricular de centro y propuestas pedagógicas

1. Cada centro, en función de las características socioeducativas de su alumnado y su entorno, tiene que desarrollar y adaptar el currículo establecido en este decreto de acuerdo con la línea pedagógica del centro, a través de tres niveles de concreción en los siguientes documentos: concreción curricular de centro, propuestas pedagógicas de departamento y programaciones de aula.

2. Estos documentos, fruto de la reflexión pedagógica, se deben considerar instrumentos flexibles y abiertos, en construcción, revisión y mejora constantes.

3. Respecto a la concreción curricular, se deben tener en cuenta las siguientes consideraciones:

a) La concreción curricular es el documento que recoge las propuestas pedagógicas de los diferentes departamentos didácticos.

b) La concreción curricular forma parte del Proyecto educativo del centro.

c) El claustro, y en el caso de los centros privados el órgano con competencias análogas, tiene que aprobar y evaluar la concreción curricular para impulsar y desarrollar los principios, los objetivos y la línea pedagógica propia del centro educativo para un aprendizaje competencial orientado al ejercicio de una ciudadanía activa. Así mismo, la concreción curricular ha de garantizar tanto la continuidad del proceso educativo del alumnado, como su incorporación al mundo laboral.

4. Respecto a las propuestas pedagógicas, se deben tener en cuenta las siguientes consideraciones:

a) Cada departament didàctic, coordinat i dirigit pel cap o la cap del departament, i en el cas dels centres privats l'òrgan amb competències anàlogues, ha d'elaborar i avaluar la proposta pedagògica de les matèries assignades al departament.

b) En cada proposta, d'acord amb la línia pedagògica acordada i en funció de les característiques de l'alumnat i de l'entorn del centre, s'ha de desenvolupar, completar, adequar i concretar els elements del currículum establits per a cada matèria en els annexos III i IV d'aquest decret. Així mateix, cada proposta ha d'incloure els instruments de recollida d'informació sobre el nivell d'assoliment de l'alumnat i les mesures de resposta educativa per a la inclusió.

5. La inspecció d'educació ha de supervisar i ha de fer el seguiment de la concreció curricular de centre, a través de les propostes pedagògiques i de les programacions d'aula, d'acord amb els plans d'actuació que determine l'Administració educativa.

Article 22. Programacions d'aula

Respecte a les programacions d'aula, s'han de tindre en compte les consideracions següents:

1. Cada docent ha d'elaborar i avaluar la programació d'aula de cadascuna de les matèries o àmbits que imparteix per a cada nivell i grup en coherència amb la proposta pedagògica de cada matèria.

2. La programació d'aula és el document on cada docent ha de projectar les intencions educatives en l'organització i desenvolupament de les situacions d'aprenentatge significatives. Estes s'han d'oferir a l'alumnat en el context de la vida quotidiana per tal de donar una resposta educativa ajustada a les característiques, els interessos i les necessitats col·lectives i individuals.

3. En les programacions d'aula, s'han de preveure les adequacions necessàries per a atendre l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu des d'una perspectiva inclusiva i d'acord amb els principis del DUA.

4. La programació d'aula ha d'incloure almenys els elements següents:

a) Les situacions d'aprenentatge adaptades a les característiques del grup.

b) Els criteris d'avaluació associats a les situacions d'aprenentatge plantejades.

c) L'organització dels espais d'aprenentatge.

d) La distribució del temps.

e) La selecció i organització dels recursos i materials.

f) Les mesures d'atenció per a la resposta educativa per a la inclusió.

Article 23. Jornada escolar

1. Els centres sostinguts amb fons públics que impartisquen ensenyaments d'educació secundària obligatòria han de tindre, amb caràcter general, un horari general de centre (jornada escolar) que pot establir-se entre les 8 hores i les 18 hores. Cal tindre present que els centres disposen d'autonomia organitzativa per a establir l'horari lectiu de l'alumnat dins d'aquesta franja horària d'acord amb els períodes lectius fixats.

2. Quan un centre, fent ús de la seua autonomia organitzativa, considere necessària una modificació de l'horari general esmentat en l'apartat anterior, requerirà l'autorització de la direcció territorial competent en matèria d'educació, per mitjà de resolució.

3. L'horari autoritzat per la direcció territorial competent en matèria d'educació manté la seua vigència mentre el centre educatiu no en sol·licite la modificació.

Article 24. Recursos i materials didàctics

1. Els diferents recursos i materials pedagògics i didàctics que s'utilitzen en els centres educatius han de respondre als principis d'equitat, d'inclusió i de cohesió social. A més, han d'ajustar-se a les necessitats educatives de tot l'alumnat en el context educatiu.

2. La selecció, coherència i supervisió d'aquests recursos i materials s'ha de realitzar a través dels òrgans designats i tal com preveu la normativa que regula l'organització i el funcionament dels centres educatius. Els materials han de reflectir i fomentar el respecte als principis, valors, llibertats, drets i deures constitucionals i estatutaris, així com als principis i valors recollits en la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desem-

a) Cada departamento didáctico, coordinado y dirigido por el jefe o la jefa del departamento, y en el caso de los centros privados el órgano con competencias análogas, tiene que elaborar y evaluar la propuesta pedagógica de las materias asignadas al departamento.

b) En cada propuesta, de acuerdo con la línea pedagógica acordada y en función de las características del alumnado y del entorno del centro, se tienen que desarrollar, completar, adecuar y concretar los elementos del currículo establecidos para cada materia en los anexos III y IV de este decreto. Así mismo, cada propuesta tiene que incluir los instrumentos de recogida de información sobre el nivel de logro del alumnado y las medidas de respuesta educativa para la inclusión.

5. La inspección de educación ha de supervisar y realizar el seguimiento de la concreción curricular del centro, a través de las propuestas pedagógicas y de las programaciones de aula, de acuerdo con los planes de actuación que determine la Administración educativa.

Artículo 22. Programaciones de aula

Respecto a las programaciones de aula, hay que tener en cuenta las siguientes consideraciones:

1. Cada docente tiene que elaborar y evaluar la programación de aula de cada una de las materias o ámbitos que imparte para cada nivel y grupo, en coherencia con la propuesta pedagógica de cada materia.

2. La programación de aula es el documento donde cada docente tiene que proyectar las intenciones educativas en la organización y el desarrollo de las situaciones de aprendizaje significativas. Estas se han de ofrecer al alumnado en el contexto de la vida cotidiana para dar una respuesta educativa ajustada a las características, los intereses y las necesidades colectivas e individuales.

3. En las programaciones de aula, se tienen que prever las adecuaciones necesarias para atender al alumnado con necesidad específica de apoyo educativo desde una perspectiva inclusiva y de acuerdo con los principios del DUA.

4. La programación de aula tiene que incluir al menos los siguientes elementos:

a) Las situaciones de aprendizaje adaptadas a las características del grupo.

b) Los criterios de evaluación asociados a las situaciones de aprendizaje planteadas.

c) La organización de los espacios de aprendizaje.

d) La distribución del tiempo.

e) La selección y la organización de los recursos y materiales.

f) Las medidas de atención para la respuesta educativa para la inclusión.

Artículo 23. Jornada escolar

1. Los centros sostenidos con fondos públicos que impartan enseñanzas de educación secundaria obligatoria deben tener, con carácter general, un horario general de centro (jornada escolar) que puede establecerse entre las 8 horas y las 18 horas. Hay que tener presente que los centros disponen de autonomía organizativa para establecer el horario lectivo del alumnado dentro de esta franja horaria de acuerdo con los periodos lectivos fijados.

2. Cuando un centro, en uso de su autonomía organizativa, considere necesaria una modificación del horario general mencionado en el apartado anterior, requerirá autorización de la dirección territorial competente en materia de educación, mediante resolución.

3. El horario autorizado por la dirección territorial competente en materia de educación mantiene su vigencia mientras el centro educativo no solicite su modificación.

Artículo 24. Recursos y materiales didácticos

1. Los diferentes recursos y materiales pedagógicos y didácticos que se utilizan en los centros educativos deben responder a los principios de equidad, inclusión y cohesión social, además, deben ajustarse a las necesidades educativas de todo el alumnado en el contexto educativo.

2. La selección, la coherencia y la supervisión de estos recursos y materiales se tiene que realizar a través de los órganos designados y tal como prevé la normativa que regula la organización y el funcionamiento de los centros educativos. Los materiales deben reflejar y fomentar el respeto a los principios, los valores, las libertades, los derechos y los deberes constitucionales y estatutarios, así como a los principios y los

bre, de mesures de protecció integral davant la violència de gènere, als quals ha d'ajustar-se tota l'activitat educativa.

3. El disseny i la creació dels diferents recursos i materials pedagògics i didàctics ha de permetre l'avanç de tot l'alumnat tenint en compte els aspectes següents:

- La presència equitativa de dones i homes en els diferents àmbits.
- La perspectiva de gènere: respectant-ne la igualtat.
- El llenguatge inclusiu.
- La supressió d'estereotips sexistes o discriminatoris.
- L'eliminació de barreres d'accés i de comunicació.
- La mirada global i no etnocentrista.
- La diversitat i riquesa de materials.

4. S'ha de fomentar l'ús i l'elaboració de materials didàctics i instruments d'avaluació que promoguen la implicació i el compromís de l'alumnat.

Article 25. Espai escolar

1. Tots els espais dels centres d'educació secundària obligatòria i de batxillerat són educatius i han de permetre generar un clima de benestar.

2. Han de ser acollidors, ordenats i estèticament cuidats, i oferir oportunitats de socialització, de llibertat de moviment, de relació, d'exploració i de descans.

3. Els centres educatius han de dirigir les seues pràctiques i la gestió dels espais cap a la sostenibilitat i el respecte al medi ambient.

4. Els centres han d'incorporar en la seua vida diària conductes ecosostenibles que reduïsquen el residu d'un sol ús i promoció del reciclatge de materials.

5. Els espais exteriors han de comptar amb elements naturals que permeten actuar i interactuar en contacte entre el medi natural i social. Al mateix temps, poden convertir-se en ecosistemes per a la fauna autòctona de la forma més naturalitzada possible.

6. Els equips educatius han de dissenyar espais i contextos significatius, rics en oportunitats i en relacions, que potencien l'autonomia, la comunicació, la curiositat natural i els desitjos d'aprendre de l'alumnat, i al mateix temps oferir l'espai com un lloc de convivència i d'investigació per a l'alumnat.

Article 26. Equips educatius

1. Conforme a la normativa vigent en matèria d'organització i funcionament dels centres, s'ha de constituir un equip educatiu per a cadascun dels grups d'educació secundària obligatòria coordinat pel tutor o tutora. A este efecte, els centres han de disposar d'horaris específics per a les reunions de coordinació dels equips educatius dins del període de permanència del professorat en el centre.

2. A banda de les funcions que la normativa assigna als equips educatius, estos han de desenvolupar les propostes pedagògiques per a concretar i coordinar les situacions d'ensenyament i aprenentatge i altres actuacions que siguen procedents per a afavorir la personalització de l'aprenentatge.

Article 27. Tutoria i orientació educativa i professional

D'acord amb el que estableix l'article 18 del Reial decret 217/2022:

1. En l'educació secundària obligatòria, l'orientació i l'acció tutorial han d'acompanyar el procés educatiu tant en l'àmbit individual com en el col·lectiu.

2. Els centres han d'informar i orientar l'alumnat amb la finalitat que l'elecció de les opcions i matèries a les quals es refereix l'article 12 d'aquest decret siga la més adequada per als seus interessos i la seua orientació formativa posterior, i evitar condicionaments derivats d'estereotips de gènere.

3. En acabar el 2n curs, el 4t curs o, si és el cas, en concloure l'escolarització, el tutor o tutora ha de lliurar als pares, a les mares o representants legals de cada alumne o alumna un consell orientador, d'acord amb els termes establits en l'article 47 d'aquest decret.

4. Igualment, quan l'equip educatiu considere que un alumne o alumna, en acabar 3r curs, pugua continuar la seua formació en un cicle

valores recogidos en la Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de medidas de protección integral contra la violencia de género, a los que tiene que ajustarse toda la actividad educativa.

3. El diseño y la creación de los diferentes recursos y materiales pedagógicos y didácticos tienen que permitir el avance de todo el alumnado teniendo en cuenta los siguientes aspectos:

- La presencia equitativa de mujeres y hombres en los diferentes ámbitos.
- La perspectiva de género: respetando la igualdad.
- El lenguaje inclusivo.
- La supresión de estereotipos sexistas o discriminatorios.
- La eliminación de barreras de acceso y de comunicación.
- La mirada global y no etnocéntrica.
- La diversidad y la riqueza de materiales.

4. Se debe fomentar el uso y la elaboración de materiales didácticos e instrumentos de evaluación que promuevan la implicación y el compromiso del alumnado.

Artículo 25. Espacio escolar

1. Todos los espacios de los centros de educación secundaria obligatoria y de bachillerato son educativos y deben permitir generar un clima de bienestar.

2. Tienen que ser acogedores, ordenados y estéticamente cuidados, y ofrecer oportunidades de socialización, libertad de movimiento, relación, exploración y descanso.

3. Los centros educativos tienen que dirigir sus prácticas y la gestión de los espacios hacia la sostenibilidad y el respeto al medio ambiente.

4. Los centros tienen que incorporar en su vida diaria conductas ecosostenibles que reduzcan los residuos desechables y promover el reciclaje de materiales.

5. Los espacios exteriores tienen que contar con elementos naturales que permitan actuar e interactuar en contacto entre el medio natural y social. Al mismo tiempo, podrán convertirse en ecosistemas para la fauna autóctona de la manera más naturalizada posible.

6. Los equipos educativos tienen que diseñar espacios y contextos significativos, ricos en oportunidades y en relaciones, que potencien la autonomía, la comunicación, la curiosidad natural y los deseos de aprender del alumnado, y, al mismo tiempo, ofrecer el espacio como un lugar de convivencia y de investigación para el alumnado.

Artículo 26. Equipos educativos

1. Conforme a la normativa vigente en materia de organización y funcionamiento de los centros, se ha constituir un equipo educativo para cada uno de los grupos de educación secundaria obligatoria coordinado por el tutor o tutora. A tal efecto, los centros han de disponer de horarios específicos para las reuniones de coordinación de los equipos educativos dentro del periodo de permanencia del profesorado en el centro.

2. Además de las funciones que la normativa asigna a los equipos educativos, estos tienen que desarrollar las propuestas pedagógicas para concretar y coordinar las situaciones de enseñanza y aprendizaje y otras actuaciones que procedan para favorecer la personalización del aprendizaje.

Artículo 27. Tutoría y orientación educativa y profesional

De acuerdo con lo que establece el artículo 18 del Real decreto 217/2022:

1. En la educación secundaria obligatoria la orientación y la acción tutorial tienen que acompañar al proceso educativo tanto en el ámbito individual como en el colectivo.

2. Los centros tendrán que informar y orientar al alumnado con el fin de que la elección de las opciones y las materias a las cuales se refiere el artículo 12 de este decreto sea la más adecuada para sus intereses y su orientación formativa posterior, y evitar condicionamientos derivados de estereotipos de género.

3. Al finalizar el 2.º curso, el 4.º curso o, si es el caso, al concluir su escolarización, el tutor o tutora ha de entregar a los padres, las madres o los representantes legales de cada alumno o alumna un consejo orientador, de acuerdo con los términos establecidos en el artículo 47 de este decreto.

4. Igualmente, cuando el equipo educativo considere que un alumno o alumna al acabar 3.º curso pueda continuar su formación en un ciclo

formatiu de grau bàsic, s'ha d'elaborar esta proposta a través d'un consell orientador que s'ha d'emetre amb esta única finalitat d'acord amb els termes establits en l'article 47.3 d'aquest decret.

5. L'orientació educativa i l'acció tutorial han de concretar-se d'acord amb la normativa vigent.

Article 28. Continuitat entre etapes

1. D'acord amb l'article 26.7 del Reial decret 217/2022, per a garantir la continuïtat del procés de formació i una transició i evolució positives des de l'educació primària a l'educació secundària obligatòria i des d'aquesta als estudis postobligatoris, la conselleria competent en matèria d'educació i els centres han d'establir mecanismes per a afavorir la coordinació i garantir l'orientació educativa i professional en els processos de transició i acollida entre les diferents etapes i modalitats d'escolarització. Estos mecanismes, que poden requerir establir col·laboracions entre els diferents professionals dels centres d'origen i destinació, són indispensables en el cas dels alumnes i les alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu.

2. En la continuïtat a l'etapa d'educació secundària obligatòria, els centres d'educació secundària han d'establir mesures específiques per a coordinar-se amb els centres d'educació primària que tinguen adscrits i han de preveure mecanismes de comunicació entre els centres implicats abans de començar el curs. Els centres de primària han de proporcionar una còpia de l'historial acadèmic de l'alumne i l'informe individualitzat del final d'etapa, amb petició prèvia del centre, als centres de secundària on prosseguirà els estudis l'alumne o l'alumna.

3. En la continuïtat als estudis postobligatoris, el consell orientador de quart curs és el mecanisme de comunicació amb els centres d'origen de l'alumnat. El consell orientador s'ha de lliurar al centre on es cursarà batxillerat en el moment de la matrícula.

4. L'equip directiu del centre ha de vetlar per un procés de transició positiu entre les diferents etapes educatives, i ha de flexibilitzar les mesures que se centren en el benefici de l'alumnat i el posen en el centre del procés i, en este sentit, han d'incloure en el seu Projecte educatiu els criteris bàsics que han d'orientar l'establiment de mesures a mitjà i a llarg termini per a la coordinació d'aquesta transició entre etapes i nivells.

5. Les actuacions de transició i acollida també han d'incloure les accions personalitzades per a l'alumnat que no pot assistir, transitòriament, al centre docent, per compliment de mesures judicials, per convallescència domiciliària o hospitalització de llarga durada o per escolarització en una unitat educativa terapèutica. L'equip educatiu del centre on està matriculat i el personal que facilita l'atenció externa durant este període han de col·laborar conjuntament en la planificació i la implementació d'aquestes accions.

CAPÍTOL II

Resposta educativa per a la inclusió

Article 29. Mesures de resposta educativa per a la inclusió

D'acord amb el que estableix l'article 19 del Reial decret 217/2022:

1. Tenint en compte els principis d'educació comuna i d'atenció a la diversitat als quals es refereix l'article 5.4 d'aquest decret, s'han de disposar els mitjans necessaris per a respondre a les necessitats educatives concretes de l'alumnat, considerant les seues circumstàncies i els diferents ritmes d'aprenentatge.

2. Les mesures adoptades han de formar part del projecte educatiu del centre i s'han d'orientar a permetre a tot l'alumnat el desenvolupament de les competències previst en el perfil d'eixida i la consecució dels objectius de l'educació secundària obligatòria, sense que este fet pugua impedir-li la promoció al curs o etapa següent o l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.

3. Els centres educatius que imparteixen ensenyaments d'educació secundària obligatòria han de fer les adaptacions pertinents i han de facilitar les mesures i els suports necessaris, d'acord amb la normativa

formativo de grado básico, se debe elaborar esta propuesta mediante un consejo orientador que se tiene que emitir con esta única finalidad de acuerdo con los términos establecidos en el artículo 47.3 de este decreto.

5. La orientación educativa y la acción tutorial se tienen que concretar de acuerdo con la normativa vigente.

Artículo 28. Continuidad entre etapas

1. De acuerdo con el artículo 26.7 del Real decreto 217/2022, para garantizar la continuidad del proceso de formación y una transición y una evolución positivas desde la educación primaria a la educación secundaria obligatoria, y desde esta a los estudios postobligatorios, la conselleria competente en materia de educación y los centros han de establecer mecanismos para favorecer la coordinación y garantizar la orientación educativa y profesional en los procesos de transición y acogida entre las diferentes etapas y modalidades de escolarización. Estos mecanismos, que pueden requerir establecer colaboraciones entre los diferentes profesionales de los centros de origen y destino, son indispensables en el caso de los alumnos y las alumnas con necesidades específicas de apoyo educativo.

2. En la continuidad a la etapa de educación secundaria obligatoria, los centros de educación secundaria tienen que establecer medidas específicas para coordinarse con los centros de educación primaria que tengan adscritos y deben prever mecanismos de comunicación entre los centros implicados antes de empezar el curso. Los centros de Primaria tienen que proporcionar una copia del historial académico del alumno y el informe individualizado del final de etapa, previa petición del centro, en los centros de Secundaria donde proseguirá los estudios el alumno o la alumna.

3. En la continuidad a los estudios postobligatorios, el consejo orientador de cuarto curso es el mecanismo de comunicación con los centros de origen del alumnado. El consejo orientador se debe entregar en el centro donde se cursará Bachillerato en el momento de la matrícula.

4. El equipo directivo del centro tiene que velar por un proceso de transición positivo entre las diferentes etapas educativas, flexibilizando las medidas que se centran en el beneficio del alumnado y lo ponen en el centro del proceso, y, en ese sentido, incluirán en su Proyecto educativo los criterios básicos que tienen que orientar el establecimiento de medidas a medio y a largo plazo para la coordinación de esta transición entre etapas y niveles.

5. Las actuaciones de transición y acogida también tienen que incluir las acciones personalizadas para el alumnado que no puede asistir, transitóriamente, al centro docente, por cumplimiento de medidas judiciales, por convallescencia domiciliaria, u hospitalización de larga duración, o por escolarización en una unidad educativa terapéutica. El equipo docente del centro donde está matriculado y el personal que facilita la atención externa durante este periodo deben colaborar conjuntamente en la planificación y la implementación de estas acciones.

CAPÍTULO II

Resposta educativa para la inclusión

Artículo 29. Medidas de respuesta educativa para la inclusión

De acuerdo con lo que establece el artículo 19 del Real decreto 217/2022:

1. Teniendo en cuenta los principios de educación común y de atención a la diversidad a los que se refiere el artículo 5.4 de este decreto, hay que disponer los medios necesarios para responder a las necesidades educativas concretas del alumnado, considerando sus circunstancias y sus diferentes ritmos de aprendizaje.

2. Las medidas adoptadas tienen que formar parte del Proyecto educativo del centro y se tienen que orientar a permitir a todo el alumnado el desarrollo de las competencias previstas en el perfil de salida y la consecución de los objetivos de la educación secundaria obligatoria, sin que este hecho pueda impedirle la promoción al curso o la etapa siguiente, o la obtención del título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria.

3. Los centros educativos que imparten enseñanzas de educación secundaria obligatoria deben hacer las adaptaciones pertinentes y deben facilitar las medidas y los apoyos necesarios, de acuerdo con la normativa

vigent, perquè l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu pugua cursar estos estudis. Així mateix, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les avaluacions s'adapten a les necessitats d'aquest alumnat.

4. Totes les mesures educatives per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu s'han d'ajustar al que disposa la normativa vigent en matèria d'inclusió educativa.

Article 30. Mesures per a l'alumnat que compagina els estudis d'educació secundària obligatòria amb la condició d'esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit o amb la condició de personal tècnic, entrenador, arbitral o jutge d'elit de la Comunitat Valenciana

Amb la finalitat d'afavorir la compatibilitat de la seua activitat esportiva amb la seua activitat acadèmica, per a l'alumnat esmentat en este títol, a banda del que s'estableix en la normativa vigent que regula les mesures de suport a esportistes d'elit i al personal tècnic, entrenador, arbitral i jutge d'elit, poden adoptar-se les següents:

1. La convalidació de la matèria optativa de les indicades en els articles 10 i 12 del curs corresponent de Secundària amb la pràctica esportiva:

a) La matèria optativa convalidada no té qualificació ni computa a tots els efectes.

b) El procediment per a sol·licitar esta convalidació serà el que determine la conselleria competent en matèria d'educació.

c) En els documents d'avaluació s'ha de consignar la matèria com a «pendent de convalidació» (PTC) al llarg del curs. Perquè la convalidació es faça efectiva, s'ha d'acreditar, per part de l'òrgan competent, el manteniment de la condició d'esportista d'alt nivell, d'esportista d'alt rendiment, d'esportista d'elit o de personal tècnic, entrenador, arbitral o jutge d'elit de la Comunitat Valenciana fins a la data en què es faça l'avaluació final. Una vegada acreditat el manteniment d'aquesta condició, la matèria s'ha de consignar en els documents d'avaluació com a «optativa convalidada esportista» (COE). Si no s'acredita la condició esmentada, la matèria optativa s'ha de considerar no superada a tots els efectes.

2. A més, la matèria d'Educació Física és objecte de possible exempció per a aquells esportistes que acrediten la condició d'esportista d'alt nivell, d'alt rendiment o d'elit, amb sol·licitud prèvia de l'alumne o alumna, d'acord amb les condicions següents:

a) La matèria Educació Física objecte d'exempció no té qualificació ni computa a tots els efectes.

b) El procediment per a sol·licitar esta exempció serà el que determine la conselleria competent en matèria d'educació.

c) En este cas, l'exempció d'Educació Física implica l'exempció de cursar esta matèria.

d) En els documents d'avaluació, la matèria Educació Física s'ha de consignar com a «pendent d'exempció» al llarg del curs (PTE). Per a l'anotació definitiva en els documents d'avaluació del terme «exempt/a» (ET), s'ha de presentar un certificat d'haver mantingut la condició referida anteriorment fins a la data de l'avaluació final. Si no es manté esta condició, la matèria esmentada s'ha de considerar no superada a tots els efectes.

e) Si l'alumne o alumna perd la condició d'esportista d'elit, d'alt nivell o d'alt rendiment abans de la data de la sessió de l'avaluació final, pot sol·licitar ser avaluat des d'aquest moment en la matèria d'educació Física. Esta circumstància s'ha de reflectir per mitjà de la diligència corresponent en els diferents documents d'avaluació.

Article 31. Mesures per a l'alumnat que compagina els estudis d'educació secundària obligatòria i els ensenyaments professionals de dansa

Amb la finalitat d'afavorir la simultaneïtat dels estudis d'ensenyaments professionals de dansa i d'educació secundària obligatòria, per a este alumnat poden adoptar-se diferents mesures relatives a la convalidació i exempció de matèries de l'ESO:

1. L'alumnat que cursa l'ESO i, simultàniament, ensenyaments professionals de dansa en conservatoris professionals o centres d'ensenyament professional pot sol·licitar la convalidació de la matèria optativa, d'acord amb les condicions següents:

va vigente, para que el alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo pueda cursar estos estudios. Así mismo, hay que establecer las medidas más adecuadas para que las condiciones de realización de las evaluaciones se adapten a las necesidades de este alumnado.

4. Todas las medidas educativas para el alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo se tienen que ajustar a lo dispuesto por la normativa vigente en materia de inclusión educativa.

Artículo 30. Medidas para el alumnado que compagina los estudios de educación secundaria obligatoria con la condición de deportista de alto nivel, de alto rendimiento o de élite, o con la condición de personal técnico, entrenador, arbitral o juez de élite de la Comunitat Valenciana

Con el fin de favorecer la compatibilidad de su actividad deportiva con su actividad académica, para el alumnado citado en el título, además de lo que se establece en la normativa vigente que regula las medidas de apoyo a deportistas de élite y al personal técnico, entrenador, arbitral y juez de élite, pueden adoptarse las siguientes:

1. La convalidación de la materia optativa de las indicadas en los artículos 10 y 12 del curso correspondiente de Secundaria con la práctica deportiva:

a) La materia optativa convalidada no tiene calificación ni computa a todos los efectos.

b) El procedimiento para solicitar esta convalidación será el que determine la conselleria competente en materia de educación.

c) En los documentos de evaluación se debe consignar la materia como «pendiente de convalidación» (PTC) a lo largo del curso. Para que la convalidación se haga efectiva, se debe acreditar, por parte del órgano competente, el mantenimiento de la condición de deportista de alto nivel, de deportista de alto rendimiento, de deportista de élite o de personal técnico, entrenador, arbitral o juez de élite de la Comunitat Valenciana hasta la fecha en la que se haga la evaluación final. Una vez acreditado el mantenimiento de esta condición, la materia se tiene que consignar en los documentos de evaluación como «optativa convalidada deportista» (COE). Si no se acredita la condición mencionada, la materia optativa se ha de considerar no superada a todos los efectos.

2. Además, la materia de Educación Física es objeto de posible exención para aquellos deportistas que acreditan la condición de deportista de alto nivel, de alto rendimiento o de élite, con solicitud previa del alumno o alumna, de acuerdo con las siguientes condiciones:

a) La materia Educación Física objeto de exención no tiene calificación ni computa a todos los efectos.

b) El procedimiento para solicitar esta exención será el que determine la conselleria competente en materia de educación.

c) En este caso, la exención de Educación Física implica la exención de cursar esta materia.

d) En los documentos de evaluación, la materia Educación Física se tiene que consignar como «pendiente de exención» a lo largo del curso (PTE). Para la anotación definitiva en los documentos de evaluación del término «exento/a» (ET), hay que presentar un certificado de haber mantenido la condición referida anteriormente hasta la fecha de la evaluación final. Si no se mantiene esta condición, la materia mencionada se tiene que considerar no superada a todos los efectos.

e) Si el alumno o alumna pierde la condición de deportista de élite, de alto nivel o de alto rendimiento antes de la fecha de la sesión de la evaluación final, podrá solicitar ser evaluado desde ese momento en la materia de Educación Física. Esta circunstancia se tendrá que reflejar por medio de la diligencia correspondiente en los diferentes documentos de evaluación.

Artículo 31. Medidas para el alumnado que compagina los estudios de educación secundaria obligatoria y las enseñanzas profesionales de danza

Con el fin de favorecer la simultaneidad de los estudios de enseñanzas profesionales de danza y de educación secundaria obligatoria, para este alumnado pueden adoptarse diferentes medidas relativas a la convalidación y la exención de materias de la ESO:

1. El alumnado que cursa la ESO y, simultáneamente, enseñanzas profesionales de danza en conservatorios profesionales o centros de enseñanza profesional puede solicitar la convalidación de la materia optativa, de acuerdo con las siguientes condiciones:

a) La matèria optativa convalidada no té qualificació ni computa a tots els efectes.

b) El procediment per a sol·licitar esta convalidació serà el que determine la conselleria competent en matèria d'educació.

c) En els documents d'avaluació s'ha de consignar la matèria com a «pendent de convalidació» (PTC) al llarg del curs. Perquè la convalidació es faça efectiva, cal que l'alumne o alumna presente un certificat d'haver mantingut la matrícula al conservatori o centre professional de dansa fins a la data de l'avaluació final. Una vegada acreditat el manteniment de la matrícula, la matèria s'ha de consignar en els documents d'avaluació com a «optativa convalidada dansa» (COD). Si no s'acredita la condició esmentada, la matèria optativa s'ha de considerar no superada a tots els efectes.

2. L'alumnat que cursa l'ESO i cursa o ha cursat ensenyaments professionals de dansa en conservatoris professionals o centres d'ensenyament professional també pot sol·licitar la convalidació de la matèria Música de 1r i 2n curs de l'ESO per la superació de la matèria Música de 1r curs dels ensenyaments professionals de dansa, així com la convalidació de la matèria Música de 4t curs de l'ESO per la superació de la matèria Música de 2n curs dels ensenyaments professionals de dansa.

A l'efecte de la convalidació de la matèria Música, cal considerar el següent:

a) La matèria Música objecte de convalidació no té qualificació ni computa a tots els efectes

b) El procediment per a sol·licitar esta convalidació serà el que determine la conselleria competent en matèria d'educació.

c) En el supòsit que l'alumne o alumna curse simultàniament l'ESO i les matèries d'ensenyaments professionals de dansa susceptibles de convalidació, en els documents d'avaluació s'ha de consignar la matèria com a «pendent de convalidació» (PTC) al llarg del curs. Una vegada que s'haja avaluat la matèria amb la qual convalida, el conservatori o el centre professional de dansa ha de facilitar al centre de l'ESO un certificat acadèmic que acredite la superació, o no, d'aquesta matèria, per tal que el centre ordinari pugui incorporar-ho als documents oficials d'avaluació i deixar constància, si és el cas, de la convalidació corresponent. Una vegada acreditada la superació de la matèria cursada en els ensenyaments professionals, la convalidació de la matèria de Música s'ha de consignar com a «convalidada» (CO) en els documents d'avaluació. En cas de no superar la matèria cursada en els ensenyaments professionals, la matèria de Música s'ha de considerar no superada a tots els efectes.

3. A més, l'alumnat que cursa l'ESO i, simultàniament, ensenyaments professionals de dansa en conservatoris professionals o centres d'ensenyament professional pot sol·licitar l'exempció de la matèria d'Educació Física, d'acord amb les condicions següents:

a) La matèria Educació Física objecte d'exempció no té qualificació ni computa a tots els efectes.

b) El procediment per a sol·licitar esta exempció serà el que determine la conselleria competent en matèria d'educació.

c) En este cas, l'exempció d'Educació Física implica l'exempció de cursar esta matèria.

d) En els documents d'avaluació, la matèria Educació Física s'ha de consignar com a «pendent d'exempció» al llarg del curs (PTE). Per a l'anotació definitiva en els documents d'avaluació del terme «exempt/a» (ET), s'ha de presentar un certificat d'haver mantingut la matrícula al conservatori o centre professional de dansa fins a la data de l'avaluació final. Si no es manté la matrícula, la matèria esmentada s'ha de considerar no superada a tots els efectes.

e) Si l'alumne o alumna es dona de baixa al conservatori o centre professional de dansa abans de la data de la sessió de l'avaluació final, podrà sol·licitar ser avaluat des d'aquest moment en la matèria d'Educació Física. Esta circumstància s'ha de reflectir per mitjà de la diligència corresponent en els diferents documents d'avaluació.

Article 32. Mesures per a l'alumnat que compagina els estudis d'educació secundària obligatòria i els ensenyaments professionals de música

Amb la finalitat d'afavorir la simultaneïtat dels estudis d'ensenyaments professionals de música i d'educació secundària obligatòria, per

a) La materia optativa convalidada no tiene calificación ni computa a todos los efectos.

b) El procedimiento para solicitar esta convalidación será el que determine la conselleria competente en materia de educación.

c) En los documentos de evaluación se debe consignar la materia como «pendiente de convalidación» (PTC) a lo largo del curso. Para que la convalidación se haga efectiva, es necesario que el alumno o alumna presente un certificado de haber mantenido la matrícula en el conservatorio o el centro profesional de danza hasta la fecha de la evaluación final. Una vez acreditado el mantenimiento de la matrícula, la materia se tiene que consignar en los documentos de evaluación como «Optativa convalidada danza» (COD). Si no se acredita la condición mencionada, la materia optativa se tiene que considerar no superada a todos los efectos.

2. El alumnado que cursa la ESO y cursa o ha cursado, enseñanzas profesionales de danza en conservatorios profesionales o centros de enseñanza profesional también puede solicitar la convalidación de la materia Música de 1.º y 2.º curso de la ESO, por la superación de la materia Música de 1.º curso de las enseñanzas profesionales de danza, así como la convalidación de la materia Música de 4.º curso de la ESO, por la superación de la materia Música de 2.º curso de las enseñanzas profesionales de danza.

A los efectos de la convalidación de la materia Música, hay que considerar lo siguiente:

a) La materia Música objeto de convalidación no tiene calificación ni computa a todos los efectos.

b) El procedimiento para solicitar esta convalidación será el que determine la conselleria competente en materia de educación.

c) En el supuesto de que el alumno o alumna curse simultáneamente la ESO y las materias de enseñanzas profesionales de danza susceptibles de convalidación, en los documentos de evaluación se tiene que consignar la materia como «pendiente de convalidación» (PTC) a lo largo del curso. Una vez se haya evaluado la materia con que convalida, el conservatorio o el centro profesional de danza tiene que facilitar al centro de la ESO un certificado académico que acredite la superación, o no, de esta materia, para que el centro ordinario pueda incorporarlo a los documentos oficiales de evaluación y dejar constancia, si procede, de la correspondiente convalidación. Una vez acreditada la superación de la materia cursada en las enseñanzas profesionales, la convalidación de la materia de Música se tiene que consignar como «convalidada» (CO) en los documentos de evaluación. En caso de no superar la materia cursada en las enseñanzas profesionales, la materia de Música se debe considerar no superada a todos los efectos.

3. Además, el alumnado que cursa la ESO y, simultáneamente, enseñanzas profesionales de danza en conservatorios profesionales o centros de enseñanza profesional puede solicitar la exención de la materia de Educación Física, de acuerdo con las siguientes condiciones:

a) La materia Educación Física objeto de exención no tiene calificación ni computa a todos los efectos.

b) El procedimiento para solicitar esta exención será el que determine la conselleria competente en materia de educación.

c) En este caso, la exención de Educación Física implica la exención de cursar esta materia.

d) En los documentos de evaluación, la materia Educación Física se tiene que consignar como «pendiente de exención» a lo largo del curso (PTE). Para la anotación definitiva en los documentos de evaluación del término «exento/a» (ET), se tiene que presentar un certificado de haber mantenido la matrícula en el conservatorio o centro profesional de danza hasta a la fecha de la evaluación final. Si no se mantiene la matrícula, la materia mencionada se tiene que considerar no superada a todos los efectos.

e) Si el alumno o alumna se da de baja en el conservatorio o centro profesional de danza antes de la fecha de la sesión de la evaluación final, podrá solicitar ser evaluado desde ese momento en la materia de Educación Física. Esta circunstancia se tendrá que reflejar por medio de la diligencia correspondiente en los diferentes documentos de evaluación.

Artículo 32. Medidas para el alumnado que compagina los estudios de educación secundaria obligatoria y las enseñanzas profesionales de música

Con el fin de favorecer la simultaneidad de los estudios de enseñanzas profesionales de música y de educación secundaria obligatoria,

a este alumnat poden adoptar-se diferents mesures relatives a la convalidació i exempció de matèries de l'ESO:

1. L'alumnat que cursa l'ESO i, simultàniament, ensenyaments professionals de música en conservatoris professionals o centres d'ensenyament professional pot sol·licitar la convalidació de la matèria optativa, d'acord amb les condicions següents:

a) La matèria optativa convalidada no té qualificació ni computa a tots els efectes.

b) El procediment per a sol·licitar esta convalidació serà el que determine la conselleria competent en matèria d'educació.

c) En els documents d'avaluació s'ha de consignar la matèria com a «pendent de convalidació» (PTC) al llarg del curs. Perquè la convalidació es faça efectiva, cal que l'alumne o alumna presente un certificat d'haver mantingut la matrícula al conservatori o centre professional de música fins a la data de l'avaluació final. Una vegada acreditat el manteniment de la matrícula, la matèria s'ha de consignar en els documents d'avaluació com a «optativa convalidada música» (COM). Si no s'acredita la condició esmentada, la matèria optativa s'ha de considerar no superada a tots els efectes.

2. L'alumnat que cursa l'ESO i cursa o ha cursat ensenyaments professionals de música en conservatoris professionals o centres d'ensenyament professional també pot sol·licitar la convalidació de la matèria Música de 1r i 2n curs de l'ESO per la superació de la matèria Música de 1r curs dels ensenyaments professionals de música, així com la convalidació de la matèria Música de 4t curs de l'ESO per la superació de la matèria Música de 2n curs dels ensenyaments professionals de música.

A l'efecte de la convalidació de la matèria Música, cal considerar el següent:

a) La matèria Música objecte de convalidació no té qualificació ni computa a tots els efectes.

b) El procediment per a sol·licitar esta convalidació serà el que determine la conselleria competent en matèria d'educació.

c) En el supòsit que l'alumne o alumna curse simultàniament l'ESO i les matèries d'ensenyaments professionals de música susceptibles de convalidació, en els documents d'avaluació s'ha de consignar la matèria com a «pendent de convalidació» (PTC) al llarg del curs. Una vegada que s'haja avaluat la matèria amb la qual convalida, el conservatori o el centre professional de música ha de facilitar al centre de l'ESO un certificat acadèmic que acredite la superació, o no, d'aquesta matèria, per tal que el centre ordinari pugua incorporar-ho als documents oficials d'avaluació i deixar constància, si és el cas, de la convalidació corresponent. Una vegada acreditada la superació de la matèria cursada en els ensenyaments professionals, la convalidació de la matèria de Música s'ha de consignar com a «convalidada» (CO) en els documents d'avaluació. En cas de no superar la matèria cursada en els ensenyaments professionals, la matèria de Música s'ha de considerar no superada a tots els efectes.

TÍTOL IV

Avaluació, promoció, titulació i documents oficials d'avaluació

CAPÍTOL I

Avaluació, promoció i titulació

Article 33. Caràcter de l'avaluació

D'acord amb el que estableix l'article 15 del Reial decret 217/2022:

1. L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat d'educació secundària obligatòria ha de ser contínua, formativa i integradora, i ha de tindre en compte les adequacions i personalitzacions realitzades amb l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i, en cas que en tinga, en el Pla d'actuació personalitzat.

2. En el procés d'avaluació contínua, quan el progrés d'un alumne o una alumna no siga l'adequat, s'han d'establir mesures de reforç educatiu i s'han d'adequar les condicions per a afavorir-ne el progrés. Estes mesures s'han d'adoptar en qualsevol moment del curs, tan prompte com es detecten les dificultats, amb seguiment especial de la situació de l'alumnat amb necessitats educatives especials, i han d'estar dirigits a

para este alumnado pueden adoptarse diferentes medidas relativas a la convalidación y la exención de materias de la ESO:

1. El alumnado que cursa la ESO y, simultáneamente, enseñanzas profesionales de música en conservatorios profesionales o centros de enseñanza profesional puede solicitar la convalidación de la materia optativa, de acuerdo con las siguientes condiciones:

a) La materia optativa convalidada no tiene calificación ni computa a todos los efectos.

b) El procedimiento para solicitar esta convalidación será el que determine la conselleria competente en materia de educación.

c) En los documentos de evaluación se debe consignar la materia como «pendiente de convalidación» (PTC) a lo largo del curso. Para que la convalidación se haga efectiva, es necesario que el alumno o alumna presente un certificado de haber mantenido la matrícula en el conservatorio o centro profesional de música hasta la fecha de la evaluación final. Una vez acreditado el mantenimiento de la matrícula, la materia se tiene que consignar en los documentos de evaluación como «Optativa convalidada música» (COM). Si no se acredita la condición mencionada, la materia optativa se tiene que considerar no superada a todos los efectos.

2. El alumnado que cursa la ESO y cursa o ha cursado enseñanzas profesionales de música en conservatorios profesionales o centros de enseñanza profesional también puede solicitar la convalidación de la materia Música de 1.º y 2.º curso de la ESO, por la superación la materia Música de 1.º curso de las enseñanzas profesionales de música, así como la convalidación de la materia Música de 4.º curso de la ESO, por la superación de la materia Música de 2.º curso de las enseñanzas profesionales de música.

A los efectos de la convalidación de la materia Música, hay que considerar lo siguiente:

a) La materia Música objeto de convalidación no tiene calificación ni computa a todos los efectos.

b) El procedimiento para solicitar esta convalidación será el que determine la conselleria competente en materia de educación.

c) En el supuesto de que el alumno o alumna curse simultáneamente la ESO y las materias de enseñanzas profesionales de música susceptibles de convalidación, en los documentos de evaluación se tiene que consignar la materia como «pendiente de convalidación» (PTC) a lo largo del curso. Una vez que se haya evaluado la materia con la que convalida, el conservatorio o el centro profesional de música tiene que facilitar al centro de la ESO un certificado académico que acredite la superación, o no, de esta materia, para que el centro ordinario pueda incorporarlo a los documentos oficiales de evaluación y dejar constancia, si procede, de la correspondiente convalidación. Una vez acreditada la superación de la materia cursada en las enseñanzas profesionales, la convalidación de la materia de Música se tiene que consignar como «convalidada» (CO) en los documentos de evaluación. En caso de no superar la materia cursada en las enseñanzas profesionales, la materia de Música se ha de considerar no superada a todos los efectos.

TÍTULO IV

Evaluación, promoció, titulació y documentos oficiales de evaluación

CAPÍTULO I

Evaluación, promoció y titulació

Artículo 33. Carácter de la evaluación

De acuerdo con lo que establece el artículo 15 del Real decreto 217/2022:

1. La evaluación del proceso de aprendizaje del alumnado de educación secundaria obligatoria tiene que ser continua, formativa e integradora, y debe tener en cuenta las adecuaciones y las personalizaciones realizadas con el alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo y, en el caso de que lo tenga, en el Plan de actuación personalizado.

2. En el proceso de evaluación continua, cuando el progreso de un alumno o una alumna no sea el adecuado, hay que establecer medidas de refuerzo educativo y se deben adecuar las condiciones para favorecer su progreso. Estas medidas tienen que adoptarse en cualquier momento del curso, tan pronto como se detecten las dificultades, con seguimiento especial de la situación del alumnado con necesidades educativas espe-

garantir l'adquisició de les competències imprescindibles per a continuar el procés educatiu, amb els suports que cadascun necessite.

3. En l'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat han de considerar-se com a referents últims, des de totes i cadascuna de les matèries o àmbits, la consecució dels objectius establits per a l'etapa i el desenvolupament de les competències clau previstes en el perfil d'eixida.

4. El caràcter integrador de l'avaluació no ha d'impedir que el professorat realitze de manera diferenciada l'avaluació de cada matèria o àmbit d'acord amb els seus criteris d'avaluació.

5. L'avaluació d'un àmbit, en cas que es configure, s'ha de realitzar també de forma integrada.

6. Per a l'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat que curse un programa de diversificació curricular, cal prendre com a referència els criteris d'avaluació establits per al programa cursat d'acord amb l'article 18.3.

7. El professorat ha d'avaluar tant els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyament i la pròpia pràctica docent.

8. Cal promoure l'ús generalitzat d'instruments d'avaluació variats, diversos i adaptats a les diferents situacions d'aprenentatge que permeten la valoració objectiva de tot l'alumnat, i garantir, així mateix, que les condicions de realització dels processos associats a l'avaluació s'adapten a les necessitats de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu.

Article 34. Referents en l'avaluació

L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat en les diferents matèries o àmbits, tant en el vessant formatiu com en el qualificador, ha de tindre el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les competències específiques de les matèries.

Article 35. Atenció a les diferències individuals en l'avaluació

1. La normativa vigent en matèria d'inclusió educativa estableix les mesures més adequades perquè les condicions de realització dels processos associats a l'avaluació s'adapten a les circumstàncies de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu.

2. Per a l'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat que curse matèries que han sigut objecte d'adaptació curricular individual significativa, s'han de prendre com a referència els criteris d'avaluació establits dins de l'adaptació curricular corresponent. Els resultats de l'avaluació d'aquestes matèries s'han d'expressar en els mateixos termes i amb les mateixes escales que la normativa vigent estableix per a la resta de l'alumnat i s'han de consignar en les actes i en l'expedient acadèmic amb l'expressió «ACIS» (adaptació curricular individual significativa).

3. Per a l'alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge, a banda de les mesures pertinents, s'han d'establir mesures de flexibilització i alternatives metodològiques en l'ensenyament i avaluació de la llengua estrangera.

4. Quan les circumstàncies personals de l'alumne o alumna amb necessitats educatives especials ho aconsellen per a la consecució dels objectius de l'ensenyament bàsic, este alumnat podrà romandre, de forma excepcional, un any més en l'etapa d'educació secundària obligatòria, d'acord amb el procediment que preveu la normativa vigent que regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià.

5. En el Pla d'actuació personalitzat (PAP) i en els informes d'avaluació o altres models de comunicació elaborats pels centres per a informar els pares, mares, tutors o tutores legals de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu sobre el procés educatiu dels seus fills, filles, tutelats o tutelades, s'ha de presentar la informació de manera clara i s'han d'establir les mesures d'accessibilitat necessàries, si el cas ho requereix, amb la finalitat última que siga comprensible per a l'alumnat i les seues famílies.

Article 36. Sessions d'avaluació, avaluació final i resultats d'avaluació

1. La sessió d'avaluació és la reunió de l'equip educatiu, coordinada pel tutor o tutora del grup classe, que té com a finalitat compartir

ciales, y se deben dirigir a garantizar la adquisición de las competencias imprescindibles para continuar el proceso educativo, con los apoyos que cada uno necesite.

3. En la evaluación del proceso de aprendizaje del alumnado hay que considerar como referentes últimos, desde todas y cada una de las materias o ámbitos, la consecución de los objetivos establecidos para la etapa y el desarrollo de las competencias clave previstas en el perfil de salida.

4. El carácter integrador de la evaluación no tiene que impedir que el profesorado realice de manera diferenciada la evaluación de cada materia o ámbito de acuerdo con sus criterios de evaluación.

5. La evaluación de un ámbito, en caso de que se configure, se tiene que realizar también de forma integrada.

6. Para la evaluación del proceso de aprendizaje del alumnado que curse un programa de diversificación curricular, hay que tomar como referencia los criterios de evaluación establecidos para el programa cursado de acuerdo con el artículo 18.3.

7. El profesorado tiene que evaluar tanto los aprendizajes del alumnado como los procesos de enseñanza y la propia práctica docente.

8. Hay que promover el uso generalizado de instrumentos de evaluación variados, diversos y adaptados a las diferentes situaciones de aprendizaje que permiten la valoración objetiva de todo el alumnado, garantizando, así mismo, que las condiciones de realización de los procesos asociados a la evaluación se adaptan a las necesidades del alumnado con necesidad específica de apoyo educativo.

Artículo 34. Referentes en la evaluación

La evaluación de los procesos de aprendizaje del alumnado en las diferentes materias o ámbitos, tanto en su aspecto formativo como en el calificador, han de tener su referente en los criterios de evaluación correspondientes a las competencias específicas de las materias.

Artículo 35. Atención a las diferencias individuales en la evaluación

1. La normativa vigente en materia de inclusión educativa establece las medidas más adecuadas para que las condiciones de realización de los procesos asociados a la evaluación se adapten a las circunstancias del alumnado con necesidad específica de apoyo educativo.

2. Para la evaluación del proceso de aprendizaje del alumnado que curse materias que han sido objeto de adaptación curricular individual significativa, se tienen que tomar como referencia los criterios de evaluación establecidos dentro de la adaptación curricular correspondiente. Los resultados de la evaluación de estas materias se deben expresar en los mismos términos y con las mismas escalas que establece la normativa vigente para el resto del alumnado, y se tienen que consignar en las actas y en el expediente académico con la expresión «ACIS» (adaptación curricular individual significativa).

3. Para el alumnado con dificultades específicas de aprendizaje, además de las medidas pertinentes, hay que establecer medidas de flexibilitación y alternativas metodológicas en la enseñanza y la evaluación de la lengua extranjera.

4. Cuando las circunstancias personales del alumno o alumna con necesidades educativas especiales lo aconsejen para la consecución de los objetivos de la enseñanza básica, este alumnado podrá permanecer, de manera excepcional, un año más en la etapa de educación secundaria obligatoria, de acuerdo con el procedimiento que prevé la normativa vigente que regula la organización de la respuesta educativa para la inclusión del alumnado en los centros sostenidos con fondos públicos del sistema educativo valenciano.

5. En el Plan de actuación personalizado (PAP) y en los informes de evaluación, u otros modelos de comunicación, elaborados por los centros para informar a padres, madres, tutores o tutoras legales del alumnado con necesidad específica de apoyo educativo sobre el proceso educativo de sus hijos, hijas, tutelados o tuteladas, se tiene que presentar la información de manera clara y se tienen que establecer las medidas de accesibilidad necesarias, si el caso lo requiere, con el fin último de que sea comprensible para el alumnado y sus familias.

Artículo 36. Sesiones de evaluación, evaluación final y resultados de evaluación

1. La sesión de evaluación es la reunión del equipo educativo, coordinada por el tutor o tutora del grupo clase, que tiene como finalidad

informació i adoptar decisions de forma col·legiada sobre el procés d'aprenentatge de l'alumnat.

2- Els centres educatius, en virtut de la seua autonomia pedagògica i organitzativa, han d'establir el nombre i el calendari de les sessions d'avaluació que s'han de fer durant cada curs escolar. En tot cas, i atés el caràcter continu de l'avaluació, durant el curs l'equip educatiu de cada grup d'alumnes ha de celebrar almenys una sessió d'avaluació cada trimestre, a més d'una avaluació inicial durant el primer mes lectiu. La sessió d'avaluació del tercer trimestre pot coincidir amb l'avaluació final del curs.

3- En les sessions d'avaluació ha de participar l'equip educatiu constituït en cada cas pel professorat de les matèries que haja cursat l'alumne o alumna, presidit i coordinat pel tutor o tutora. Quan es considere adient també hi podrà participar l'equip directiu i altres docents i professionals que intervinguen en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat. Així mateix, en les sessions d'avaluació es podrà comptar amb l'assessorament del departament d'orientació educativa i professional.

4- El tutor o la tutora ha de fer constar en l'acta els acords aconseguits, les decisions adoptades i la informació que s'ha de transmetre a l'alumnat, i als seus representants legals si és menor d'edat, sobre el seu procés educatiu.

5- En les sessions d'avaluació s'ha d'escoltar la veu de l'alumnat, a través dels mecanismes que establisca cada centre en les seues normes d'organització i funcionament, que prèviament haurà reflexionat sobre els processos d'aprenentatge en les diferents matèries i en la tutoria.

6- En l'avaluació inicial, s'ha de procedir a l'anàlisi de les dades i informacions anteriors de què es dispose sobre l'alumnat, prenent en consideració el consell orientador, i en conseqüència, l'equip educatiu ha d'adoptar les mesures complementàries per a l'alumnat que ho requerisca.

7- A les sessions d'avaluació finals de 2n i 4t curs, així com en la de 3r curs per a l'alumnat que continua la seua formació en un cicle formatiu de grau bàsic, cal que l'equip educatiu avalue de forma col·legiada el grau d'assoliment de les competències clau, d'acord amb els annexos XV, XVI i XVII, respectivament, d'aquest decret.

8- L'avaluació final de l'alumnat s'ha de dur a terme de manera col·legiada en una única sessió que ha de celebrar-se en finalitzar el curs escolar. En esta sessió cal donar continuïtat a les sessions trimestrals celebrades, cal analitzar i cal fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada alumne i, si és el cas, la revisió de les mesures i suports d'atenció educativa.

9- Després de cada sessió d'avaluació, el tutor o tutora ha de comunicar a l'alumnat, i als seus representants legals quan este siga menor d'edat, la informació acordada en la sessió corresponent sobre el desenvolupament del seu procés educatiu, per mitjà d'un informe d'avaluació d'acord amb l'annex X.

10- Este informe d'avaluació de les diferents matèries s'ha de redactar, d'una banda, destacant els progressos, dificultats superades, esforç, talents i fortaleses de l'alumne o alumna i, d'altra banda, assenyalant els aspectes que caldria continuar treballant. Així mateix, s'han de consignar les qualificacions obtingudes per l'alumne o alumna en les diferents matèries.

11- Les informacions que s'oferisquen han d'estar sempre fonamentades en els registres i les observacions prèviament obtinguts i sobre els quals s'ha reflexionat de manera individual i col·lectiva en les sessions de coordinació de l'equip educatiu.

12- La qualificació dels àmbits, en cas que es configuren, s'ha de fer de forma integrada, entenent que, en este cas la qualificació obtinguda serà comuna a les matèries que en formen part. Per tant, la qualificació (el resultat acadèmic que apareix en l'expedient) de cadascuna de les matèries que integren els àmbits és la mateixa i s'ha de consignar per separat.

13- Els resultats de l'avaluació s'han d'expressar en els termes «insuficient (IN)», per a les qualificacions negatives; «suficient (SU)», «bé (BE)», «notable (NT)» o «excel·lent (EX)», per a les qualificacions positives.

compartir informació y adoptar decisiones de manera colegiada sobre el proceso de aprendizaje del alumnado.

2. Los centros educativos, en virtud de su autonomía pedagógica y organizativa, tienen que establecer el número y el calendario de las sesiones de evaluación que hay que realizar durante cada curso escolar. En todo caso, y atendido al carácter continuo de la evaluación, durante el curso el equipo educativo de cada grupo de alumnos tiene que celebrar al menos una sesión de evaluación cada trimestre, además de una evaluación inicial durante el primer mes lectivo. La sesión de evaluación del tercer trimestre puede coincidir con la evaluación final del curso.

3. En las sesiones de evaluación tiene que participar el equipo educativo constituido en cada caso por el profesorado de las materias que haya cursado el alumno o alumna, presidido y coordinado por el tutor o tutora. Cuando se considere adecuado, también podrá participar el equipo directivo y otros docentes y profesionales que intervengan en el proceso de enseñanza y aprendizaje del alumnado. Así mismo, en las sesiones de evaluación se podrá contar con el asesoramiento del Departamento de Orientación Educativa y Profesional.

4. El tutor o la tutora tiene que hacer constar en el acta los acuerdos conseguidos, las decisiones adoptadas y la información que se tiene que transmitir al alumnado, y a sus representantes legales si es menor de edad, sobre su proceso educativo.

5. En las sesiones de evaluación se ha de escuchar la voz del alumnado, mediante los mecanismos que establezca cada centro en sus normas de organización y funcionamiento, que previamente habrá reflexionado sobre los procesos de aprendizaje en las diferentes materias y en la tutoría.

6. En la evaluación inicial, se debe proceder al análisis de los datos y las informaciones anteriores que se dispongan sobre el alumnado, tomando en consideración el consejo orientador y, en consecuencia, el equipo educativo tiene que adoptar las medidas complementarias para el alumnado que lo requiera.

7. En las sesiones de evaluación finales de 2.º y 4.º curso, así como en la de 3.º curso para el alumnado que continúa su formación en un ciclo formativo de grado básico, es necesario que el equipo educativo evalúe de forma colegiada el grado de logro de las competencias clave, de acuerdo con los anexos XV, XVI y XVII, respectivamente, de este decreto.

8. La evaluación final del alumnado se tiene que llevar a cabo de manera colegiada en una única sesión que tiene que celebrarse al finalizar el curso escolar. En esta sesión hay que dar continuidad a las sesiones trimestrales celebradas, se debe analizar y hacer el seguimiento del proceso de aprendizaje de cada alumno y, si es el caso, la revisión de las medidas y el apoyo de atención educativa.

9. Después de cada sesión de evaluación, el tutor o tutora tiene que comunicar al alumnado, y a sus representantes legales cuando este sea menor de edad, la información acordada en la sesión correspondiente sobre el desarrollo de su proceso educativo, mediante un informe de evaluación de acuerdo con el anexo X.

10. Este informe de evaluación de las diferentes materias se debe redactar, por un lado, destacando los progresos, las dificultades superadas, el esfuerzo, los talentos y las fortalezas del alumno o alumna y, por otro lado, señalando los aspectos que habría que continuar trabajando. Así mismo, se deben consignar las calificaciones obtenidas por el alumno o alumna en las diferentes materias.

11. Las informaciones que se ofrezcan tienen que estar siempre sustentadas en los registros y las observaciones previamente obtenidas y sobre las cuales se ha reflexionado de manera individual y colectiva en las sesiones de coordinación del equipo educativo.

12. La calificación de los ámbitos, en caso de que se configuren, se tiene que hacer de manera integrada, entendiéndose que, en este caso, la calificación obtenida será común a las materias que formen parte de estos. Por lo tanto, la calificación (el resultado académico que aparece en el expediente) de cada una de las materias que integran los ámbitos es la misma y se tiene que consignar por separado.

13. Los resultados de la evaluación se tienen que expresar en los términos «insuficiente (IN)», para las calificaciones negativas; «suficiente (SU)», «bien (BE)», «notable (NT)» o «sobresaliente (EX)» para las calificaciones positivas.

Article 37. Dret de l'alumnat a una avaluació objectiva

1. S'ha de garantir el dret de l'alumnat al fet que la seua dedicació, esforç i rendiment siguen valorats i reconeguts amb objectivitat, i per a això s'han d'establir els procediments oportuns que, en tot cas, han d'atendre les característiques de l'avaluació disposades en la legislació vigent en l'àmbit estatal i autonòmic i, en particular, al caràcter continu, formatiu i integrador de l'avaluació en esta etapa.

2. A l'inici de cada curs escolar, la direcció del centre ha de garantir la difusió dels criteris d'avaluació i promoció establits en la concreció curricular fixada pel centre. Igualment, cada professor o professora ha d'informar l'alumnat i les famílies o els representats legals, sobre el contingut de la programació d'aula, els plans de reforç i els criteris de qualificació.

Article 38. Participació de l'alumnat i de les persones representants legals de l'alumnat

1. Quan l'alumnat siga menor d'edat, les mares, pares o tutors o tutores legals han de participar i donar suport a l'evolució del seu procés educatiu i col·laborar en les mesures de suport o reforç que adopten els centres per a facilitar el seu progrés.

2. Han de tindre, a més, dret a conèixer les decisions relatives a la seua avaluació i promoció, així com a l'accés als documents oficials d'avaluació i a les proves i els documents de les avaluacions que es realitzen als seus fills, filles, tutelats o tutelades, sense perjudici del respecte a les garanties establides en la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, i resta de normativa aplicable en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

3. Els centres educatius, especialment els equips directius i les tutores, han d'establir els mitjans necessaris per a facilitar esta participació i el dret a rebre la informació en format accessible, tot això ajustant-se a les característiques i necessitats de cada família.

Article 39. Comunicació amb les famílies

1. Els centres educatius han de facilitar a les famílies o representants legals la informació personal en format accessible, preferentment a través de mitjans electrònics i, si és el cas, en format paper. En el cas dels centres públics, els mitjans electrònics es corresponen amb les plataformes educatives habilitades per la conselleria competent en matèria d'educació.

2. En qualsevol cas, els centres han d'assegurar que les famílies tenen accés als diferents documents públics de gestió del centre educatiu i a tota la informació relacionada amb l'activitat educativa de l'alumnat i la vida comunitària del centre.

3. La documentació que s'haja de posar a disposició de les persones membres de la comunitat educativa haurà de ser inclosa en la pàgina web del centre per a garantir la seua difusió i accessibilitat a tots els membres de la comunitat educativa, sense perjudici de la seua inclusió en els taulers d'anuncis del centre.

4. Per a facilitar l'exercici del dret i dels deures de les famílies a participar en el procés educatiu dels seus fills, filles, tutelats o tutelades, el centre ha d'informar les famílies o tutors o tutores legals de l'alumne o alumna de la seua evolució escolar per mitjà d'informes d'avaluació, entrevistes individuals, reunions col·lectives i altres mitjans que considere oportuns. La persona tutora ha de realitzar les entrevistes individuals i col·lectives que permeten el seguiment de l'alumnat i el trasllat de la informació adient a les mares, pares, tutores o tutors legals. En tot cas, cal preveure, com a mínim, una entrevista individual a l'inici de l'etapa i al llarg del curs, i una reunió col·lectiva a l'inici i al final de cadascun dels cursos.

5. Les mares, pares, tutores o tutors legals han de conèixer les decisions relatives a l'avaluació dels aprenentatges al llarg del curs i a la promoció, i han de col·laborar en les mesures de suport que adopten els centres per a participar i fer constar en l'evolució del procés educatiu dels seus fills, filles, tutelats o tutelades.

Article 40. Avaluació de diagnòstic

1. En el segon curs de l'educació secundària obligatòria tots els centres han de realitzar una avaluació de diagnòstic de les competèn-

Artículo 37. Derecho del alumnado a una evaluación objetiva

1. Se tiene que garantizar el derecho del alumnado a que su dedicación, esfuerzo y rendimiento sean valorados y reconocidos con objetividad, para lo que se tienen que establecer los procedimientos oportunos que, en todo caso, tienen que atender a las características de la evaluación dispuestas en la legislación vigente a nivel estatal y autonómico y, en particular, al carácter continuo, formativo e integrador de la evaluación en esta etapa.

2. Al inicio de cada curso escolar, la dirección del centro tiene que garantizar la difusión de los criterios de evaluación y promoción establecidos en la concreción curricular fijada por el centro. Igualmente, cada profesor o profesora ha de informar al alumnado y las familias, o los representantes legales, sobre el contenido de la programación de aula, los planes de refuerzo y los criterios de calificación.

Artículo 38. Participación del alumnado y de las personas representantes legales del alumnado

1. Cuando el alumnado sea menor de edad, las madres, padres o tutores o tutoras legales tienen que participar y apoyar la evolución de su proceso educativo y colaborar en las medidas de apoyo o refuerzo que adoptan los centros para facilitar su progreso.

2. Además, deben tener derecho a conocer las decisiones relativas a su evaluación y promoción, así como al acceso a los documentos oficiales de evaluación y a las pruebas y los documentos de las evaluaciones que se realicen a sus hijos, hijas, tutelados o tuteladas, sin perjuicio del respeto a las garantías que establece la Ley orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de protección de datos personales y garantía de los derechos digitales, y el resto de normativa aplicable en materia de protección de datos de carácter personal.

3. Los centros educativos, especialmente los equipos directivos y las tutorías, deben establecer los medios necesarios para facilitar esta participación y el derecho a recibir la información en formato accesible, ajustándose a las características y las necesidades de cada familia.

Artículo 39. Comunicación con las familias

1. Los centros educativos tienen que facilitar a las familias o representantes legales la información personal en formato accesible, preferentemente a través de medios electrónicos y, si procede, en formato papel. En el caso de los centros públicos, los medios electrónicos se corresponden con las plataformas educativas habilitadas por la conselleria competente en materia de educación.

2. En cualquier caso, los centros deben asegurar que las familias tienen acceso a los diferentes documentos públicos de gestión del centro educativo y a toda la información relacionada con la actividad educativa del alumnado y la vida comunitaria del centro.

3. La documentación que se tenga que poner a disposición de las personas miembros de la comunidad educativa ha de incluirse en la página web del centro para garantizar su difusión y accesibilidad a todos los miembros de la comunidad educativa, sin perjuicio de su inclusión en los tableros de anuncios del centro.

4. Para facilitar el ejercicio del derecho y de las obligaciones de las familias a participar en el proceso educativo de sus hijos, hijas, tutelados o tuteladas, el centro tiene que informar a las familias o los tutores o tutoras legales del alumno o alumna de su evolución escolar mediante informes de evaluación, entrevistas individuales, reuniones colectivas y otros medios que considere oportunos. La persona tutora tiene que realizar las entrevistas individuales y colectivas que permitan un seguimiento del alumnado y el traslado de la información adecuada a las madres, padres, tutoras o tutores legales. En todo caso, hay que prever, como mínimo, una entrevista individual al inicio de la etapa y a lo largo del curso, y una reunión colectiva al inicio y al finalizar cada uno de los cursos.

5. Las madres, padres, tutoras o tutores legales tienen que conocer las decisiones relativas a la evaluación de los aprendizajes a lo largo del curso, y a la promoción, y colaborar en las medidas de apoyo que adopten los centros para participar y ayudar en la evolución del proceso educativo de sus hijos, hijas, tutelados o tuteladas.

Artículo 40. Evaluación de diagnóstico

1. En el segundo curso de la educación secundaria obligatoria todos los centros tienen que realizar una evaluación de diagnóstico de las

cies adquirides pel seu alumnat. Esta avaluació és de caràcter censal i el procediment ha de ser regulat per la conselleria competent en matèria d'educació. En qualsevol cas, esta avaluació ha de tindre caràcter informatiu, formatiu i orientador per als centres, per al professorat, per a l'alumnat i les seues famílies o tutors o tutores legals i per al conjunt de la comunitat educativa.

2. La conselleria competent en matèria d'educació ha de traslladar informació sobre els resultats d'aquesta avaluació als centres educatius. Els equips educatius han d'analitzar, valorar i reorientar, si cal, la pràctica docent amb la finalitat que els alumnes i les alumnes aconseguisquen les competències que estableix el currículum. Fruit d'aquesta anàlisi s'han d'incorporar al Pla d'actuació per a la millora (PAM) les mesures que es determinen. En cap cas esta informació pot ser utilitzada per a l'establiment de classificacions dels centres, ni determinarà l'expedient acadèmic de l'alumnat.

3. Per a la realització de les proves s'ha de tindre en compte l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de discapacitat, i s'han d'incloure les adaptacions i recursos.

4. Respecte a l'avaluació general del sistema educatiu, en l'últim curs de l'etapa s'ha de dur a terme, amb caràcter mostral i pluriennal, una avaluació de les competències adquirides per l'alumnat. Esta avaluació ha de tindre caràcter informatiu, formatiu i orientador per als centres i informatiu per a l'alumnat, les seues famílies i per al conjunt de la comunitat educativa. Esta avaluació té com a marc de referència el que s'estableix en l'article 143 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

Article 41. Promoció

D'acord amb l'article 16 del Reial decret 217/2022:

1. L'alumne o l'alumna ha de promocionar de curs quan l'equip educatiu considere que la naturalesa de les matèries no superades li permet seguir amb èxit el curs següent i s'estime que té expectatives favorables de recuperació i que esta promoció beneficiarà la seua evolució acadèmica. En tot cas, promocionarà qui haja superat les matèries cursades o tinga avaluació negativa en una o dues matèries.

2. Quan un alumne o alumna tinga més de dues matèries no superades, l'equip educatiu ha de decidir col·legiadament sobre la seua promoció, prioritzant la progressió i consecució dels aprenentatges mínims i la valoració de les mesures que afavorisquen el progrés de l'alumne o alumna. Estes decisions s'han d'adoptar per majoria simple i, en cas d'empat, cal considerar el vot de qualitat del tutor o tutora del curs.

3. L'alumne o l'alumna que promoció sense haver superat totes les matèries ha de seguir els plans de reforç que estableisca l'equip educatiu. S'ha de revisar periòdicament l'aplicació personalitzada d'aquests plans en diferents moments del curs acadèmic i, en tot cas, quan finalitze.

Este alumnat ha de superar les avaluacions corresponents a estos plans, que no necessàriament ha de consistir en una prova final. Esta circumstància ha de ser tinguda en compte als efectes de promoció i titulació previstos en este article i en el següent.

4. Els alumnes i les alumnes que s'incorporen a un programa de diversificació curricular han de seguir els plans de reforç establits per l'equip educatiu, i superar les avaluacions corresponents, en aquelles matèries de cursos anteriors que no hagen superat i que no estiguen integrades en algun dels àmbits del programa. Les matèries de cursos anteriors integrades en algun dels àmbits es consideraran superades si se supera l'àmbit corresponent.

5. La permanència en el mateix curs s'ha de considerar una mesura de caràcter excepcional que només cal adoptar després d'haver esgotat les mesures ordinàries de reforç i suport per a solucionar les dificultats d'aprenentatge de l'alumne o l'alumna. En tot cas, l'alumne o l'alumna podrà romandre en el mateix curs una única vegada i dues vegades com a màxim al llarg de l'ensenyament obligatori. És a dir, el nombre màxim de repeticions entre l'etapa d'educació primària i l'etapa d'educació secundària obligatòria és de dues.

6. De manera excepcional, es podrà romandre un segon any en el 4t curs, encara que s'haja esgotat el màxim de permanència, sempre que l'equip educatiu considere que esta mesura afavoreix l'adquisició de les competències establides per a l'etapa. En este cas es podrà prolongar

competències adquirides por su alumnado. Esta evaluación es de carácter censal y el procedimiento tiene que ser regulado por la conselleria competente en materia de educación. En cualquier caso, esta evaluación debe tener carácter informativo, formativo y orientador para los centros, el profesorado, el alumnado y sus familias, o tutores o tutoras legales, y el conjunto de la comunidad educativa.

2. La conselleria competente en materia de educación tiene que trasladar información sobre los resultados de esta evaluación a los centros educativos. Los equipos educativos tienen que analizar, valorar y reorientar, si hace falta, la práctica docente con el fin de que los alumnos y las alumnas consigan las competencias que establece el currículo. Fruto de este análisis se tendrán que incorporar al Plan de actuación para la mejora (PAM) las medidas que se determinan. En ningún caso, esta información puede utilizarse para el establecimiento de clasificaciones de los centros, ni determinará el expediente académico del alumnado.

3. Para la realización de las pruebas hay que tener en cuenta al alumnado con necesidades educativas especiales derivadas de discapacidad, y se deben incluir las adaptaciones y los recursos.

4. Respecto a la evaluación general del sistema educativo, en el último curso de educación de la etapa se tiene que llevar a cabo, con carácter muestral y plurianual, una evaluación de las competencias adquiridas por el alumnado. Esta evaluación debe tener carácter informativo, formativo y orientador para los centros, e informativo para el alumnado, sus familias y el conjunto de la comunidad educativa. Esta evaluación debe tener como marco de referencia lo establecido en el artículo 143 de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo.

Artículo 41. Promoción

De acuerdo con el artículo 16 del Real decreto 217/2022:

1. El alumno o la alumna tiene que promocionar de curso cuando el equipo educativo considere que la naturaleza de las materias no superadas le permite seguir con éxito el curso siguiente y se estime que tiene expectativas favorables de recuperación y que esta promoción beneficiará a su evolución académica. En todo caso, promocionará quién haya superado las materias cursadas o tenga evaluación negativa en una o dos materias.

2. Cuando un alumno o alumna tenga más de dos materias no superadas, el equipo educativo tiene que decidir colegiadamente sobre su promoción, priorizando la progresión y consecución de los aprendizajes mínimos y la valoración de las medidas que favorezcan el progreso del alumno o alumna. Estas decisiones se tienen que adoptar por mayoría simple y en caso de empate, hay que considerar el voto de calidad del tutor o tutora del curso.

3. El alumno o la alumna que promoció sin haber superado todas las materias tiene que seguir los planes de refuerzo que establezca el equipo educativo. Hay que revisar periódicamente la aplicación personalizada de estos planes en diferentes momentos del curso académico y, en todo caso, al finalizar este.

Este alumnado tiene que superar las evaluaciones correspondientes a estos planes, que no necesariamente tiene que consistir en una prueba final. Esta circunstancia se debe tener en cuenta a los efectos de promoción y titulación previstos en este artículo y en el siguiente.

4. Los alumnos y las alumnas que se incorporan a un programa de diversificación curricular tienen que seguir los planes de refuerzo establecidos por el equipo educativo, y superar las evaluaciones correspondientes, en aquellas materias de cursos anteriores que no hayan superado y que no estén integradas en alguno de los ámbitos del programa. Las materias de cursos anteriores integradas en alguno de los ámbitos se considerarán superadas si se supera el ámbito correspondiente.

5. La permanencia en el mismo curso se debe considerar una medida de carácter excepcional que solo hay que adoptar después de haber agotado las medidas ordinarias de refuerzo y apoyo para solucionar las dificultades de aprendizaje del alumno o alumna. En todo caso, el alumno o alumna podrá permanecer en el mismo curso una única vez y dos veces como máximo a lo largo de la enseñanza obligatoria. Es decir, el número máximo de repeticiones entre la etapa de educación primaria y la etapa de educación secundaria obligatoria es de dos.

6. De manera excepcional, se podrá permanecer un segundo año en el 4.º curso aunque se haya agotado el máximo de permanencia, siempre que el equipo educativo considere que esta medida favorece la adquisición de las competencias establecidas para la etapa. En este caso

un any el límit d'edat al qual es refereix l'article 4.2 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

7. En els programes de diversificació curricular, les decisions sobre la permanència un any més en el programa s'han d'adoptar exclusivament en acabar el segon any del programa.

8. En tot cas, la permanència en el mateix curs s'ha de planificar de manera que les condicions curriculars i l'ensenyament s'adapten a les necessitats de l'alumnat i estiguen orientades a la superació de les dificultats detectades, així com a l'avanç i aprofundiment en els aprenentatges ja adquirits. Estes condicions s'han de recollir en un pla específic personalitzat amb les mesures que es consideren adequades per a este alumnat.

9. Amb caràcter general, l'alumnat que promoció de curs amb alguna matèria no superada, s'ha de matricular en l'optativa Taller de Reforç de la matèria corresponent. No obstant això, l'equip educatiu, amb l'assessorament del departament d'orientació educativa i professional, podrà proposar qualsevol altra matèria optativa si ho considera més adient.

Article 42. Titulació

D'acord amb el que estableix l'article 17 del Reial decret 217/2022:

1. Obtindrà el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria l'alumne o l'alumna que, en acabar l'educació secundària obligatòria, segons el parer de l'equip educatiu, haja assolit les competències clau establides en el perfil d'eixida, sense perjudici del que s'estableix en l'article 29.3 d'aquest decret sobre els referents de l'avaluació en el cas de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

2. Les decisions sobre l'obtenció del títol han de ser adoptades de manera col·legiada per l'equip educatiu de l'alumne o l'alumna. Estes decisions s'han d'adoptar per majoria simple i en cas d'empat cal considerar el vot de qualitat del tutor o tutora del curs.

3. El títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria és únic i s'ha d'expedir sense qualificació.

4. En qualsevol cas, tot l'alumnat ha de rebre, en concloure l'escolarització en l'educació secundària obligatòria, una certificació oficial, d'acord amb els termes establits en l'annex XI, en la qual ha de constar el nombre d'anys cursats i el nivell d'adquisició de les competències clau definides en el perfil d'eixida.

5. L'alumne o l'alumna que, una vegada finalitzat el procés d'avaluació de 4t curs d'educació secundària obligatòria, no haja obtingut el títol i haja superat els límits d'edat establits en l'article 5.1 d'aquest decret, tenint en compte, així mateix, la prolongació excepcional de la permanència en l'etapa que es preveu en els articles 35.4 i 41.6 també d'aquest decret, podrà fer-ho en els dos cursos següents a través de la realització de proves o activitats personalitzades extraordinàries de les matèries que no haja superat. L'organització d'aquestes proves s'haurà d'ajustar al que dispose la conselleria competent en matèria d'educació.

CAPÍTOL II

Documents oficials d'avaluació

Article 43. Documents i informes d'avaluació

D'acord amb el que estableix l'article 30 del Reial decret 217/2022:

1. Els documents oficials d'avaluació són les actes d'avaluació, l'expedient acadèmic, l'historial acadèmic i, si és el cas, l'informe personal per trasllat.

2. Estos documents s'han d'ajustar a les característiques que s'estableixen en este decret.

3. L'historial acadèmic i, si és el cas, l'informe personal per trasllat, es consideren documents bàsics per a garantir la mobilitat de l'alumnat per tot el territori nacional, d'acord amb el que estableix l'article 30.2 del Reial decret 217/2022, de 29 de març.

Article 44. Actes d'avaluació

D'acord amb el que estableix l'article 31 del Reial decret 217/2022:

se podrá prolongar un año el límite de edad al cual se refiere el artículo 4.2 de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo.

7. En los programas de diversificación curricular, las decisiones sobre la permanencia un año más en el programa se tienen que adoptar exclusivamente al finalizar el segundo año del programa.

8. En todo caso, la permanencia en el mismo curso se tiene que planificar de forma que las condiciones curriculares y la enseñanza se adapten a las necesidades del alumnado y estén orientadas a la superación de las dificultades detectadas, así como al avance y la profundización en los aprendizajes ya adquiridos. Estas condiciones se tienen que recoger en un plan específico personalizado con las medidas que se consideran adecuadas para este alumnado.

9. Con carácter general, el alumnado que promoció de curso con alguna materia no superada se tiene que matricular en la optativa Taller de Refuerzo de la materia correspondiente. Sin embargo, el equipo educativo, con el asesoramiento del departamento de orientación educativa y profesional, podrá proponer cualquier otra materia optativa si lo considera más adecuado.

Artículo 42. Titulación

De acuerdo con lo establecido en el artículo 17 del Real decreto 217/2022:

1. Obtendrá el título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria el alumno o alumna que al acabar la educación secundaria obligatoria, según el parecer del equipo educativo, haya logrado las competencias clave establecidas en el perfil de salida, sin perjuicio de lo que se establece en el artículo 29.3 de este decreto sobre los referentes de la evaluación en el caso del alumnado con necesidades educativas especiales.

2. Las decisiones sobre la obtención del título tienen que ser adoptadas de manera colegiada por el equipo educativo del alumno o alumna. Estas decisiones se deben adoptar por mayoría simple y en caso de empate, hay que considerar el voto de calidad del tutor o tutora del curso.

3. El título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria es único y se tiene que expedir sin calificación.

4. En cualquier caso, todo el alumnado debe recibir, al concluir la escolarización en la educación secundaria obligatoria, una certificación oficial, de acuerdo con los términos establecidos en el anexo XI, en la que debe constar el número de años cursados y el nivel de adquisición de las competencias clave definidas en el perfil de salida.

5. El alumno o la alumna que, una vez finalizado el proceso de evaluación de 4.º curso de educación secundaria obligatoria, no haya obtenido el título y haya superado los límites de edad establecidos en el artículo 5.1 de este decreto, teniendo en cuenta, así mismo, la prolongación excepcional de la permanencia en la etapa que se prevé en los artículos 35.4 y 41.6, también de este decreto, podrá hacerlo en los dos cursos siguientes a través de la realización de pruebas o actividades personalizadas extraordinarias de las materias que no haya superado. La organización de estas pruebas se tendrá que ajustar a lo que disponga la conselleria competente en materia de educación.

CAPÍTULO II

Documentos oficiales de evaluación

Artículo 43. Documentos e informes de evaluación

De acuerdo con lo que establece el artículo 30 del Real decreto 217/2022:

1. Los documentos oficiales de evaluación son las actas de evaluación, el expediente académico, el historial académico y, en su caso, el informe personal por traslado.

2. Estos documentos se deben ajustar a las características que se establecen en este decreto.

3. El historial académico y, en su caso, el informe personal por traslado, se consideran documentos básicos para garantizar la movilidad del alumnado por todo el territorio nacional, conforme a lo que establece el artículo 30.2 del Real decreto 217/2022, de 29 de marzo.

Artículo 44. Actas de evaluación

De acuerdo con lo que establece el artículo 31 del Real decreto 217/2022:

1. Les actes d'avaluació s'han d'estendre per a cadascun dels cursos i s'han de tancar després de la finalització del període lectiu. Han de comprendre la relació nominal de l'alumnat que compon el grup juntament amb els resultats de l'avaluació de les matèries i les decisions sobre promoció i permanència.

2. Els resultats de l'avaluació s'han d'expressar en els termes establits en l'article 36.13 d'aquest decret respecte a la qualificació.

3. En el cas dels àmbits que integren diferents matèries, el resultat de l'avaluació s'ha d'expressar a través d'una única qualificació que ha de traslladar-se a cadascuna d'aquestes matèries, sense perjudici dels procediments que puguen establir-se per a mantindre informats de la seua evolució l'alumne o l'alumna i les seues mares, pares, tutores o tutors legals.

4. Les actes d'avaluació han de ser signades per tot el professorat del grup i han de portar el vistiplau del director del centre.

5. Les actes d'avaluació s'han d'ajustar al model que figura en l'annex XII d'aquest decret.

Article 45. Expedient acadèmic

D'acord amb el que estableix l'article 32 del Reial decret 217/2022:

1. L'expedient acadèmic és el document oficial que té la funció de recollir de manera acumulativa els resultats de l'avaluació obtinguts per l'alumnat, així com qualsevol altra informació rellevant.

2. L'expedient acadèmic ha de recollir, juntament amb les dades d'identificació del centre, les de l'alumne o alumna, així com la informació relativa al seu procés d'avaluació. S'ha d'obrir en el moment d'incorporació al centre i ha de recollir, almenys, els resultats de l'avaluació de les matèries, les decisions de promoció i titulació, les mesures de suport educatiu, les adaptacions curriculars que s'hagen adoptat per a l'alumne o alumna i, si és el cas, la data de lliurament de la certificació d'haver conclòs l'escolarització obligatòria a què es refereix l'article 42.4 d'aquest decret.

3. En el cas que hi haja matèries que s'hagen cursat de forma integrada en un àmbit, en l'expedient ha de figurar, juntament amb la denominació d'aquest àmbit, la indicació expressa de les matèries integrades en este.

4. L'expedient acadèmic s'ha d'ajustar al model que figura en l'annex XIII d'aquest decret.

Article 46. Historial acadèmic

D'acord amb el que estableix l'article 33 del Reial decret 217/2022:

1. L'historial acadèmic és el document oficial que reflecteix els resultats de l'avaluació i les decisions relatives al progrés acadèmic de l'alumne al llarg de l'etapa, i té valor acreditatiu dels estudis cursats.

2. L'historial acadèmic ha de portar el vistiplau del director o directora. Com a mínim ha de recollir les dades identificatives de l'alumne o alumna, les matèries o àmbits cursats en cadascun dels anys d'escolarització, les mesures curriculars i organitzatives aplicades, els resultats de l'avaluació, les decisions sobre promoció i permanència, la informació relativa als canvis de centre i les dates en què s'han produït les diferents fites. Ha de figurar, així mateix, la indicació de les matèries que s'han cursat amb adaptacions curriculars significatives.

3. A fi de garantir la mobilitat de l'alumnat, quan diverses matèries hagen sigut cursades integrades en un àmbit, s'ha de fer constar, en l'historial, la qualificació obtinguda en cadascuna. Esta qualificació ha de ser la mateixa que figure en l'expedient per a l'àmbit corresponent.

4. Després de finalitzar l'etapa, l'historial acadèmic s'ha d'entregar als pares, mares, tutors o tutores legals, o al mateix alumne o alumna en cas que siga major d'edat.

5. L'historial acadèmic s'ha d'ajustar al model que figura en l'annex XIV d'aquest decret.

1. Las actas de evaluación se deben extender para cada uno de los cursos, y se deben cerrar después de la finalización del periodo lectivo. Deben comprender la relación nominal del alumnado que compone el grupo, junto con los resultados de la evaluación de las materias y las decisiones sobre promoción y permanencia.

2. Los resultados de la evaluación se deben expresar en los términos establecidos en el artículo 36.13 de este decreto respecto a la calificación.

3. En el caso de los ámbitos que integran diferentes materias, el resultado de la evaluación se debe expresar mediante una única calificación, que debe trasladarse a cada una de estas materias, sin perjuicio de los procedimientos que puedan establecerse para mantener informados de su evolución al alumno o la alumna y a sus madres, padres, tutoras o tutores legales.

4. Las actas de evaluación deben ser firmadas por todo el profesorado del grupo y deben llevar el visto bueno del director o directora del centro.

5. Las actas de evaluación se deben ajustar al modelo que figura en el anexo XII de este decreto.

Artículo 45. Expediente académico

De acuerdo con lo que establece el artículo 32 del Real decreto 217/2022:

1. El expediente académico es el documento oficial que tiene la función de recoger de manera acumulativa los resultados de la evaluación obtenidos por el alumnado, así como cualquier otra información relevante.

2. El expediente académico debe recoger, junto con los datos de identificación del centro, los del alumno o la alumna, así como la información relativa al proceso de evaluación. Se debe abrir en el momento de incorporación al centro y debe recoger, al menos, los resultados de la evaluación de las materias, las decisiones de promoción y titulación, las medidas de apoyo educativo, las adaptaciones curriculares que se hayan adoptado para el alumno o alumna y, en su caso, la fecha de entrega de la certificación de haber concluido la escolarización obligatoria a la que se refiere el artículo 42.4 de este decreto.

3. En el supuesto de que existan materias que hayan sido cursadas de forma integrada en un ámbito, en el expediente debe figurar, junto con la denominación de este ámbito, la indicación expresa de las materias integradas en este.

4. El expediente académico se debe ajustar al modelo que figura en el anexo XIII de este decreto.

Artículo 46. Historial académico

De acuerdo con lo que establece el artículo 33 del Real decreto 217/2022:

1. El historial académico es el documento oficial que refleja los resultados de la evaluación y las decisiones relativas al progreso académico del alumno a lo largo de la etapa, y tiene valor acreditativo de los estudios cursados.

2. El historial académico debe llevar el visto bueno del director o directora. Como mínimo, debe recoger los datos identificativos del alumno o alumna, las materias o ámbitos cursados en cada uno de los años de escolarización, las medidas curriculares y organizativas aplicadas, los resultados de la evaluación, las decisiones sobre promoción y permanencia, la información relativa a los cambios de centro y las fechas en las que se han producido los diferentes hitos. Debe figurar, así mismo, la indicación de las áreas que se han cursado con adaptaciones curriculares significativas.

3. A fin de garantizar la movilidad del alumnado, cuando varias materias hayan sido cursadas integradas en un ámbito, hay que hacer constar, en el historial, la calificación obtenida en cada una de estas. Esta calificación debe ser la misma que figure en el expediente para el ámbito correspondiente.

4. Después de finalizar la etapa, el historial académico se debe entregar a los padres, madres, tutores o tutoras legales, o al mismo alumno o alumna en caso de que fuera mayor de edad.

5. El historial académico se debe ajustar al modelo que figura en el anexo XIV de este decreto.

Article 47. Consell orientador

D'acord amb el que estableix l'article 18 del Reial decret 217/2022:

1. En acabar el 2n curs, el tutor o tutora ha de lliurar als pares, mares, tutors o tutores legals de cada alumne o alumna un consell orientador, d'acord amb els termes establits en l'annex XV d'aquest decret. Este consell ha d'incloure un informe d'adquisició de les competències corresponents, així com una proposta a pares, mares, tutors o tutores legals o, si és el cas, a l'alumne o alumna, de l'opció que es considera més adequada per a continuar la seua formació, que pot incloure la incorporació a un programa de diversificació curricular o a un cicle formatiu de grau bàsic.

2. Igualment, l'alumnat de 4t curs d'educació secundària obligatòria o, si és el cas, en concloure la seua escolarització, ha de rebre un consell orientador individualitzat que incloga una proposta sobre l'opció o opcions acadèmiques, formatives o professionals que es consideren més convenients, d'acord amb els termes establits en l'annex XVI d'aquest decret. Este consell orientador té per objecte que tot l'alumnat trobe una opció adequada per al seu futur formatiu.

3. Quan l'equip educatiu considere que un alumne o alumna, en acabar 3r curs, pugua continuar la seua formació en un cicle formatiu de grau bàsic, s'ha d'elaborar esta proposta per mitjà d'un consell orientador que s'ha d'emetre amb esta única finalitat d'acord amb els termes establits en l'annex XVII d'aquest decret. Este document s'ha de lliurar als pares, mares o tutors o tutores legals en finalitzar el curs acadèmic i dins dels terminis que li permeten la participació en el procés de sol·licitud dels cicles de formació professional.

Article 48. Informe personal per trasllat

D'acord amb el que estableix l'article 34 del Reial decret 217/2022:

1. L'informe personal per trasllat és el document oficial que s'emet en cas de trasllat de l'alumne o alumna a un altre centre i té com a finalitat garantir la continuïtat del procés d'aprenentatge de l'alumnat que es trasllada a un altre centre sense haver conclòs l'etapa o el curs.

2. El centre d'origen ha de remetre este informe al de destinació i a petició d'aquest, juntament amb una còpia de l'historial acadèmic. El centre receptor ha d'obrir l'expedient acadèmic corresponent. La matriculació adquirirà caràcter definitiu una vegada rebuda la còpia de l'historial acadèmic.

3. L'informe personal per trasllat ha de contindre com a mínim els elements següents:

- Els resultats de les avaluacions que s'hagen realitzat.
- L'aplicació, si és el cas, de mesures curriculars i organitzatives.

c) Totes aquelles observacions que es consideren oportunes sobre el progrés general de l'alumne o l'alumna.

4. L'informe personal per trasllat l'ha d'elaborar i signar el tutor o tutora, amb el vistiplau del director o directora, a partir de les dades facilitades per l'equip educatiu que impartisca docència a l'alumne o alumna.

5. L'informe personal per trasllat s'ha d'ajustar al model que figura en l'annex XVIII d'aquest decret.

Article 49. Custòdia i arxiu dels documents d'avaluació

1. Els documents oficials d'avaluació han de romandre al centre i la persona que exercisca les funcions de secretari o secretària és la responsable de custodiar-los, tant en format imprès com en suport electrònic, així com d'emetre els certificats que se sol·liciten. En cas de supressió d'algun centre, les direccions territorials d'educació han d'adoptar les mesures corresponents per a conservar-los o traslladar-los.

2. Tots els documents oficials de l'avaluació s'han de conservar en el centre a la disposició de la inspecció per a possibles comprovacions.

Article 50. Autenticitat, seguretat i confidencialitat

D'acord amb el que estableix l'article 35 del Reial decret 217/2022:

Artículo 47. Consejo orientador

De acuerdo con lo que establece el artículo 18 del Real decreto 217/2022:

1. Al finalizar el 2.º curso, el tutor o tutora debe entregar un consejo orientador a los padres, madres, tutores o tutoras legales de cada alumno o alumna, de acuerdo con los términos establecidos en el anexo XV de este decreto. Este consejo debe incluir un informe de adquisición de las competencias correspondientes, así como una propuesta a padres, madres, tutores o tutoras legales o, en su caso, al alumno o alumna, de la opción que se considera más adecuada para continuar su formación, que puede incluir la incorporación a un programa de diversificación curricular o a un ciclo formativo de grado básico.

2. Igualmente, el alumnado de 4.º curso de educación secundaria obligatoria o, en su caso, al concluir su escolarización, debe recibir un consejo orientador individualizado que incluya una propuesta sobre la opción u opciones académicas, formativas o profesionales que se consideran más convenientes conforme a los términos establecidos en el anexo XVI de este decreto. Este consejo orientador tiene por objeto que todo el alumnado encuentre una opción adecuada para su futuro formativo.

3. Cuando el equipo educativo considere que un alumno o alumna, al acabar 3.º curso, pueda continuar su formación en un ciclo formativo de grado básico, hay que elaborar esta propuesta mediante un consejo orientador, que se debe emitir con esta única finalidad, conforme a los términos establecidos en el anexo XVII de este decreto. Este documento se debe entregar a los padres, madres o tutores o tutoras legales al finalizar el curso académico y dentro de los plazos que le permitan la participación en el proceso de solicitud de los ciclos de formación profesional.

Artículo 48. Informe personal por traslado

De acuerdo con lo que establece el artículo 34 del Real decreto 217/2022:

1. El informe personal por traslado es el documento oficial que se emite en caso de traslado del alumno o alumna a otro centro, y tiene como finalidad garantizar la continuidad del proceso de aprendizaje del alumnado que se traslade a otro centro sin haber concluido la etapa o el curso.

2. El centro de origen debe remitir este informe al centro de destino y a petición de este, junto con una copia del historial académico. El centro receptor debe abrir el correspondiente expediente académico. La matriculación adquirirá carácter definitivo una vez recibida la copia del historial académico.

3. El informe personal por traslado debe contener, como mínimo, los elementos siguientes:

- Los resultados de las evaluaciones que se hayan realizado.
- La aplicación, si procede, de medidas curriculares y organizativas.

c) Todas aquellas observaciones que se consideren oportunas sobre el progreso general del alumno o la alumna.

4. El informe personal por traslado debe elaborarlo y firmarlo el tutor o tutora, con el visto bueno del director o directora, a partir de los datos facilitados por el equipo educativo que imparta docencia al alumno o alumna.

5. El informe personal por traslado se debe ajustar al modelo que figura en el anexo XVIII de este decreto.

Artículo 49. Custodia y archivo de los documentos de evaluación

1. Los documentos oficiales de evaluación deben permanecer en el centro, y la persona que ejerza las funciones de secretario o secretaria es la responsable de custodiarlos, tanto en formato impreso como en soporte electrónico, así como de emitir las certificaciones que se soliciten. En el caso de supresión de algún centro, las direcciones territoriales de Educación deben adoptar las medidas correspondientes para conservarlos o trasladarlos.

2. Todos los documentos oficiales de la evaluación se deben conservar en el centro, a disposición de la inspección para posibles comprobaciones.

Artículo 50. Autenticidad, seguridad y confidencialidad

De acuerdo con lo que establece el artículo 35 del Real decreto 217/2022:

1. El director o directora, com a responsable de totes les activitats acadèmiques del centre, ha de visar amb la seua signatura els documents oficials.

2. Respecte a l'obtenció de les dades personals de l'alumnat, a la cessió d'aquestes d'uns centres a uns altres i a la seua seguretat i confidencialitat, cal ajustar-se a les disposicions de la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal i, en tot cas, al que s'estableix en la disposició adicional vint-i-tresena de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

3. Els documents oficials d'avaluació i els seus procediments de validació descrits en els apartats anteriors poden ser substituïts pels seus equivalents realitzats per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, sempre que en quede garantida l'autenticitat, integritat i conservació i es complisquen les garanties i els requisits establits per la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, per la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i per la normativa que les desplega.

4. L'expedient electrònic ha d'estar constituït, almenys, per les dades contingudes en els documents oficials d'avaluació, i ha de complir el que s'estableix en el Reial decret 4/2010, de 8 de gener, pel qual es regula l'Esquema Nacional d'Interoperabilitat en l'àmbit de l'administració electrònica.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Ensenyaments de religió

D'acord amb el que estableix la disposició adicional primera del Reial decret 217/2022:

1. Els ensenyaments de religió s'han d'incloure en l'educació secundària obligatòria, d'acord amb el que s'estableix en la disposició adicional segona de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

2. Els centres han de garantir que, en el període de matrícula, els alumnes i les alumnes majors d'edat i els pares, mares, tutors o tutores de l'alumnat menor d'edat puguen manifestar si volen cursar o no ensenyaments de religió.

3. La determinació del currículum de l'ensenyament de religió catòlica i de les diferents confessions religioses amb les quals l'Estat ha subscrit acords de cooperació en matèria educativa serà competència, respectivament, de la jerarquia eclesial i de les autoritats religioses corresponents.

4. Per a l'alumnat que curse ensenyaments de religió:

a) L'avaluació de l'ensenyament de la religió s'ha de realitzar en els mateixos termes i amb els mateixos efectes que la de les altres matèries de l'etapa. L'avaluació dels ensenyaments de les diferents confessions religioses s'ha d'ajustar al que s'estableix en els acords de cooperació subscrits per l'Estat.

b) Amb la finalitat de garantir el principi d'igualtat i la lliure concurrència entre tot l'alumnat, les qualificacions que s'hagen obtingut en l'avaluació dels ensenyaments de religió no s'han de computar en les convocatòries en què hagen d'entrar en concurrència els expedients acadèmics ni quan calga acudir a estos a l'efecte d'admissió dels i les alumnes per a realitzar una selecció entre els sol·licitants.

5. Per a l'alumnat que no curse ensenyaments de religió:

a) Els centres educatius han de disposar les mesures organitzatives per a atendre este alumnat, sense que s'establisca cap matèria amb caràcter alternatiu.

b) Esta atenció educativa ha d'estar enfocada de manera que es dirigeixen al desenvolupament dels elements transversals de les competències a través de la realització de projectes significatius i rellevants i de la resolució col·laborativa de problemes, reforçant l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat. En tot cas, les activitats proposades han d'anar dirigides a reforçar els aspectes més transversals del currículum, afavorint la interdisciplinarietat i la connexió entre els diferents sabers.

c) Les activitats a què es refereix este apartat en cap cas han de comportar l'aprenentatge de continguts curriculars associats al coneixement del fet religiós ni a qualsevol matèria de l'etapa.

1. El director o directora, como responsable de todas las actividades académicas del centro, debe visar con su firma los documentos oficiales.

2. Por lo que respecta a la obtención de los datos personales del alumnado, a la cesión de estos de unos centros a otros y a la seguridad y confidencialidad de estos, hay que ajustarse a lo que dispone la legislación vigente en materia de protección de datos de carácter personal y, en todo caso, a lo que establece la disposición adicional vigesimotercera de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo.

3. Los documentos oficiales de evaluación y los procedimientos de validación descritos en los apartados anteriores pueden ser sustituidos por sus equivalentes realizados por medios electrónicos, informáticos o telemáticos, siempre que quede garantizada su autenticidad, integridad y conservación, y se cumplan las garantías y los requisitos establecidos por la Ley orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y Garantía de los Derechos Digitales, por la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del procedimiento administrativo común de las administraciones públicas, y por la normativa que las desarrolle.

4. El expediente electrónico debe estar constituido al menos por los datos contenidos en los documentos oficiales de evaluación, y debe cumplir lo que establece el Real decreto 4/2010, de 8 de enero, por el que se regula el Esquema Nacional de Interoperabilidad en el ámbito de la Administración electrónica.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Primera. Enseñanzas de religión

De acuerdo con lo que establece la disposición adicional primera del Real decreto 217/2022:

1. Las enseñanzas de religión se incluirán en la educación secundaria obligatoria, conforme a lo que establece la disposición adicional segunda de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de educación.

2. Los centros deben garantizar que, en el periodo de matrícula, el alumnado mayor de edad y los padres, madres, tutores o tutoras del alumnado menor de edad puedan manifestar si quieren cursar o no enseñanzas de religión.

3. La determinación del currículo de la enseñanza de religión católica y de las diferentes confesiones religiosas con las que el Estado ha suscrito acuerdos de cooperación en materia educativa será competencia, respectivamente, de la jerarquía eclesial y de las autoridades religiosas correspondientes.

4. Para el alumnado que curse enseñanzas de religión:

a) La evaluación de la enseñanza de la Religión se debe realizar en los mismos términos y con los mismos efectos que la de las materias de la etapa. La evaluación de la enseñanza de las diferentes confesiones religiosas se debe ajustar a lo que establecen los acuerdos de cooperación subscritos por el Estado.

b) Con el fin de garantizar el principio de igualdad y la libre concurrència entre todo el alumnado, las calificaciones que se hayan obtenido en la evaluación de las enseñanzas de religión no hay que computarlas en las convocatorias en las que deban entrar en concurrència los expedientes académicos ni cuando haya que acudir a estos a efectos de admisión del alumnado para realizar una selección entre los solicitantes.

5. Para el alumnado que no curse enseñanzas de religión:

a) Los centros educativos deben disponer de las medidas organizativas para atender a este alumnado, sin que se establezca ninguna materia con carácter alternativo.

b) Esta atención educativa debe estar enfocada de manera que se dirige al desarrollo de los elementos transversales de las competencias a través de la realización de proyectos significativos y relevantes y de la resolución colaborativa de problemas, en los que se refuerce la autoestima, la autonomía, la reflexión y la responsabilidad. En todo caso, las actividades propuestas deben estar dirigidas a reforzar los aspectos más transversales del currículo, para favorecer la interdisciplinarietat y la conexión entre los diferentes saberes.

c) Las actividades a las que se refiere este apartado en ningún caso deben comportar el aprendizaje de contenidos curriculares asociados al conocimiento de lo religioso ni a cualquier materia de la etapa.

Segunda. Calendari escolar

La conselleria competent en matèria d'educació ha de publicar anualment el calendari escolar previst per a cada curs acadèmic.

Tercera. Adscripció de les matèries optatives a les especialitats docents

1. El professorat funcionari, preferentment amb destinació definitiva en el centre, que pertanga al cos de catedràtics d'ensenyament secundari i al cos de professors d'ensenyament secundari, pot impartir les matèries optatives de l'educació secundària obligatòria. L'adscripció de les matèries optatives a què fan referència els articles 10 i 12 d'aquest decret s'ha d'ajustar a la graella següent.

Segunda. Calendario escolar

La conselleria competente en materia de educación debe publicar anualmente el calendario escolar previsto para cada curso académico.

Tercera. Adscripción de las materias optativas a las especialidades docentes

1. El profesorado funcionario, preferentemente con destino definitivo en el centro, que pertenezca al cuerpo de catedráticos de enseñanza secundaria y en el cuerpo de profesores de enseñanza secundaria, puede impartir las materias optativas de la educación secundaria obligatoria. La adscripción de las materias optativas a que hacen referencia los artículos 10 y 12 de este decreto se tiene que ajustar a la parrilla siguiente.

Matèries optatives de l'educació secundària obligatòria <i>Materias optativas de la educación secundaria obligatoria</i>	Especialitats <i>Especialidades</i>
Arts Escèniques <i>Artes Escénicas</i>	Castellà <i>Castellano</i>
	Educació Física <i>Educación Física</i>
	Grec <i>Griego</i>
	Llatí <i>Latín</i>
	Llengua Estrangera <i>Lengua Extranjera</i>
	Música
	Valencià <i>Valenciano</i>
Competència Comunicativa Oral en Primera Llengua Estrangera <i>Competencia Comunicativa Oral en Primera</i> <i>Llengua Estrangera</i>	Llengua estrangera corresponent <i>Lengua extranjera correspondiente</i>
Creativitat Musical <i>Creatividad Musical</i>	Música
Cultura Clàssica <i>Cultura Clásica</i>	Grec <i>Griego</i>
	Llatí <i>Latín</i>
Emprenedoria Social i Sostenible <i>Emprendedurismo Social y Sostenible</i>	Administració d'Empreses <i>Administración de Empresas</i>
	Economia <i>Economía</i>
	Formació i Orientació Laboral <i>Formación y Orientación Laboral</i>
	Organització i Gestió Comercial <i>Organización y Gestión Comercial</i>
	(s'ha de seguir l'ordre de prelación següent: d'Economia, Formació i Orientació Laboral, Administració d'Empreses i Organització i Gestió Comercial) <i>(se seguirá el orden de prelación siguiente: Economía, Formación y Orientación Laboral, Administración de Empresas y Organización y Gestión Comercial)</i>
Filosofia <i>Filosofía</i>	Filosofia <i>Filosofía</i>

Laboratori d'Arts Escèniques <i>Laboratorio de Artes Escénicas</i>	Castellà <i>Castellano</i>
	Educació Física <i>Educación Física</i>
	Grec <i>Griego</i>
	Llatí <i>Latín</i>
	Llengua Estrangera <i>Lengua Extranjera</i>
	Música
	Valencià <i>Valenciano</i>
Laboratori de Creació Audiovisual <i>Laboratorio de Creación Audiovisual</i>	Dibuix <i>Dibujo</i>
Programació, Intel·ligència Artificial i Robòtica I i II <i>Programación, Inteligencia Artificial y Robótica I y II</i>	Informàtica <i>Informática</i>
	Tecnologia <i>Tecnología</i>
Segona Llengua Estrangera <i>Segunda Lengua Extranjera</i>	Llengua estrangera corresponent <i>Lengua extranjera correspondiente</i>
Taller d'Economia / <i>Taller de Economía</i>	Administració d'Empreses <i>Administración de Empresas</i>
	Economia <i>Economía</i>
	Formació i Orientació Laboral <i>Formación y Orientación Laboral</i>
	Organització i Gestió Comercial <i>Organización y Gestión Comercial</i>
	(s'ha de seguir l'ordre de prelación següent: d'Economia, Formació i Orientació Laboral, Administració d'Empreses i Organització i Gestió Comercial) <i>(se seguirá el orden de prelación siguiente: Economía, Formación y Orientación Laboral, Administración de Empresas y Organización y Gestión Comercial)</i>
Taller de Relacions Digitals Responsables <i>Taller de Relaciones Digitales Responsables</i>	Informàtica <i>Informática</i>

Quant a les matèries optatives Tallers de Reforç i Tallers d'Aprofundiment, han de ser impartides pel professorat que puga impartir les seues matèries de referència.

2. La conselleria competent en matèria d'educació pot autoritzar adscripcions d'altres especialitats a les matèries optatives indicades en la graella anterior sempre que posseïsquen formació en la matèria i sense perjudici de la preferència que, per a impartir estes matèries, tenen els professors i professores de les especialitats indicades en la graella.

3. En el cas del professorat dels centres privats, les matèries optatives poden ser impartides pel professorat que reunisca els requisits de formació inicial per a impartir qualsevol de les matèries adscrites a l'especialitat a què pertany l'optativa d'acord amb la graella anterior i

En cuanto a las materias optativas Talleres de Refuerzo y Talleres de Profundización, deben ser impartidas por el profesorado que pueda impartir sus materias de referencia.

1. La conselleria competente en materia de educación podrá autorizar adscripciones de otras especialidades a las materias optativas indicadas en la tabla anterior, siempre que reúnan formación en la materia y sin perjuicio de la preferencia que, para impartir estas materias, tiene el profesorado de las especialidades indicadas en la tabla.

2. En el caso del profesorado de los centros privados, las materias optativas pueden ser impartidas por el profesorado que reúna los requisitos de formación inicial para impartir cualquiera de las materias adscritas a la especialidad a la que pertenece la optativa, de acuerdo

en base a la normativa vigent que estableix les especialitats dels cossos docents d'ensenyament secundari.

Quarta. Condicions de formació inicial per al professorat dels centres privats per a la impartició de la matèria Valencià: Llengua i Literatura

Per a fer classe de la matèria Valencià: Llengua i Literatura en educació secundària obligatòria i batxillerat en un centre privat o concertat cal acreditar estar en possessió dels requisits de formació següents:

1. Estar en possessió d'una llicenciatura de l'àrea d'humanitats o qualsevol títol oficial de grau de la branca de coneixement d'arts i humanitats.
2. Acreditar una qualificació específica adequada per mitjà del certificat de nivell C1 de coneixements de valencià.
3. Tindre la formació pedagògica i didàctica a què fa referència l'article 100.2 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, modificada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre.

Cinquena. Condicions de formació inicial per al professorat dels centres privats per a exercir la funció d'orientació

1. Per a desenvolupar la funció d'orientació educativa en centres privats de la Comunitat Valenciana és necessari acreditar els requisits establits en l'article 5 del Reial decret 860/2010, de 2 de juliol, pel qual es regulen les condicions de formació inicial del professorat dels centres privats per a exercir la docència en els ensenyaments d'educació secundària obligatòria o de batxillerat.
2. Amb la finalitat de regular la formació establida en l'article 5.2 del Reial decret 860/2010, de 2 de juliol, així com de garantir la qualitat dels ensenyaments d'educació secundària obligatòria i batxillerat, per exercir funcions d'orientació educativa als centres educatius privats ubicats en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana, s'ha de posseir una llicenciatura o un grau i a més aportar qualsevol màster oficial els ensenyaments del qual estiguen relacionats amb l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de la diversitat funcional.

No obstant això, les persones que posseïsquen la titulació de grau en Pedagogia o grau en Psicologia no han d'aportar la formació de màster oficial establida en l'apartat anterior per a exercir les funcions d'orientació educativa en educació secundària obligatòria i en batxillerat en centres privats.

Sisena. Educació de persones adultes

1. Avaluació de la formació bàsica de les persones adultes
L'avaluació de les persones participants en la formació bàsica de les persones adultes, fins que no es desplegue la normativa reguladora d'aquests ensenyaments, s'ha d'ajustar al que disposa l'article 32 de l'Ordre 38/2017, de 4 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'avaluació en educació secundària obligatòria, en batxillerat i en els ensenyaments de l'educació de les persones adultes a la Comunitat Valenciana, excepte el punt 6.2, i la normativa bàsica reguladora d'aquests ensenyaments, així com a allò que es detalla a continuació:

- a) L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat que cursa els ensenyaments de la formació bàsica de les persones adultes, cicles I i II, ha de ser contínua, formativa, integradora i participativa. Així mateix, l'avaluació ha de tindre en compte el context, les formes d'accés al sistema i els diferents ritmes d'aprenentatge de cada persona adulta i, en cas que en tinga, el pla d'actuació personalitzat.
- b) La superació d'algun dels nivells del cicle II corresponents a cadascun dels tres àmbits tindrà validesa en tot l'Estat.
- c) En finalitzar cada curs, els centres de formació de persones adultes han de programar una única avaluació final per als tres nivells del cicle I i per als dos nivells del cicle II.

2. Documents oficials d'avaluació de la formació bàsica de les persones adultes

Fins que no es desplegue la normativa reguladora d'aquests ensenyaments, els documents oficials d'avaluació de la formació bàsica de persones adultes d'actes d'avaluació del cicle I i de resultats de l'avaluació seran els documents regulats en l'Ordre 38/2017, de 4 d'octubre, concretament els annexos XIII.A, XIII.B i XIV. I, els documents d'acta

con la tabla anterior y en base a la normativa vigente que establece las especialidades de los cuerpos docentes de Enseñanza Secundaria.

Cuarta. Condiciones de formación inicial para el profesorado de los centros privados para la impartición de la materia Valenciano: Lengua y Literatura

Para dar clase de la materia Valenciano: Lengua y Literatura en educación secundaria obligatoria y bachillerato en un centro privado o concertado, hay que acreditar estar en posesión de los siguientes requisitos de formación:

1. Estar en posesión de una licenciatura del área de Humanidades o cualquier título oficial de grado de la rama de conocimiento de Artes y Humanidades.
2. Acreditar una calificación específica adecuada mediante el certificado de nivel C1 de conocimientos de valenciano.
3. Tener la formación pedagógica y didáctica a la que hace referencia el artículo 100.2 de la Ley orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de educación, modificada por la Ley orgánica 3/2020, de 29 de diciembre.

Quinta. Condiciones de formación inicial para el profesorado de los centros privados para ejercer la función de orientación

1. Para desarrollar la función de orientación educativa en centros privados de la Comunitat Valenciana, es necesario acreditar los requisitos establecidos en el artículo 5 del Real decreto 860/2010, de 2 de julio, por el que se regulan las condiciones de formación inicial del profesorado de los centros privados para ejercer la docencia en las enseñanzas de educación secundaria obligatoria o de bachillerato.
2. Con el fin de regular la formación establecida en el artículo 5.2 del Real decreto 860/2010, de 2 de julio, así como de garantizar la calidad de las enseñanzas de educación secundaria obligatoria y bachillerato, para ejercer funciones de orientación educativa en los centros educativos privados ubicados en el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana, hay que poseer una licenciatura o un grado y, además, aportar cualquier máster oficial cuyas enseñanzas estén relacionadas con el alumnado con necesidades educativas especiales derivadas de la diversidad funcional.

No obstante, las personas que posean la titulación de grado en Pedagogía o grado en Psicología no deberán aportar la formación de máster oficial establecida en el apartado anterior para ejercer las funciones de orientación educativa en educación secundaria obligatoria y en bachillerato en centros privados.

Sexta. Educación de personas adultas

1. Evaluación de la formación básica de las personas adultas
La evaluación de las personas participantes de la formación básica de las personas adultas, hasta que no se desarrolle la normativa reguladora de estas enseñanzas, se debe ajustar a lo que dispone el artículo 32 la Orden 38/2017, de 4 de octubre, de la Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte, por la cual se regula la evaluación en educación secundaria obligatoria, en bachillerato y en las enseñanzas de la educación de las personas adultas en la Comunitat Valenciana, excepto el punto 6.2, y la normativa básica reguladora de estas enseñanzas, así como a lo que se detalla a continuación:

- a) La evaluación del proceso de aprendizaje del alumnado que cursa las enseñanzas de la formación básica de las personas adultas, ciclo I y II, debe ser continua, formativa, integradora y participativa. Así mismo, la evaluación debe tener en cuenta el contexto, las formas de acceso al sistema y los diferentes ritmos de aprendizaje de cada persona adulta y, en su caso, el plan de actuación personalizado.
- b) La superación de alguno de los niveles del ciclo II correspondientes a cada uno de los tres ámbitos tendrá validez en todo el Estado.
- c) Al finalizar cada curso, los centros de formación de personas adultas deben programar una única evaluación final para los tres niveles del ciclo I y para los dos niveles del ciclo II.

2. Documentos oficiales de evaluación de la formación básica de las personas adultas

Hasta que no se desarrolle la normativa reguladora de estas enseñanzas, los documentos oficiales de evaluación de la formación básica de personas adultas de actas de evaluación del ciclo I y de resultados de la evaluación, serán los documentos regulados en la Orden 38/2017, de 4 de octubre, concretamente los anexos XIII.A, XIII.B y XIV. Y

d'avaluació del cicle II i el certificat d'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria seran els que figuren als annexos XIX i XX d'aquest decret, respectivament.

Les actes d'avaluació s'han d'estendre per als tres nivells del cicle I i per als dos nivells del cicle II de la formació bàsica de les persones adultes i s'han de tancar després de la finalització del període lectiu.

3. Títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria i càlcul de la nota mitjana

La titulació de graduat o graduada en educació secundària obligatòria de les persones participants de la formació de persones adultes, fins a la nova regulació específica d'aquests ensenyaments, s'ha de realitzar d'acord amb el que s'estableix a continuació:

a) La superació de tots els àmbits, del segon nivell del cicle II de la formació bàsica de les persones adultes dona dret a l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.

b) Així mateix, l'equip educatiu pot proposar per a l'expedició del títol de graduat en educació secundària obligatòria aquelles persones que, fins i tot sense haver superat algun dels àmbits, es considere que han aconseguit globalment els objectius generals de la formació bàsica de les persones adultes. En esta decisió es tindran en compte la progressió de l'aprenentatge realitzat per la persona adulta i les possibilitats formatives i d'integració en l'activitat acadèmica i laboral de cada alumne o alumna.

c) Les decisions sobre l'obtenció del títol han de ser adoptades de manera col·legiada, en la sessió d'avaluació final, per l'equip educatiu de l'alumne o l'alumna. Estes decisions s'han de prendre per majoria simple i en cas d'empat cal considerar el vot de qualitat del tutor o tutora del grup.

d) El títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria és únic i s'ha d'expedir sense qualificació.

e) Les persones participants que cursen el segon nivell del cicle II de la formació bàsica de les persones adultes han de rebre un certificat oficial, d'acord amb l'annex XIV de l'Ordre 38/2017, de 4 d'octubre, en què han de constar les qualificacions obtingudes en els diferents mòduls formatius. Esta acreditació ha de figurar en l'expedient i ha de ser estesa pel secretari o secretària del centre, amb el vistiplau del director o directora.

f) A més, les persones participants proposades per a l'expedició del títol de graduat en Educació Secundària rebran un certificat d'estudis acreditatiu de la seua obtenció, que té com a model l'annex XX d'aquest decret. Esta acreditació, que figurarà en el seu expedient, l'ha d'estendre el secretari o secretària del centre, amb el vistiplau del director o directora.

g) La qualificació final de la formació bàsica de les persones adultes equivaldrà al càlcul resultant de la mitjana aritmètica, expressada en una escala d'1 a 10 amb dos decimals, arrodonida a la centèsima i, en cas d'equidistància, a la superior, de les qualificacions numèriques obtingudes en cadascun dels mòduls formatius cursats o convalidats del segon nivell del cicle II de la formació bàsica de les persones adultes. Per al càlcul de la nota mitjana, en cada mòdul s'aplicaran els valors numèrics corresponents als termes en què s'ha expressat la qualificació d'acord amb el que estableix l'article 34.3 de l'Ordre 38/2017, de 4 d'octubre. En cas que no hi haja constància d'aquest valor, es consignarà el valor numèric inferior que corresponga a cada terme.

4. Proves lliures per a l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria:

a) La Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, en l'àmbit de les seues competències, organitza periòdicament proves perquè les persones majors de diu anys puguen obtenir directament el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria, en què es comprova l'assoliment de les competències bàsiques i els objectius d'etapa. Estes proves s'organitzen basant-se en els tres àmbits de coneixement d'aquests ensenyaments.

b) La Conselleria d'Educació, Cultura i Esport ha de garantir que estes proves compten amb les mesures d'accessibilitat universal i les adaptacions que requereisca tot l'alumnat amb necessitats educatives especials.

los documentos de acta de evaluación del ciclo II y el certificado de obtención del título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria serán los que figuran en los anexos XIX y XX de este decreto, respectivamente.

Las actas de evaluación se deben extender para los tres niveles del ciclo I y para los dos niveles del ciclo II de la formación básica de las personas adultas, y se deben cerrar después de la finalización del periodo lectivo.

3. Título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria, y cálculo de la nota media

La titulación de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria de las personas que participan en la formación de personas adultas, hasta la nueva regulación específica de estas enseñanzas, se debe realizar de acuerdo con lo establecido a continuación:

a) La superación de todos los ámbitos del segundo nivel del ciclo II de la formación básica de las personas adultas da derecho a la obtención del título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria.

b) Así mismo, el equipo educativo podrá proponer, para la expedición del título de Graduado en educación secundaria obligatoria, a aquellas personas que, incluso no habiendo superado alguno de los ámbitos, se considere que han conseguido globalmente los objetivos generales de la formación básica de las personas adultas. En esta decisión se tendrán en cuenta la progresión del aprendizaje realizado por la persona adulta y las posibilidades formativas y de integración en la actividad académica y laboral de cada alumno o alumna.

c) Las decisiones sobre la obtención del título deben ser adoptadas de manera colegiada, en la sesión de evaluación final, por el equipo educativo del alumno o la alumna. Estas decisiones se deben adoptar por mayoría simple, y en caso de empate habrá que considerar el voto de calidad del tutor o tutora del grupo.

d) El título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria es único y se debe expedir sin calificación.

e) Las personas participantes que cursan el segundo nivel del ciclo II de la formación básica de las personas adultas deben recibir un certificado oficial, de acuerdo con el anexo XIV de la Orden 38/2017, de 4 de octubre, en el que deben constar las calificaciones obtenidas en los diferentes módulos formativos. Esta acreditación debe figurar en el expediente y la debe extender el secretario o secretaria del centro, con el visto bueno del director o la directora.

f) Además, las personas participantes propuestos para la expedición del título de graduado en educación secundaria recibirán un certificado de estudios acreditativo de su obtención, que tiene como modelo el anexo XX de este decreto. Esta acreditación, que deberá figurar en su expediente, la extenderá el secretario o secretaria del centro, con el visto bueno del director o la directora.

g) La calificación final de la formación básica de las personas adultas equivaldrá al cálculo resultante de la media aritmética, expresada en una escala de 1 a 10 con dos decimales, redondeada a la centésima y, en el caso de equidistancia, a la superior, de las calificaciones numéricas obtenidas en cada uno de los módulos formativos cursados o convalidados del segundo nivel del ciclo II de la formación básica de las personas adultas. Para el cálculo de la nota media, en cada módulo se deberán aplicar los valores numéricos correspondientes a los términos en los que se ha expresado la calificación, de acuerdo con lo que establece el artículo 34.3 la Orden 38/2017, de 4 de octubre. En caso de que no haya constancia de este valor, se consignará el valor numérico inferior que corresponda a cada término.

4. Pruebas libres para la obtención del título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria

a) La Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, en el ámbito de sus competencias, organiza periódicamente pruebas para que las personas mayores de dieciocho años puedan obtener directamente el título de graduado o graduada en educación secundaria obligatoria, en las que se comprueba el logro de las competencias básicas y los objetivos de etapa. Estas pruebas se organizan basándose en los tres ámbitos de conocimiento de estas enseñanzas.

b) La Conselleria de Educación, Cultura y Deporte debe garantizar que estas pruebas cuentan con las medidas de accesibilidad universal y las adaptaciones que requiera todo el alumnado con necesidades educativas especiales.

Setena. Premis extraordinaris

Els requisits de participació en els premis extraordinaris d'educació secundària obligatòria a partir del curs 2022-2023 s'han d'ajustar al que determine la conselleria competent en matèria d'educació.

Huitena. Obligacions administratives dels centres de titularitat privada

1. Els centres de titularitat privada que imparteixen ensenyaments d'educació secundària obligatòria, en qüestions d'avaluació, promoció i titulació, han de fer ús de l'aplicació Innovació Tecnològica Administrativa per a Centres i Alumnat (ITACA), que la conselleria competent en matèria d'educació posa a l'abast dels centres educatius.

2. Així mateix, els centres de titularitat privada estan obligats a elaborar els documents per a la gestió de l'avaluació que figuren en este decret, així com lliurar dins del termini establert i en la forma escaient als centres públics a què es troben adscrits la documentació corresponent sobre avaluació i expedició de títols.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. Currículum de segon i quart curs per al curs escolar 2022-2023

El currículum i l'ordenació general de 2n i 4t curs d'educació secundària obligatòria per al curs escolar 2022-2023 s'han de regir pel que s'estableix en el Decret 87/2015, de 5 de juny, pel qual s'estableix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'educació secundària obligatòria i del batxillerat a la Comunitat Valenciana.

Segona. Documents d'avaluació de segon i quart curs per al curs escolar 2022-2023

Els documents d'avaluació de segon i quart curs d'educació secundària obligatòria per al curs escolar 2022-2023 seran els establerts en el capítol V de l'Ordre 38/2017, de 4 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'avaluació en educació secundària obligatòria, en batxillerat i en els ensenyaments d'educació de les Persones Adultes a la Comunitat Valenciana.

Tercera. Normativa transitòria per a l'educació de persones adultes

En relació amb l'aplicabilitat de la normativa específica relativa als ensenyaments d'educació de persones adultes:

1. Fins a l'entrada en vigor de les modificacions introduïdes en el currículum i l'organització de l'educació bàsica de les persones adultes establides en la disposició addicional tercera del Reial decret 217/2022, de 29 de març, continuarà aplicant-se el Decret 220/1999, de 23 de novembre, del Govern Valencià, pel qual es regulen els programes formatius que figuren en la Llei 1/1995, de 20 de gener, de la Generalitat Valenciana, de formació de les persones adultes, i s'estableix el currículum dels programes d'alfabetització i programes per a adquirir i actualitzar la formació bàsica de les persones adultes fins a l'obtenció del títol de graduat en educació secundària a la Comunitat Valenciana, i l'Ordre de 14 de juny de 2000, de la Conselleria de Cultura i Educació, per la qual es regula la implantació dels programes formatius dirigits a la formació de persones adultes establits en els annexos I i III del Decret 220/1999, de 23 de novembre, del Govern Valencià, i per la qual es dicten instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres públics de formació de persones adultes de la Comunitat Valenciana.

2. Fins a la publicació de la normativa específica d'aquests ensenyaments, l'avaluació, promoció i titulació de les persones participants que cursen la formació bàsica de persones adultes es realitzarà, d'acord amb l'Ordre 38/2017, de 4 d'octubre, en tot allò que no contradiga la disposició addicional sisena d'aquest decret.

Quarta. Proves lliures per a l'obtenció del títol de graduat en educació secundària obligatòria

Les proves perquè les persones majors de diu anys puguin obtenir directament el títol de graduat en educació secundària obligatòria,

Séptima. Premios extraordinarios

Los requisitos de participación en los premios extraordinarios de educación secundaria obligatoria, a partir del curso 2022-2023, se deberán ajustar a lo que determine la conselleria competente en materia de educación.

Octava. Obligaciones administrativas de los centros de titularidad privada

1. Los centros de titularidad privada que imparten enseñanzas de educación secundaria obligatoria, en cuestiones de evaluación, promoción y titulación, deberán utilizar la aplicación Innovación Tecnológica Administrativa para Centros y Alumnado (ITACA) que la conselleria competente en materia de educación pone al alcance de los centros educativos.

2. Así mismo, los centros de titularidad privada están obligados a elaborar los documentos para la gestión de la evaluación que figuran en este decreto, así como a entregar, en tiempo y forma, a los centros públicos a los que están adscritos, la documentación correspondiente sobre evaluación y expedición de títulos.

DISPOSICIONES TRANSITORIAS

Primera. Currículo de segundo y cuarto curso para el curso escolar 2022-2023

El currículo y la ordenación general de 2.º y 4.º curso de educación secundaria obligatoria para el curso escolar 2022-2023 se debe regir por lo establecido en el Decreto 87/2015, de 5 de junio, por el cual se establece el currículo y se desarrolla la ordenación general de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato en la Comunitat Valenciana.

Segunda. Documentos de evaluación de segundo y cuarto curso para el curso escolar 2022-2023

Los documentos de evaluación de segundo y cuarto curso de educación secundaria obligatoria para el curso escolar 2022-2023 serán los establecidos en el capítulo V de la Orden 38/2017, de 4 de octubre, de la Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte, por la cual se regula la evaluación en Educación Secundaria Obligatoria, en Bachillerato y en las enseñanzas de Educación de las Personas Adultas en la Comunitat Valenciana.

Tercera. Normativa transitòria para la educación de personas adultas

Con relación a la aplicabilidad de la normativa específica relativa a las enseñanzas de educación de personas adultas:

1. Hasta la entrada en vigor de las modificaciones introducidas en el currículo y la organización de la educación básica de las personas adultas establecidas en la disposición adicional tercera del Real decreto 217/2022, de 29 de marzo, continuará aplicándose el Decreto 220/1999, de 23 de noviembre, del Govern Valencià, por el que se regulan los programas formativos que figuran en la Ley 1/1995, de 20 de enero, de la Generalitat Valenciana, de formación de las personas adultas, y se establece el currículo de programas de alfabetización y programas para adquirir y actualizar la formación básica de las personas adultas hasta la obtención del título de graduado en educación secundaria en la Comunitat Valenciana, así como la Orden de 14 de junio de 2000, de la Conselleria de Cultura y Educación, por la que se regula la implantación de los programas formativos dirigidos a la formación de personas adultas establecidos en los anexos I y III del Decreto 220/1999, de 23 de noviembre, del Govern Valencià, y por la que se dictan instrucciones para la organización y el funcionamiento de los centros públicos de formación de personas adultas de la Comunitat Valenciana.

2. Hasta la publicación de la normativa específica de estas enseñanzas, la evaluación, promoción y titulación de las y los participantes que cursan la formación básica de personas adultas, se realizará de acuerdo con la Orden 38/2017, de 4 de octubre, en todo lo que no contradiga la disposición adicional sexta de este decreto.

Cuarta. Pruebas libres para la obtención del título de graduado en educación secundaria obligatoria

Las pruebas para que las personas mayores de dieciocho años puedan obtener directamente el título de graduado en educación secundaria

que es realitzen fins al final del curs 2023-2024, s'organitzaran basant-se en l'Ordre 20/2017, de 29 de maig, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es dicten normes per a la regulació i l'organització de la prova perquè les persones majors de difuit anys puguen obtindre directament el títol de graduat en educació secundària obligatòria a la Comunitat Valenciana.

DISPOSICIONS DEROGATÒRIES

Única. Derogació normativa

1. Queda derogat el Decret 87/2015, de 5 de juny, pel qual s'estableix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'educació secundària obligatòria i del batxillerat a la Comunitat Valenciana, sense perjudici del que s'estableix en la disposició transitòria primera.

2. En tot allò que afecta l'etapa d'educació secundària obligatòria, queda derogada l'Ordre 38/2017, de 4 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'avaluació en educació secundària obligatòria, en batxillerat i en els ensenyaments de l'Educació de les Persones Adultes a la Comunitat Valenciana, sense perjudici del disposat en la disposició transitòria segona.

3. En tot allò que afecta la jornada de l'etapa d'educació secundària obligatòria, queda derogada l'Ordre d'11 de juny de 1998, de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, per la qual s'estableixen els criteris generals pels quals s'ha de regir el calendari escolar per a tots els centres educatius de la Comunitat Valenciana que imparteixen ensenyaments d'educació infantil, educació primària, educació secundària obligatòria, formació professional, batxillerat, ensenyaments artístics i ensenyaments d'idiomes.

4. Queda també derogada qualsevol altra norma de rang igual o inferior en allò que s'oposa al que estableix este decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Aplicació i desplegament

1. S'autoritza qui exercisca la titularitat de la conselleria competent en matèria educativa per a dictar totes les disposicions que siguen necessàries per a l'aplicació i desplegament del que disposa este decret.

2. Es faculta la persona titular de la Secretaria Autònoma d'educació per a dictar les resolucions i instruccions necessàries que requerisca el desplegament i l'aplicació d'aquest decret i se l'autoritza per a la modificació dels annexos VII a XX, els quals no tenen rang reglamentari.

Segona. Calendari d'implantació

El calendari d'aplicació del que estableix este decret és el següent:

L'any acadèmic 2022-2023 s'ha d'implantar la nova ordenació dels ensenyaments d'educació secundària obligatòria en els cursos 1r i 3r.

L'any acadèmic 2023-2024 s'ha d'implantar la nova ordenació dels ensenyaments d'educació secundària obligatòria en els cursos 2n i 4t.

Tercera. Entrada en vigor

Este decret entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 5 d'agost de 2022,

El president de la Generalitat,
XIMO PUIG I FERRER

La consellera d'Educació, Cultura i Esport
RAQUEL TAMARIT I IRANZO

obligatoria, que se realizan hasta el final del curso 2023-2024, se organizarán basándose en la Orden 20/2017, de 29 de mayo, de la Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte, por la que se dictan normas para la regulación y la organización de la prueba para que las personas mayores de dieciocho años puedan obtener directamente el título de graduado en educación secundaria obligatoria en la Comunitat Valenciana.

DISPOSICIONES DEROGATORIAS

Única. Derogación normativa

1. Queda derogado el Decreto 87/2015, de 5 de junio, por el que se establece el currículo y se desarrolla la ordenación general de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato en la Comunitat Valenciana, sin perjuicio de lo establecido en la disposición transitoria primera.

2. En todo lo que afecta a la etapa de educación secundaria obligatoria, queda derogada la Orden 38/2017, de 4 de octubre, de la Conselleria de Educación, Investigación, Cultura y Deporte, por la que se regula la evaluación en Educación Secundaria Obligatoria, en Bachillerato y en las enseñanzas de la Educación de las Personas Adultas en la Comunitat Valenciana, sin perjuicio de lo dispuesto en la disposición transitoria segunda.

3. En todo lo que afecta a la jornada de la etapa de educación secundaria obligatoria, queda derogada la Orden de 11 de junio de 1998, de la Conselleria de Cultura, Educación y Ciencia, por la que se establecen los criterios generales por los que se debe regir el calendario escolar para todos los centros educativos de la Comunitat Valenciana que imparten enseñanzas de Educación Infantil, Educación Primaria, Educación Secundaria Obligatoria, Formación Profesional, Bachillerato, Enseñanzas Artísticas y Enseñanzas de Idiomas.

4. Queda también derogada cualquier otra norma de rango igual o inferior en aquello que se oponga a lo que establece este decreto.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Aplicación y desarrollo

1. Se autoriza a quien ejerza la titularidad de la conselleria competente en materia educativa para dictar todas las disposiciones que sean necesarias para la aplicación y el desarrollo de lo que dispone este decreto.

2. Se faculta a la persona titular de la Secretaría Autónoma de Educación para dictar las resoluciones e instrucciones necesarias que requiera el desarrollo y aplicación de este decreto, y se le autoriza para la modificación de los anexos VII a XX, los cuales no tienen rango reglamentario.

Segunda. Calendario de implantación

El calendario de aplicación de lo que establece este decreto es el siguiente:

El año académico 2022-2023 se debe implantar la nueva ordenación de las enseñanzas de educación secundaria obligatoria en los cursos 1.º y 3.º

El año académico 2023-2024 se debe implantar la nueva ordenación de las enseñanzas de educación secundaria obligatoria en los cursos 2.º y 4.º

Tercera. Entrada en vigor

Este decreto entrará en vigor el día siguiente de su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

València, 5 de agosto de 2022,

El president de la Generalitat,
XIMO PUIG I FERRER

La consellera de Educación, Cultura y Deporte
RAQUEL TAMARIT I IRANZO

Annex I

COMPETÈNCIES CLAU

Competències clau que s'han d'adquirir

Les competències clau que es recullen en el Perfil d'eixida són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les competències clau establides en la citada Recomanació del Consell de la Unió Europea. Aquesta adaptació respon a la necessitat de vincular aquestes competències amb els reptes i desafiaments del segle XXI, amb els principis i fins del sistema educatiu establits en la LOE i amb el context escolar, ja que la Recomanació es refereix a l'aprenentatge permanent que ha de produir-se al llarg de tota la vida, mentre que el Perfil remet a un moment precís i limitat del desenvolupament personal, social i formatiu de l'alumnat: l'etapa de l'ensenyament bàsic.

Amb caràcter general, ha d'entendre's que la consecució de les competències i els objectius previstos en la LOMLOE per a les diferents etapes educatives està vinculada a l'adquisició i al desenvolupament de les competències clau recollides en aquest Perfil d'eixida, i que són les següents:

- Competència en comunicació lingüística.*
- Competència plurilingüe.*
- Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.*
- Competència digital.*
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.*
- Competència ciutadana.*
- Competència emprenedora.*
- Competència en consciència i expressió culturals.*

La transversalitat és una condició inherent al Perfil d'eixida, en el sentit que tots els aprenentatges contribueixen a la seua consecució. De la mateixa manera, l'adquisició de cadascuna de les competències clau contribueix a l'adquisició de totes les altres. No existeix jerarquia entre elles, ni pot establir-se una correspondència exclusiva amb una única àrea, àmbit o matèria, sinó que totes es concreten en els aprenentatges de les diferents àrees, àmbits o matèries i, al seu torn, s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen en el conjunt d'aquestes.

Descriptors operatius de les competències clau en l'ensenyament bàsic

Quant a la dimensió aplicada de les competències clau, s'ha definit per a cadascuna d'elles un conjunt de descriptors operatius, partint dels diferents marcs europeus de referència existents.

Els descriptors operatius de les competències clau constitueixen, juntament amb els objectius de l'etapa, el marc referencial a partir del qual es concreten les competències específiques de cada àrea, àmbit o matèria. Aquesta vinculació entre descriptors operatius i competències específiques propicia que de l'avaluació d'aquestes últimes pugui col·legir-se el grau d'adquisició de les competències clau definides en el Perfil d'eixida i, per tant, la consecució de les competències i objectius previstos per a l'etapa.

Atés que les competències s'adquireixen necessàriament de manera seqüencial i progressiva, s'inclouen també en el Perfil els descriptors operatius que orienten sobre el nivell d'acompliment esperat en completar l'Educació Primària, afavorint i explicitant així la continuïtat, la coherència i la cohesió entre les dues etapes que componen l'ensenyament obligatori.

Competència en comunicació lingüística (CCL)

La competència en comunicació lingüística suposa interactuar de manera oral, escrita, signada o multimodal de manera coherent i adequada en diferents àmbits i contextos i amb diferents propòsits comunicatius. Implica mobilitzar, de manera conscient, el conjunt de coneixements, destreses i actituds que permeten comprendre, interpretar i valorar

críticament missatges orals, escrits, signats o multimodals evitant els riscos de manipulació i desinformació, així com comunicar-se eficaçment amb altres persones de manera cooperativa, creativa, ètica i respectuosa.

La competència en comunicació lingüística constitueix la base per al pensament propi i per a la construcció del coneixement en tots els àmbits del saber. Per això, el seu desenvolupament està vinculat a la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua en els gèneres discursius específics de cada àrea de coneixement, així com als usos de l'oralitat, l'escriptura o la signació per a pensar i per a aprendre. Finalment, fa possible apreciar la dimensió estètica del llenguatge i gaudir de la cultura literària.

Descriptors operatius

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...	En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne o l'alumna...
<p>CCL1. Expressa fets, conceptes, pensaments, opinions o sentiments de manera oral, escrita, signada o multimodal, amb claredat i adequació a diferents contextos quotidians del seu entorn personal, social i educatiu, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per a intercanviar informació i crear coneixement com per a construir vincles personals.</p>	<p>CCL1. S'expressa de manera oral, escrita, signada o multimodal amb coherència, correcció i adequació als diferents contextos socials, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa tant per a intercanviar informació, crear coneixement i transmetre opinions, com per a construir vincles personals.</p>
<p>CCL2. Comprén, interpreta i valora textos orals, escrits, signats o multimodals senzills dels àmbits personal, social i educatiu, amb acompanyament puntual, per a participar activament en contextos quotidians i per a construir coneixement</p>	<p>CCL2. Comprén, interpreta i valora amb actitud crítica textos orals, escrits, signats o multimodals dels àmbits personal, social, educatiu i professional per a participar en diferents contextos de manera activa i informada i per a construir coneixement.</p>
<p>CCL3. Localitza, selecciona i contrasta, amb el degut acompanyament, informació senzilla procedent de dues o més fonts, avaluant la seua fiabilitat i utilitat en funció dels objectius de lectura, i la integra i transforma en coneixement per a comunicar-la adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.</p>	<p>CCL3. Localitza, selecciona i contrasta de manera progressivament autònoma informació procedent de diferents fonts, avaluant la seua fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i la integra i transforma en coneixement per a comunicar-la adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.</p>
<p>CCL4. Lee obres diverses adequades al seu progrés maduratiu, seleccionant aquelles que millor s'ajusten als seus gustos i interessos; reconeix el patrimoni literari com a font de gaudi i aprenentatge individual i col·lectiu; i mobilitza la seua experiència personal i lectora</p>	<p>CCL4. Llig amb autonomia obres diverses adequades a la seua edat, seleccionant les que millor s'ajusten als seus gustos i interessos; aprecia el patrimoni literari com a lliure privilegiat de l'experiència individual i col·lectiva; i mobilitza la seua pròpia</p>

per a construir i compartir la seua interpretació de les obres i per a crear textos d'intenció literària a partir de models senzills.	experiència biogràfica i els seus coneixements literaris i culturals per a construir i compartir la seua interpretació de les obres i per a crear textos d'intenció literària de progressiva complexitat.
CCL5. Posa les seues pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la gestió dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, detectant els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per a afavorir la utilització no sols eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.	CCL5. Posa les seues pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, evitant els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per a afavorir la utilització no sols eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.

Competència plurilingüe (CP)

La competència plurilingüe implica utilitzar diferents llengües, orals o signades, de manera apropiada i eficaç per a l'aprenentatge i la comunicació. Aquesta competència suposa reconèixer i respectar els perfils lingüístics individuals i aprofitar les experiències pròpies per a desenvolupar estratègies que permeten mediar i fer transferències entre llengües, incloses les clàssiques, i, en el seu cas, mantindre i adquirir destreses en la llengua o llengües familiars i en les llengües oficials. Integra, així mateix, dimensions històriques i interculturals orientades a conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural de la societat amb l'objectiu de fomentar la convivència democràtica.

Descriptors operatius

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...	En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne o l'alumna...
CP1. Usa, almenys, una llengua, a més de la llengua o llengües familiars, per a respondre a necessitats comunicatives senzilles i predictibles, de manera adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a situacions i contextos quotidians dels àmbits personal, social i educatiu.	CP1. Usa eficaçment una o més llengües, a més de la llengua o llengües familiars, per a respondre a les seues necessitats comunicatives, de manera apropiada i adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a diferents situacions i contextos dels àmbits personal, social, educatiu i professional.
CP2. A partir de les seues experiències, reconeix la diversitat de perfils lingüístics i experimenta estratègies que, de manera guiada, li permeten realitzar transferències senzilles entre diferents llengües per a comunicar-se en contextos quotidians i ampliar el seu repertori lingüístic individual.	CP2. A partir de les seues experiències, realitza transferències entre diferents llengües com a estratègia per a comunicar-se i ampliar el seu repertori lingüístic individual.
CP3. Coneix i respecta la diversitat lingüística i cultural present en el seu entorn, reconeixent i comprenent el seu valor com a factor de diàleg, per a millorar la convivència.	CP3. Coneix, valora i respecta la diversitat lingüística i cultural present en la societat, integrant-la en el seu desenvolupament personal com a factor de diàleg, per a fomentar la cohesió social.

Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM)

La competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (competència STEM per les seues sigles en anglés) entranya la comprensió del món utilitzant els mètodes científics, el pensament i representació matemàtics, la tecnologia i els mètodes de l'enginyeria per a transformar l'entorn de forma compromesa, responsable i sostenible.

La competència matemàtica permet desenvolupar i aplicar la perspectiva i el raonament matemàtics amb la finalitat de resoldre diversos problemes en diferents contextos.

La competència en ciència comporta la comprensió i explicació de l'entorn natural i social, utilitzant un conjunt de coneixements i metodologies, incloses l'observació i l'experimentació, amb la finalitat de plantejar preguntes i extraure conclusions basades en proves per a poder interpretar i transformar el món natural i el context social.

La competència en tecnologia i enginyeria comprén l'aplicació dels coneixements i metodologies propis de les ciències per a transformar la nostra societat d'acord amb les necessitats o desitjos de les persones en un marc de seguretat, responsabilitat i sostenibilitat.

Descriptors operatius

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...	En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne o l'alumna...
STEM1. Utilitza, de manera guiada, alguns mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, i selecciona i emprà algunes estratègies per a resoldre problemes reflexionant sobre les solucions obtingudes.	STEM1. Utilitza mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, i selecciona i emprà diferents estratègies per a resoldre problemes analitzant críticament les solucions i reformulant el procediment, si fora necessari.
STEM2. Utilitza el pensament científic per a entendre i explicar alguns dels fenòmens que ocorren al seu al voltant, confiant en el coneixement com a motor de desenvolupament, utilitzant eines i instruments adequats, plantejant-se preguntes i realitzant experiments senzills de forma guiada.	STEM2. Utilitza el pensament científic per a entendre i explicar els fenòmens que ocorren al seu al voltant, confiant en el coneixement com a motor de desenvolupament, plantejant-se preguntes i comprovant hipòtesis mitjançant l'experimentació i la indagació, utilitzant eines i instruments adequats, apreciand la importància de la precisió i la veracitat i mostrant una actitud crítica sobre l'abast i les limitacions de la ciència.
STEM3. Realitza, de forma guiada, projectes, dissenyant, fabricant i avaluant diferents prototips o models, adaptant-se davant la incertesa, per a generar en equip un producte creatiu amb un objectiu concret, procurant la participació de tot el grup i resolent pacíficament els conflictes que puguin sorgir.	STEM3. Planteja i desenvolupa projectes dissenyant, fabricant i avaluant diferents prototips o models per a generar o utilitzar productes que donen solució a una necessitat o problema de manera creativa i en equip, procurant la participació de tot el grup, resolent pacíficament els conflictes que puguin sorgir, adaptant-se davant la incertesa i valorant la importància de la sostenibilitat.

STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants d'alguns mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i veraç, utilitzant la terminologia científica apropiada, en diferents formats (dibuixos, diagrames, gràfics, símbols...) i aprofitant de manera crítica, ètica i responsable la cultura digital per a compartir i construir nous coneixements.	STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants de processos, raonaments, demostracions, mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i precisa i en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols...), aprofitant de manera crítica la cultura digital i incloent el llenguatge matemàtic-formal amb ètica i responsabilitat, per a compartir i construir nous coneixements.
STEM5. Participa en accions fonamentades científicament per a promoure la salut i preservar el medi ambient i els éssers vius, aplicant principis d'ètica i seguretat i practicant el consum responsable.	STEM5. Emprén accions fonamentades científicament per a promoure la salut física, mental i social, i preservar el medi ambient i els éssers vius; i aplica principis d'ètica i seguretat en la realització de projectes per a transformar el seu entorn pròxim de manera sostenible, valorant el seu impacte global i practicant el consum responsable.

Competència digital (CD)

La competència digital implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge, per al treball i per a la participació en la societat, així com la interacció amb aquestes.

Inclou l'alfabetització en informació i dades, la comunicació i la col·laboració, l'educació mediàtica, la creació de continguts digitals (inclosa la programació), la seguretat (inclòs el benestar digital i les competències relacionades amb la ciberseguretat), assumptes relacionats amb la ciutadania digital, la privacitat, la propietat intel·lectual, la resolució de problemes i el pensament computacional i crític.

Descriptors operatius

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...	En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne o l'alumna...
CD1. Realitza cerques guiades en internet i fa ús d'estratègies senzilles per al tractament digital de la informació (paraules clau, selecció d'informació rellevant, organització de dades...) amb una actitud crítica sobre els continguts obtinguts.	CD1. Realitza cerques en internet atenent criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, seleccionant els resultats de manera crítica i arxivant-los, per a recuperar-los, referenciar-los i reutilitzar-los, respectant la propietat intel·lectual.
CD2. Crea, integra i reelabora continguts digitals en diferents formats (text, taula, imatge, àudio, vídeo, programa informàtic...) mitjançant l'ús de diferents eines digitals per a expressar idees, sentiments i coneixements, respectant la propietat intel·lectual i els drets d'autor dels continguts que reutilitza.	CD2. Gestiona i utilitza el seu entorn personal digital d'aprenentatge per a construir coneixement i crear continguts digitals, mitjançant estratègies de tractament de la informació i l'ús de diferents eines digitals, seleccionant i configurant la més adequada en funció de

	la tasca i de les seues necessitats d'aprenentatge permanent.
CD3. Participa en activitats o projectes escolars mitjançant l'ús d'eines o plataformes virtuals per a construir nou coneixement, comunicar-se, treballar cooperativament, i compartir dades i continguts en entorns digitals restringits i supervisats de manera segura, amb una actitud oberta i responsable davant el seu ús.	CD3. Es comunica, participa, col·labora i interactua compartint continguts, dades i informació mitjançant eines o plataformes virtuals, i gestiona de manera responsable les seues accions, presència i visibilitat en la xarxa, per a exercir una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.
CD4. Coneix els riscos i adopta, amb l'orientació del docent, mesures preventives en usar les tecnologies digitals per a protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i s'inicia en l'adopció d'hàbits d'ús crític, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.	CD4. Identifica riscos i adopta mesures preventives en usar les tecnologies digitals per a protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i per a prendre consciència de la importància i necessitat de fer un ús crític, legal, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.
CD5. S'inicia en el desenvolupament de solucions digitals senzilles i sostenibles (reutilització de materials tecnològics, programació informàtica per blocs, robòtica educativa...) per a resoldre problemes concrets o reptes proposats de manera creativa, sol·licitant ajuda en cas necessari.	CD5. Desenvolupa aplicacions informàtiques senzilles i solucions tecnològiques creatives i sostenibles per a resoldre problemes concrets o respondre a reptes proposats, mostrant interès i curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals i pel seu desenvolupament sostenible i ús ètic.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA)

La competència personal, social i d'aprendre a aprendre implica la capacitat de reflexionar sobre un mateix per a autoconèixer-se, acceptar-se i promoure un creixement personal constant; gestionar el temps i la informació eficaçment; col·laborar amb uns altres de manera constructiva; mantindre la resiliència; i gestionar l'aprenentatge al llarg de la vida. Inclou també la capacitat de fer front a la incertesa i a la complexitat; adaptar-se als canvis; aprendre a gestionar els processos metacognitius; identificar conductes contràries a la convivència i desenvolupar estratègies per a abordar-les; contribuir al benestar físic, mental i emocional propi i de les altres persones, dones-atropellant habilitats per a cuidar-se a si mateix i als qui ho envolten a través de la corresponsabilitat; ser capaç de portar una vida orientada al futur; així com expressar empatia i abordar els conflictes en un context integrador i de suport.

Descriptors operatius

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...	En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne o l'alumna...
CPSAA1. És conscient de les pròpies emocions, idees i comportaments personals i empra estratègies per a gestionar-les en situacions de tensió o conflicte, adaptant-se als canvis i harmonitzant-los per a aconseguir els seus propis objectius.	CPSAA1. Regula i expressa les seues emocions, enfortint l'optimisme, la resiliència, l'autoeficàcia i la cerca de propòsit i motivació cap a l'aprenentatge, per a gestionar els reptes i canvis i harmonitzar-los amb els seus propis objectius.

CPSAA2. Coneix els riscos més rellevants i els principals actius per a la salut, adopta estils de vida saludables per al seu benestar físic i mental, i detecta i cerca secunde davant situacions violentes o discriminatòries.	CPSAA2. Comprén els riscos per a la salut relacionats amb factors socials, consolida estils de vida saludable a nivell físic i mental, reconeix conductes contràries a la convivència i aplica estratègies per a abordar-les.
CPSAA3. Reconeix i respecta les emocions i experiències de les altres persones, participa activament en el treball en grup, assumeix les responsabilitats individuals assignades i emprà estratègies cooperatives dirigides a la consecució d'objectius compartits.	CPSAA3. Comprén proactivament les perspectives i les experiències de les altres persones i les incorpora al seu aprenentatge, per a participar en el treball en grup, distribuint i acceptant tasques i responsabilitats de manera equitativa i emprant estratègies cooperatives.
CPSAA4. Reconeix el valor de l'esforç i la dedicació personal per a la millora del seu aprenentatge i adopta postures crítiques en processos de reflexió guiats.	CPSAA4. Realitza autoavaluacions sobre el seu procés d'aprenentatge, buscant fonts fiables per a validar, sustentar i contrastar la informació i per a obtindre conclusions rellevants.
CPSAA5. Planeja objectius a curt termini, utilitza estratègies d'aprenentatge autoregulat i participa en processos d'acte i coavaluació, reconeixent les seues limitacions i sabent buscar ajuda en el procés de construcció del coneixement.	CPSAA5. Planeja objectius a mitjà termini i desenvolupa processos metacognitius de retroalimentació per a aprendre dels seus errors en el procés de construcció del coneixement.

Competència ciutadana (CC)

La competència ciutadana contribueix al fet que alumnes i alumnes puguem exercir una ciutadania responsable i participar plenament en la vida social i cívica, basant-se en la comprensió dels conceptes i les estructures socials, econòmiques, jurídiques i polítiques, així com en el coneixement dels esdeveniments mundials i el compromís actiu amb la sostenibilitat i l'assoliment d'una ciutadania mundial. Inclou l'alfabetització cívica, l'adopció conscient dels valors propis d'una cultura democràtica fundada en el respecte als drets humans, la reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps i el desenvolupament d'un estil de vida sostenible d'acord amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible plantejats en l'Agenda 2030.

Descriptors operatius

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...	En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne o l'alumna...
CC1. Entén els processos històrics i socials més rellevants relatius a la seua pròpia identitat i cultura, reflexiona sobre les normes de convivència, i les aplica de manera constructiva, dialogant i inclusiva en qualsevol context.	CC1. Analitza i comprén idees relatives a la dimensió social i ciutadana de la seua pròpia identitat, així com als fets culturals, històrics i normatius que la determinen, demostrant respecte per les normes, empatia, equitat i esperit constructiu en la interacció amb els altres en qualsevol context.
CC2. Participa en activitats comunitàries, en la presa de decisions i en la	CC2. Analitza i assumeix amb fonament els principis i valors que

resolució dels conflictes de forma dialogada i respectuosa amb els procediments democràtics, els principis i valors de la Unió Europea i la Constitució espanyola, els drets humans i de la infància, el valor de la diversitat, i l'assoliment de la igualtat de gènere, la cohesió social i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	emanen del procés d'integració europea, la Constitució espanyola i els drets humans i de la infància, participant en activitats comunitàries, com la presa de decisions o la resolució de conflictes, amb actitud democràtica, respecte per la diversitat, i compromís amb la igualtat de gènere, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.
CC3. Reflexiona i dialoga sobre valors i problemes ètics d'actualitat, comprnent la necessitat de respectar diferents cultures i creences, de cuidar l'entorn, de rebutjar prejudicis i estereotips, i d'oposar-se a qualsevol forma de discriminació o violència.	CC3. Comprén i analitza problemes ètics fonamentals i d'actualitat, considerant críticament els valors propis i aliens, i desenvolupant judicis propis per a afrontar la controvèrsia moral amb actitud dialogant, argumentativa, respectuosa i oposada a qualsevol mena de discriminació o violència.
CC4. Comprén les relacions sistèmiques entre les accions humanes i l'entorn, i s'inicia en l'adopció d'estils de vida sostenibles, per a contribuir a la conservació de la biodiversitat des d'una perspectiva tant local com global.	

Competència emprenedora (CE)

La competència emprenedora implica desenvolupar un enfocament vital dirigit a actuar sobre oportunitats i idees, utilitzant els coneixements específics necessaris per a generar resultats de valor per a altres persones. Aporta estratègies que permeten adaptar la mirada per a detectar necessitats i oportunitats; entrenar el pensament per a analitzar i avaluar l'entorn, i crear i replantejar idees utilitzant la imaginació, la creativitat, el pensament estratègic i la reflexió ètica, crítica i constructiva dins dels processos creatius i d'innovació; i despertar la disposició a aprendre, a arriscar i a afrontar la incertesa. Així mateix, implica prendre decisions basades en la informació i el coneixement i col·laborar de manera àgil amb altres persones, amb motivació, empatia i habilitats de comunicació i de negociació, per a portar les idees plantejades a l'acció mitjançant la planificació i gestió de projectes sostenibles de valor social, cultural i economicofinancer.

Descriptors operatius

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...	En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne o l'alumna...
CE1. Reconeix necessitats i reptes que afrontar i elabora idees originals, utilitzant destreses creatives i prenent consciència de les conseqüències i efectes que les idees pogueren generar en l'entorn, per a proposar solucions valuoses que responguen a les necessitats detectades.	CE1. Analitza necessitats i oportunitats i afronta reptes amb sentit crític, fent balanç de la seua sostenibilitat, valorant l'impacte que puguin suposar en l'entorn, per a presentar idees i solucions innovadores, ètiques i sostenibles, dirigides a crear valor en l'àmbit personal, social, educatiu i professional.
CE2. Identifica fortaleses i febleses pròpies utilitzant estratègies d'auto-	CE2. Avalua les fortaleses i febleses pròpies, fent ús d'estratègies d'autoconeixement i autoeficàcia, i

<p>coneixement i s'inicia en el coneixement d'elements econòmics i financers bàsics, aplicant-los a situacions i problemes de la vida quotidiana, per a detectar aquells recursos que puguin portar les idees originals i valuosos a l'acció.</p>	<p>comprén els elements fonamentals de l'economia i les finances, aplicant coneixements econòmics i financers a activitats i situacions concretes, utilitzant destreses que afavorisquen el treball col·laboratiu i en equip, per a reunir i optimitzar els recursos necessaris que porten a l'acció una experiència emprenedora que genere valor.</p>
<p>CE3. Crea idees i solucions originals, planifica tasques, coopera amb uns altres en equip, valorant el procés realitzat i el resultat obtingut, per a dur a terme una iniciativa emprenedora, considerant l'experiència com una oportunitat per a aprendre.</p>	<p>CE3. Desenvolupa el procés de creació d'idees i solucions valuosos i pren decisions, de manera raonada, utilitzant estratègies àgils de planificació i gestió, i reflexiona sobre el procés realitzat i el resultat obtingut, per a portar a terme el procés de creació de prototips innovadors i de valor, considerant l'experiència com una oportunitat per a aprendre.</p>

Competència en consciència i expressió culturals (CCEC)

La competència en consciència i expressió culturals suposa comprendre i respectar la manera en què les idees, les opinions, els sentiments i les emocions s'expressen i es comuniquen de manera creativa en diferents cultures i per mitjà d'una àmplia gamma de manifestacions artístiques i culturals. Implica també un compromís amb la comprensió, el desenvolupament i l'expressió de les idees pròpies i del sentit del lloc que s'ocupa o del paper que s'exerceix en la societat. Així mateix, requereix la comprensió de la pròpia identitat en evolució i del patrimoni cultural en un món caracteritzat per la diversitat, així com la presa de consciència que l'art i altres manifestacions culturals poden suposar una manera de mirar el món i de donar-li forma.

Descriptors operatius

En completar l'Educació Primària, l'alumne o l'alumna...	En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne o l'alumna...
<p>CCEC1. Reconeix i aprecia els aspectes fonamentals del patrimoni cultural i artístic, comprenent les diferències entre diferents cultures i la necessitat de respectar-les.</p>	<p>CCEC1. Coneix, aprecia críticament i respecta el patrimoni cultural i artístic, implicant-se en la seua conservació i valorant l'enriquiment inherent a la diversitat cultural i artística.</p>
<p>CCEC2. Reconeix i s'interessa per les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni, identificant els mitjans i suports, així com els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.</p>	<p>CCEC2. Gaudeix, reconeix i analitza amb autonomia les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni, distingint els mitjans i suports, així com els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.</p>
<p>CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions de manera creativa i amb una actitud oberta i in-</p>	<p>CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions per mitjà de produccions culturals i artístiques,</p>

<p>clusiva, emprant diferents llenguatges artístics i culturals, integrant el seu propi cos, interactuant amb l'entorn i desenvolupant les seues capacitats afectives.</p>	<p>integrant el seu propi cos i desenvolupant l'autoestima, la creativitat i el sentit del lloc que ocupa en la societat, amb una actitud empàtica, oberta i col·laborativa.</p>
<p>CCEC4. Experimenta de manera creativa amb diferents mitjans i suports, i diverses tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals, per a elaborar propostes artístiques i culturals.</p>	<p>CCEC4. Coneix, selecciona i utilitza amb creativitat diversos mitjans i suports, així com tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals, per a la creació de productes artístics i culturals, tant de manera individual com col·laborativa, identificant oportunitats de desenvolupament personal, social i laboral, així com d'emprenedoria.</p>

Annex II

PERFIL D'EIXIDA

El Perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic és l'eina en la qual es concreten els principis i els fins del sistema educatiu espanyol referits a aquest període. El Perfil identifica i defineix, en connexió amb els reptes del segle XXI, les competències clau que s'espera que els alumnes i alumnes hagen desenvolupat en completar aquesta fase del seu itinerari formatiu.

El Perfil d'eixida és únic i el mateix per a tot l'estat. És la pedra angular de tot el currículum, la matriu que cohesiona i cap a on convergeixen els objectius de les diferents etapes que constitueixen l'ensenyament bàsic. Es concep, per tant, com l'element que ha de fonamentar les decisions curriculars, així com les estratègies i les orientacions metodològiques en la pràctica lectiva. Ha de ser, a més, el fonament de l'aprenentatge permanent i el referent de l'avaluació interna i externa dels aprenentatges de l'alumnat, en particular quant a la presa de decisions sobre promoció entre els diferents cursos, així com a l'obtenció del títol de Graduat en Educació Secundària Obligatòria.

El Perfil d'eixida parteix d'una visió alhora estructural i funcional de les competències clau, l'adquisició de les quals per part de l'alumnat es considera indispensable per al seu desenvolupament personal, per a resoldre situacions i problemes dels diferents àmbits de la seua vida, per a crear noves oportunitats de millora, així com per a aconseguir la continuïtat del seu itinerari formatiu i facilitar i desenvolupar la seua inserció i participació activa en la societat i en la cura de les persones, de l'entorn natural i del planeta. Es garanteix així la consecució del doble objectiu de formació personal i de socialització previst per a l'ensenyament bàsic en l'article 4.4 de la LOE, amb la finalitat de dotar cada alumne o alumna de les eines imprescindibles perquè desenvolupe un projecte de vida personal, social i professional satisfactori. Aquest projecte es constitueix com l'element articulador dels diversos aprenentatges que li permetran afrontar amb èxit els desafiaments i els reptes als quals haurà d'enfrontar-se per a dur-lo a terme.

El referent de partida per a definir les competències recollides en el Perfil d'eixida ha sigut la Recomanació del Consell de la Unió Europea, de 22 de maig de 2018, relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent. L'ancoratge del Perfil d'eixida a la Recomanació del Consell reforça el compromís del sistema educatiu espanyol amb l'objectiu d'adoptar unes referències comunes que enfortisquen la cohesió entre els sistemes educatius de la Unió Europea i faciliten que els seus ciutadans i ciutadanes, si així ho consideren, puguin estudiar i treballar al llarg de la vida tant en el seu país com en altres països de l'entorn.

En el Perfil, les competències clau de la Recomanació europea s'han vinculat amb els principals reptes i desafiaments globals del segle XXI als quals l'alumnat es veurà confrontat i davant dels quals necessitarà desplegar eixes mateixes competències clau. De la mateixa manera, s'han incorporat també els reptes recollits en el document Key Drivers of Curricula Change in the 21st Century de l'Oficina Internacional d'Educació de la UNESCO, així com els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides al setembre de 2015.

La vinculació entre competències clau i reptes del segle XXI és la que donarà sentit als aprenentatges, en acostar l'escola a situacions, qüestions i problemes reals de la vida quotidiana, la qual cosa, al seu torn, proporcionarà el punt de suport necessari per a afavorir situacions d'aprenentatge significatives i rellevants, tant per a l'alumnat com per al personal docent. Es vol garantir que tot alumne o alumna que supere amb èxit l'ensenyament bàsic i, per tant, assolisca el Perfil d'eixida, sàpia activar els aprenentatges adquirits per a respondre als principals desafiaments als quals haurà de fer front al llarg de la seua vida:

- Desenvolupar una actitud responsable a partir de la presa de consciència de la degradació del medi ambient i del maltractament animal basada en el coneixement de les causes que els provoquen, agreugen o milloren, des d'una visió sistèmica, tant local com global
- Identificar els diferents aspectes relacionats amb el consum responsable, valorant les seues repercussions sobre el bé individual i el comú, jutjant críticament les necessitats i els excessos i exercint un control social enfront de la vulneració dels seus drets
- Desenvolupar estils de vida saludable a partir de la comprensió del funcionament de l'organisme i la reflexió crítica sobre els factors interns i externs que incideixen en ella, assumint la responsabilitat personal i social en la cura pròpia i en la cura de les altres persones, així com en la promoció de la salut pública

- Desenvolupar un esperit crític, empàtic i proactiu per a detectar situacions de inequitat i exclusió a partir de la comprensió de les causes complexes que les originen
- Entendre els conflictes com a elements connaturals a la vida en societat que han de resoldre's de manera pacífica
- Analitzar de manera crítica i aprofitar les oportunitats de tota classe que ofereix la societat actual, en particular les de la cultura en l'era digital, avaluant-ne els beneficis i els riscos i fent un ús ètic i responsable que contribuísca a la millora de la qualitat de vida personal i col·lectiva
- Acceptar la incertesa com una oportunitat per a articular respostes més creatives, aprenent a gestionar l'ansietat que pot portar aparellada
- Cooperar i conuiu en societats obertes i canviants, valorant la diversitat personal i cultural com a font de riquesa i interessant-se per altres llengües i cultures
- Sentir-se part d'un projecte col·lectiu, tant en l'àmbit local com en el global, desenvolupant empatia i generositat
- Desenvolupar les habilitats que li permeten continuar aprenent al llarg de la vida, des de la confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament i la valoració crítica dels riscos i beneficis d'aquest últim

La resposta a aquests i altres desafiaments –entre els quals existeix una absoluta interdependència– necessita dels coneixements, destreses i actituds que subjauen a les competències clau i són abordats en les diferents àrees, àmbits i matèries que componen el currículum. Aquests continguts disciplinars són imprescindibles, perquè sense ells l'alumnat no entendria el que ocorre al seu voltant i, per tant, no podria valorar críticament la situació ni, molt menys, respondre-hi adequadament. L'essencial de la integració dels reptes en el Perfil d'eixida radica en el fet que afigen una exigència d'actuació, la qual connecta amb l'enfocament competencial del currículum: la meta no és la mera adquisició de continguts, sinó aprendre a utilitzar-los per a solucionar necessitats presents en la realitat.

Aquests desafiaments impliquen adoptar una posició ètica exigent, ja que suposen articular la búsqueda legítima del benestar personal respectant el bé comú. Requereixen, a més, transcendir la mirada local per a analitzar i comprometre's també amb els problemes globals. Tot això exigeix, d'una banda, una ment complexa, capaç de pensar en termes sistèmics, oberts i amb un alt nivell d'incertesa, i, per una altra, la capacitat d'empatitzar amb aspectes rellevants, encara que no ens afecten de manera directa, la qual cosa implica assumir els valors de justícia social, equitat i democràcia, així com desenvolupar un esperit crític i proactiu cap a les situacions d'injustícia, inequitat i exclusió.